

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2. D

IZVJEŠĆE O SAVEZNOM VIJEĆU

Zagreb, 28. oktobra 1925.

Savezno Vijeće obavilo je u razmjerno kratkom roku težak i obilan posao. Izgledalo je s početka kraj veoma kritičkoga i dosta pesimističkoga raspoloženja velikoga broja delegata, da će poslovanje Vijeća naići na mnoge poteškoće. Imamo zahvaliti dobrome i korisnome radu komisija, ako se tempo Vijeća napokon ipak pospješio. Držimo, da su rijetko kada komisije naših saveznih konferencija tako ozbiljno shvatile svoju zadaću i da su je rijetko kada tako savjesno izvršile, kao što ovoga puta. Njima ide najveća hvala za povoljan razvoj naših vijećanja.

*

I ako broj delegata nije bio manji nego na prijašnjim konferencijama, ipak treba sa žaljenjem konstatovati, da mnoga mjesta nijesu bila zastupana. Ima tome više razloga: ekscentrični položaj Zagreba u državi, koji je delegatima iz udaljenih pokrajina, napose onima iz Južne Srbije, onemogućio dolazak; nadalje okolnost, što nije Vijeće održano u doba praznika, gdje se ljudi lakše riješe svojih svakodnevnih briga, te je time otežčan dolazak i delegatima iz bližih mjesta: napokon izbjivanje sarajevskih — inače veoma brojnih — delegata.

*

Iz velikoga broja važnih zaključaka istaknut ćemo danas u prvom redu one rezolucije, koje se odnose na »sarajevske sporove«. Sav. je Vijeće ispravno razlikovalo izmedju spora, koji postoji u samom Sarajevu unutar redova tamošnjih naših sumišljenika, i izmedju spora, u kojemu se nalazi sarajevska M. C. O. i R. O. Dok je za prvi spor Savezno Vijeće donijelo zaključak, za koji se nadamo, da će omogućiti sanaciju cionističkoga pokreta u Sarajevu, dotle se nije dotaklo u svojim rezolucijama drugoga spora, smatrajući ga sub judice, te je time potvrđen zaključak zadnje sjednice S. O. a u toj stvari. Ali je Savezno Vijeće ukorilo sve M. C. O.-e. koje nijesu — ma iz kojih razloga — izvršile svoje dužnosti, te su čak i zanemarile sabiranje saveznoga doprinosa.

Svakako je pokazalo Vijeće ozbiljnu volju, da se sarajevska bolest našega Saveza izliječi bez velikih perturbacija. Nakon nešto burnijih, ali ipak dosta neznatnih prizora usvojili su svi delegati ozbiljno shvaćanje trezveno raspoloženih govornika.

*

Još treba danas da istaknemo zaključak Saveznog Vijeća, da se uprava Keren Hajesoda prenese u Beograd. Inicijativu za taj zaključak dala je sama beogradska delegacija, ali sva ga je konferencija sa mnogo simpatija primila, jer je vidjela najbolju garanciju za uspješan rad te ustanove upravo u tome, što su beogradjani po vlastitoj inicijativi željeli, da preuzmu na sebe taj teret, i to lica, koja su već s uspjehom radila na tom specijalnome području i kojima su s toga dobro poznate sve teškoće toga rada.

U komisiji za Keren Hajesod i na prvoj sjednici novo izabranoga S. O-a uglavljen je već modus prenosa, a R. O. morat će nastojati, da prenos što brže izvrši u dogovoru s novom upravom K. H., koja ima već svoje sjedište u Beogradu.

*

U izbornom činu izabrani su ponovno dosadašnji predsjednik i dosadašnji potpredsjednici. Kod sastava S. O-a posvećeno je više pažnje nego prije nekim manjim, ali odličnim mjestima, dok se odustalo od izbora sarajevskih predstavnika u S. O-u, te je ovome samom stavljeno u dužnost da ih popuni, čim budu prilike u Sarajevu sanirane.

U R. O-u osjećat će se teško, što nijesu ponovno unišla prokušana lica, od kojih su nekoja već dugi niz godina najaktivnije saradjivala. Lav Stern tražio je pravo na odmor, nakon što je kroz decenije učestvovao u izgradnji našega Saveza, a da se time dakako nije odrekao i daljnje aktivne saradnje unutar pokreta, nego je jedino zahtjevao da bude privremeno riješen fiksnih obaveza. Dr. Alfred Singer, mnogogodišnji tajnik Saveza i redaktor »Židova«, odlučio se — na predlog jerusolimskoga glavnoga ureda K. K. L-a — da preuzme generalno tajništvo te ustanove za Jugoslaviju. Time se obavezao na još intenzivniji rad, po kojemu će morati izbjivati mnogo vremena na putovanju izvan Zagreba. Stoga ne bi mogao u dovoljnoj mjeri učestvovati u radu R. O-a, ali će pored svega toga ostati u stalnoj vezi s njime, pa će se i R. O. i redakcija našega glasila koristiti njegovim iskustvom. Rikard Herzer i dr. Rudolf Rosner ostat će i nadalje aktivni saradnici, jedan kao član uprave K. K. L-a, a drugi kao član redakcije službenoga glasila, dok se dr. Otto Braun posvećuje radu za novo osnovani okrug svjetskoga gimnastičkoga i sportskoga saveza »Makabi«.

S druge strane popunjen je R. O. mladim silama, koji su poznati u našoj javnosti kao aktivni radnici, a medju njima su neki već ranije saradjivali u R. O-u, i S. O-u. Kod toga valja istaknuti, da je u R. O. došlo oveće zastupstvo Hitahduta (»Hapoel Hacair« Jugoslavije), koji je time vidno pokazao svoju volju, da snosi suodgovornost za djelovanje unutar cionističkoga pokreta u nas.

*

U ovo nekoliko primjedaba o Saveznom Vijeću ne možemo se osvrnuti na sav rad, što ga je ono obavilo, pa će zato biti prilike u narednim brojevima. Hoćemo još samo da se osvrnemo na jedan prigovor o slabom učešću širije židovske javnosti. Držimo, da je baš ovo S. V. pokazalo, koliko je koristan mirni i stvarni rad, koji se ne treba obazreti na propagandističke momente, pa samo treba da podsjetimo na već uvodno spomenuti valjani rad pojedinih komisija. Da zemaljske konferencije pored stvarnoga riješenja svojih zadataka mogu da udovolje i propagandističkim i demonstrativnim potrebama, trebalo bi same rasprave dijeliti od svečanoga akta otvorenja i završetka Saveznoga Vijeća, koji neka imaju propagandistički karakter.

Već rano u jutro počeli su se skupljati u »dvorani Tucić«, u kojoj se održalo Savezno Vijeće, delegati, koji su živo raspravljali o svim pitanjima Saveznoga Vijeća. I u tome razgovoru niti ne opažaju, da vrijeme odmiče i da je već davno prošao čas, kad se imalo otvoriti Savezno Vijeće. Kraj predsjedničkoga stola drže se još zadnji dogovori, koji se odnose na izbor komisija i neka tehnička pitanja vođenja Saveznoga Vijeća.

U 10 sati prije podne predsjednik dr. David Alkalaj otvara Savezno Vijeće ovim pozdravnim govorom:

Gospodje i gospodo! Pri otvaranju našega Saveznog Vijeća smatram za svoju prijatnu dužnost, da prije svega izjavim svoju srdačnu zahvalnost i blagodarnost svima Vama, gospodo delegati, i svima ostalim predstavnicima raznih korporacija, koji ste došli danas ovamo, da vijećamo za dobro našega naroda. Želim vam srdačnu dobrodošlicu i uspjeh u Vašem radu, To je i potrebno da Vam zaželim, jer mi sada stojimo pred nekim veoma važnim zadacima.

Naše Savezno Vijeće zasjedava ovoga puta poslije XIV. Cionističkog Kon-

gresa, a kao što Vam je poznato, XIV. Cijonistički kongres bio je jedan od najvažnijih kongresa, koji su do sada održani. On je stajao pred nekim problemima, o kojima se do danas nije ni slutilo. Težnja jevrejskoga naroda, da se jednom izbavi iz ovoga galuta i da se vrati u svoju domovinu, ta je čežnja obuhvatila sada sve slojeve našega naroda.

U mnogim državama, gdje naša braća Jevreji ne mogu da se pohvale sa svojim stanjem, oni gledaju da se što prije isele u Palestinu, jer su prinudjeni, onim okolnostima, koji u tim državama vladaju. S druge strane i oni Jevreji, koji se ne mogu žaliti na stanje, u kojem se nalaze, ipak iz čežnje za Palestinom žele da se što prije vrate u Palestinu i da žive u Erec Jisraelu. Ta težnja stvorila je i takve probleme i takve zadatke svjetskoj Cijonističkoj organizaciji, o kojima se prije ni slutiti nije moglo. Dok se ranije govorilo o nekoj imigraciji u Palestini od nekih 4—5 stotina ljudi mjesečno, to je ovaj broj narastao u ovoj godini na 3000 pa i na 4000 mjesečno. I evo, gospodje i gospodo, poslije kongresa, Vi ste čuli, da je u posljednjem mjesecu bilo i 5000 ljudi. Za taj veliki broj useljenika potrebno je bilo u prvom redu spremiti mjesta za stanovanje. Ali naročito je trebalo tim ljudima spremati rada i zaposlenosti, jer engleska vlada ne može dopustiti, da u Palestini bude mnogo besposličara, ljudi, koji će pasti na teret i jevrejskom narodu i samoj državi. Naprotiv, ona želi da svi oni, koji se iseljavaju u Palestinu u isto vrijeme nalaze tamo i rada i zarade. Za takav veliki broj useljenika potrebno je prije svega i velikih sredstava. To je eto taj veliki problem, pred kojim je stajao XIV. Cijonistički kongres. Nadjena je jedna solucija u tome, da se proširi tako zvana Jevrejska Agencija. Kao što Vam je poznato, u Mandatu, koji je odobren od Lige Naroda, koji je dat engleskoj državi, stoji i to, da se ima stvoriti jedna korporacija od Jevreja, koja će engleskoj vladi pomagati u radu u Palestini pri svim kulturnim, industrijskim, socijalnim i useljeničkim problemima, da bi se što prije došlo do toga, da Erec Jisrael postane jevrejska domovina, jer je i cijeli Mandat u tom, da se u Palestini stvori jevrejska domovina. Kao Jevrejska Agencija dosada je služila Svjetska Cijonistička Organizacija. Ali što prije mora da se stvori Jevrejska Agencija, u kojoj će biti zastupani Jevreji iz cijeloga svijeta. I to je jedan od momentano najvažnijih zadataka: stvaranje ove proširene Jevrejske Agencije. O tom ćete slušati kasnije više iz opširnih referata. Uslijed tih razloženih okolnosti moralo se sad stvoriti i povećanje budžeta. Dok je dosad budžet iznosio 440.000 funti, ove godine stvoren je budžet od 600.000 funti, dakle je za 25% povećan. Za pokrivanje ovoga budžeta imaju da rade sve cijonističke organizacije i moraju da rade i svi cijoniste. Uslijed ovoga povećanja budžeta povećan je i kontingent, koji mi imademo da dajemo. Dakle i mi se prema tome nalazimo pred jednim velikim problemom i moramo da napregnemo sve naše sile, da gledamo da ispunimo sve one zadatke, koje nam je u dužnost stavila cijonistička centrala. Što se

tiče našega rada u toku prošle godine, mi možemo da budemo zadovoljni u svakom pogledu. U nekim pitanjima moramo doduše i sami priznati da nismo odgovorili našem zadatku. Ovo posljednje odnosi se u glavnom na pitanje Halučke farme. Halučka farma trebala nam je da bude najvažniji zadatak u našem radu, jer tu, u tome radu mi bi se samo odužili onim našim mladićima, onim našim pionirima, koji su u svom velikom jevrejskom oduševljenju ostavili svoja mjesta stanovanja, ostavili svoje majke, ostavili svoje drage i prijatelje i otišli u Palestinu, da rade teške radove, na koje dosada nisu bili navikli. Ali u tom svom oduševljenju znadu da i oni rade na obnovi Erec Jisraela, kao najvažnije želje svakoga Jevreja. Ako je trebalo, da nam taj zadatak bude najvažniji, mi na žalost nismo namaknuli onu sumu, koja je bila potrebna za to. I ja to smatram kao najvažniji posao ovoga našega Vijeća, da mi moramo primiti na sebe obvezu, da namaknemo onu sumu, koja je potrebna za Halučku farmu Jugoslavije. U tome ćemo se mi jako malo odužiti onim našim pionirima, jer je to samo neznatna materijalna žrtva, dok su oni učinili mnogo veću žrtvu, koja se ne može novcem naplatiti.

S druge strane mi možemo biti zadovoljni našim radom odnosno Keren Kajemeta, jer su sva mjesta dala više nego prije.

Gospodo! Jedan jak osnov za naš rad imamo u našoj omladini. Weizmann je u svome pozdravnom govoru mogao konstatovati ugodnu činjenicu, da se omladina u sve većoj mjeri pridružuje našem pokretu i da je to najbolje jamstvo za cijonistički rad i naš rad oko obnove Erec Jisraela. Mi smo sretni, da možemo isto kazati o našoj omladini. Za sve povoljne rezultate, koje smo postigli, imamo mnogo da blagodarimo omladini, a naročito prikupljanje prinosa za Keren Kajemet, te obilan rad na kulturnom polju. Pozdravljajući našu omladinu, izrazujem joj našu blagodarnost i molim je, da i dalje radi na postignuću naših zadataka.

Braćo! Cijonizam danas nije više ograničen na takav uzan krug, kakav je prije bio. Cijonista je samo onaj uistinu, koji se povinjava bazelskom programu, t. j. koji želi, da se u Palestini osnuje jedna država za jevrejski narod. Danas je bazelski program u jednom dijelu već ostvaren, jer su nam sve države dale Palestinu iako za sada Engleska upravlja Palestinom, da je pripravi za jevrejsku domaju. Danas bi mogli smatrati cijonistom svakoga, koji radi na obnovi Palestine. Za dugi niz godina još ćemo uvijek morati raditi na tome, da budimo u jevrejskom narodu svijest, da je dužan raditi za Erec Jisrael. Mi treba da svoj rad skrećemo naročito i na kulturno polje, pa ovom zgodom želim da pozdravim i blagodarim rabinskom Savezu za izdavanje almanaha, koji će sigurno probuditi interes za jevrejsku stvar, a čim uspije pobuditi interes za opću jevrejsku stvar, nastaje i interes za Erec Jisrael.

Zatim se govornik toplim riječima sjećao pokojnika u minuloj godini, koji su zauzimali vidno mjesto u cijonističkom pokretu. Cijeli kongres ustaje, da odaje poštu pokojnicima i kliče im »Slava!«

U nastavku svoga govora izvodi predsjednik: Pošto smo na taj način izvršili akt pijeteta, da se vratimo na naš rad.

Gospodje i gospodo! Svima Vam je poznato, da mi u našoj kraljevini, u našoj lijepoj i prostranoj državi, živimo slobodno, i slobodno radimo za obnovu Palestine. Možemo da radimo slobodno bez ikakvih smetnja, bez ikakova zazora, da će nam se ma sa koje strane zamjeriti, a sve to ima da se blagadari okolnosti, što živimo u jednoj zemlji, u kojoj vlada velika tolerancija, a najviša zaslug zato pripada Njeg. Veličanstvu našem primilom Kralju i gospodaru Aleksandru. (Svi ustaju i kliču »Živio!«) Tradicija je u porodici Karadžordjevića, da svoje podanike smatraju istom ljubavi bez razlike kojoj vjeri pripadaju. Zato je naša dužnost, da tome Domu budemo blagodarni, da budemo odani kao što su svi ostali sugrađani. Kad smo pozdravili Nj. Veličanstvo Kralja, treba da se sjetimo i njegove uzvišene supruge, pa da kličemo »Živila kraljica Marija«, »Živio naš dični prestolonasljednik Petar«, »Živio kraljevski Dom«. Na kraju dopustite, da pozdravim izaslanika kr. redarstva, zatim predsjednika bogoštovne općine grada Zagreba, dra. Hugu Kona, zatim predstavnike svih humanitarnih društava, te zastupnike »Judeje«, »Makabija« i zastupnike štampe. Svima Vama blagodarim, što ste došli da prisustvujete našim vijećima. (Burno odobravanje.)

Lav Stern: Slavno Savezno Vijeće! Ugodna mi je dužnost, da u ime predstojništva Zagrebačke općine pozdravim vijeće. Ovoj općini vrlo je drago, da se Savezno Vijeće vraća sa svojim radom u ovaj grad, koji ima velike cijonističke tradicije. Ova općina već dugo sa najvećim simpatijama prati i pomaže cijonistički rad i podupire taj rad moralno bilo svjesno ili nesvjesno. Ova općina zna vrlo dobro, da je ona, kada se radi o cijonizmu, primalac i davalac, ali ona je svjesna da ono što ona i općinari od vremena do vremena daju za djelo obnove, daleko zaostaje za onim, što općina prima moralno i materijalno, jer cijonizam neprestano obnavlja duhove, jer jača članove u vjernosti prema židovstvu, a to znači i prema ovoj općini. Predstojništvu je zagrebačke općine drago, da je Savezno Vijeće došlo u ovaj grad, koji je silom prilika dao najviše radnika za cijonizam, pogotovo u ranije vrijeme. Ova općina zna, da su njezine sile preslabe, da su njezine prilike takove, da ne može pridonijeti za Erec Jisrael, koliko bi se trebalo. Ali ona može da odgoji mlade generacije, može da bude rezervoar sila, koje će pritjecati židovstvu, koje će pritjecati cijonističkoj organizaciji. Ova se općina nada, da će ovo Savezno Vijeće biti jedno važno Savezno Vijeće i želila bi, da to Savezno Vijeće bude historičko u dobrom smislu, a to će biti onda, ako mu uspije da riješi teške probleme, koji stoje pred njime, a koji su u vezi sa nedavno prošlim velikim događajima, sa otvaranjem jevrejskoga universiteta u Jerusolimu i sa XIV. Svjetskim Cijonističkim kongresom u Beču, od kojih neki djelomično drmaju temeljima naše cijonističke organizacije.

Zagrebačka bogoštovna općina želi,

da ovo Savezno Vijeće bude plodno, i ako je krug onih, koji na njemu sudjeluju relativno malen, a ja znam, da on ne zastaje mnogo za onim brojem, koji bi trebao da bude ovdje. Želim da ovo Savezno Vijeće baš za to, jer ima mali broj delegata, bude tim sposobnije, da bude jedno radno Savezno Vijeće, i da nadje puta iz ove situacije, koja se čini svima nama, da je neodrživa, po tome, što smeta postizavanju dosta pozitivnih rezultata. Ova se općina nađa, da će ovo Savezno Vijeće imati dobar uspjeh. I u toj nadi, ja vas u ime predsjedništva Zagrebačke bogoštovne općine srdačno pozdravljam! (Odobranje.)

Dr. Pops (Beograd): U ime Saveza jevrejskih opština meni je čast, da pozdravim ovaj kongres. Savez opština koji predstavlja skup jevrejskih opština Jugoslavije ima svoju opredijeljenu dužnost, a ona je regulisanje opština i njihovog odnosa prema državi, te odnosa država prema opštinama. Mi za to smatramo, da je u svakom jevrejskom srcu mjesta za dva bića: Jedno biće za održanje njegovih užih odnosa u opštini i u državi, što predpostavlja dobrog građanina ove zemlje i drugo biće, to jest dobroga Jevreja, koje će se starati za dobro cijeloga jevrejskoga naroda. Cijonizmu je dužnost starati se za dobro cijeloga jevrejskoga naroda. Za to mi i radimo u Palestini za obnovu naše domovine, da se tamo stvori jedna koncentrična tačka, gdje će svi oni Jevreji, koji nemaju opstanka u pojedinim zemljama, koje imaju malo srca za te svoje najbolje građane, moći tamo imati svoju slobodu i svoj opstanak i svoju bolju budućnost. Savez Jevrejskih opština raduje se svakom napretku Cijonističke organizacije i smatrat će za sreću, ako u tom bude mogao pomoći radu cijonističke organizacije. U ovom vam želim dobar uspjeh na vašem kongresu i još bolji uspjeh u radu u nastupajućoj godini. (Pljesak.)

Cvi Rothmüller (Zagreb) pozdravlja Savezno Vijeće u ime Saveza Žid. Oml. Udruženja, te veli: Meni je veoma ugodno, da vas pozdravim u ime omladine danas, kad je omladina postala odgovorni učesnik u radu Saveza Cijonista, kad je pored svih teškoća odlučno koraknula cilju i kad se sprema da ostvari sve cijonističke zahtjeve, koje donosi sadašnjica. Cijonizam smatramo obnovnim pokretom, koji hoće da u Palestini stvori duševni centar za svakoga Židova. Omladina teži za obnovom židovstva, koja će nam dati mogućnost, da nastavimo življi židovski život. Omladina, koja danas više nikako ne stoji po strani i koja je potpuno i svima svojim energijama ušla u cijonist. pokret, za koju danas i nema specifičkih omladinskih problema, jer je ona sve te probleme prekalila cijonizmom, omladina osjeća pravo i dužnost, da svim svojim silama pomogne, kako bi se život u Savezu obnovio i kako bi Savez našao novih snaga za svoj rad. S tim željama pozdravljam Savezno Vijeće u ime Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja.

Filip Reiner ispred Židovskog Narodnog Akademskog Društva »Judeje« pozdravlja Savezno Vijeće. »Želimo da ovo Savezno Vijeće bude svjesno velikih za-

daća i potreba cijonističke sadašnjice i da uvidi potrebu pojačanja tempa cijonističkog rada i cijonističkog organizovanja u ovoj zemlji. Želimo da se i u našim građanskim krugovima što više uvidi, da cijonizam nije tek jedna birokratska organizacija za ubiranje materijalnih sredstava za izgradnju Erec Jisraela, već da je živ odgojni pokret za nacionalnu, socijalnu i ekonomsku obnovu židovskog naroda, kao dijela čovječanstva. Ovo Savezno Vijeće imati će sigurno razumjevanja za sve to, ali će morati da nadje puteva i sredstava, koji će tu spoznaju pretvarati u zbilju i dati mjesnim organizacijama, koje treba da postanu temelj našega organizovanja i rada, impulsa za oživljenje, za odgoju i rad u tim smjerovima.

Pozdravljamo Savezno Vijeće sa željom, da mu u jednu ruku rad bude iskren i bratski i skladan, a u drugu ruku da bude takav, da će primljene odluke zaista biti izvršene, što jedino može da pomakne rad cijonističke organizacije ove zemlje sa mrtve točke, na kojoj izgleda da se sada nalazi, a što treba i što se može prebroditi radom vodstva Saveza, oživljenjem mjesnih organizacija i djelotvornom saradnjom sa omladinom.

Dr. Singer: Predlažem Saveznom Vijeću, da se odašalje ovaj brzojav Njeg. Veličanstvu Kralju:

Njeg. Veličanstvu Kralju Aleksandru Beograd.

Kongres cijonista Jugoslavije u početku svoga rada smatra za prijatnu dužnost, da pozdravi Vaše Veličanstvo i kliče: Da živi Vaše Veličanstvo, da živi Njezino Veličanstvo Kraljica Marija, da živi Prestolonasljednik Petar i cio Kraljevski Dom.

Predsjednik kongresa:

Dr. David Alkalaj.

(Kongres ustaje i oduševljeno kliče: Živili!)

Predlažem nadalje, da se odašalje brzojav Predsjedniku Svjetske Cijonističke Organizacije dru. Hajimu Weizmannu:

Gosp. dru. Hajimu Weizmannu

London.

Kongres cijonista Jugoslavije, koji se danas sastao na vijećanje, šalje Vam svoj srdačni pozdrav i uvjerava Vas nepokolebivog svog povjerenja te obećaje, da će svim silama podupirati Vas i Vaše drugove u radu za izgradnju Erec Jisraela.

Dr. David Alkalaj,

predsjednik kongresa,

(Dugotrajno odobranje.)

Pošto su ovi predlozi jednoglasno primljeni, predsjedatelj imenuje pored Saveznog tajnika za sekretare gospodu: inž. Schallinger (Beograd), inž. Freundlich (Osijek), dr. Juda Levi (Zagreb), Oto Zentner (Brčko).

Čitaju se stigli dopisi i brzojavni pozdravi, među njima od direktorijuma Keren Hajesoda, Keren Kajemeta i Usiškina, vrhovnog rabina dra. Alkalaja, a koji glase:

London, dne 14. oktobra 1925.

Velecijenjeni sumišljenici!

Primili smo Vaš poziv na godišnju

konferenciju i žalimo, da ne možemo poslati zastupnika na Vaše zasjedanje, jer se u isto vrijeme održaje sjednica Akcionoga Odbora u Berlinu. Šaljemo Vašoj konferenciji najtoplije pozdrave i srdačne želje.

Mi smo već češće zadnjih godina poslali Vašim zemaljskim konferencijama pozdrave u formi pisma, koji su podsjetili na to, da Jugoslavija nije još udovoljila svojoj obvezi. Povodom kongresa govorili smo opširno o tome sa delegatima iz Jugoslavije, tako da sada znamo, da je potrebu o radikalnoj promjeni toga stanja spoznalo i vodstvo Vašega Saveza. Iz naših izvještaja poznato Vam je, u kojem se stadiju nalazi palestinski rad. Ako je kongres prihvatio budžet od 600.000 funti, za koji mora Keren Hajesod naći pokrića, tada je taj budžet trajni minimum i mora se bezuvjetno namaknuti, ako ne ćemo, da ugrozimo povoljni razvitak u Palestini.

Za sad nema još znaka povećanja naših prihoda, koji bi opravdao nadu, da će se taj budžet namaknuti, što više mi čak vidimo neko opadanje naših prihoda. Već se mogu bilježiti neki znaci, da se prilike u Palestini pogoršavaju, jer kada se mijenja relativni stabilitet Keren Hajesod prihoda na gore, odmah se pokazuje, kako je velik upliv Keren Hajesoda na opći položaj u Palestini, na što brzo zaboravljamo kraj povoljnih prilika. Naše cijelo nacionalno djelo počiva na Keren Hajesodu i Keren Kajemetu. I dok se umanjeni uspjesi Keren Kajemeta ispoljuju tek u budućnosti, djeluje nazadak Keren Hajesoda neposredno i svom težinom na razvitak rada u Palestini, iako je najveći interes cijonističke organizacije i židovskog naroda, da taj razvoj bude povoljan.

Pod tim smo okolnostima smatrali potrebnim, da za svaku zemlju ustanovimo kontingent i da tako osiguramo budžet.

Stvar je Saveza Cijonista Jugoslavije, da sve uradi, da se taj cilj postigne. Treba mobilizirati sve sile. Svaki čovjek mora da radi dok se ne izvrši ovaj zadatak. Tražimo od svakoga cijoniste, bogatog ili siromašnog, muža ili žene, da udovolji dužnosti maasera. Zahtijevamo, da se izabere K. H-odbor, koji će najbolje sile posvetiti tome radu i biti prožet osjećajem odgovornosti, koju mora da imade svaka cijonistička organizacija i svaki pojedini cijonista prema djelu obnove žid. Palestine.

Direktorij Keren Hajesoda podupirat će svim silama Vaš rad. Radi se o tome, da jugoslavenski cijonisti sami spoznaju, o kojim se ciljevima radi i da se u radu, koji je težak, prokuša prava cijonistička svijest, bez koje cijonizam ne može da postigne svoj cilj.

Pozdravljamo Vaša vijećanja i želimo Vam najbolji uspjeh.

Za direktorij Keren Hajesoda:
Dr. Berthold Feiwel v. r. L. Herrmann v. r.

Jerusolim, dne 16. X. 1925.

Savez Cijonista Jugoslavije

Zagreb.

Želimo konferenciji dobar uspjeh i nadamo se, da ćete sve uraditi za što bolji rezultat Geulat haareca.

Keren Kajemet.

London, dne 16. X. 1925.

Savez Cijonista Jugoslavije

Zagreb.

Žalimo, što uslijed sjednice Akcionoga Odbora ne možemo poslati zastupnika na Vaše Savezno Vijeće. Srdačno Vas pozdravljamo i želimo najbolji uspjeh.

Cijonistička Egzekutiva.

Beograd, dne 19. X. 1925.

Savezu Cijonista Jugoslavije

Zagreb.

Srdačno pozdravljam kongres i sve delegate sa željom, da njihova vijećanja budu prožeta jednodušnošću i osiguraju željeni uspjeh.

Vrhovni rabin: **Dr. Alkalaj.**

Karlove Vary, dne 14. oktobra 1925.

Savezu Cijonista Jugoslavije

Zagreb.

Žalim, da nijesam mogao doći na Savezno Vijeće, kojemu želim uspješan rad, jer moram pribivati sjednici Akcionoga Odbora. Nadam se, da će mi biti moguće doći u novembru u Jugoslaviju. Cijonskim pozdravom

M. Usiškin,

direktor Keren Kajemeta.

Nadalje su stigli pozdravi od potpredsjednika Saveza gg. dra. Julija Dohanja i nadrabina dra. Morica Levija, članova Saveznog odbora Alberta Alkalaja i Huga Adlera, Gustava Seidemanna iz Badena, dra. Bukića Pijade, Beograd, nadrabina Džaena, Bitolj, Sime Leovića, Beograd, grupe Žid. Svijesti, Sarajevo, Jevrejskog kluba, Sarajevo, Esperanza, Priština, Atehija, Bitolj, Mesna organizacija, Niš, Mikve Israel, Štip, Dr. Kaufmann, Virovitica, Pjevačko društvo »David«, Niš, Moša Beraha, Niš, Leon Eškenazy, Niš, Mjesna organizacija, Split, Eliša Altarac, Zavidović, Mjesna organizacija, Požega, Ahdut hacofim, Zagreb.

Tajnik dr. Singer čita stigli prijedlog za imenovanje verifikacionoga odbora, u koji ulaze gg. David Spitzer, Rikard Herzer, J. Rosenberger, dr. Pops, dr. Tolnauer, Vilko Ornstein i Aleksandar Klein. (Prima se.)

Iza toga dr. Ben Stein drži

referat o XIV. Kongresu,

koji donášamo u izvatku:

Postavljenu mi zadaću, da referiram pred ovim Saveznim Vijećem o XIV. Cijonističkom kongresu i o stanju našega pokreta, nisam mogao da shvatim onako, da bih trebao pred vama da izložim i analiziram sav tečaj toga kongresa, da iznesem svoje poglede na sve, što se na kongresu dogodilo, i da u savezu s tim pokušam prikazati stanje našega pokreta, danas, nekoliko tjedana iza XIV. Cijonističkoga kongresa. Nisam mogao tako shvatiti zadaću već stoga, što ne bih ni mogao u jednom kratkom referatu da sve to iznesem, a držim da to ne bi bilo niti umjesno, jer mogu pretpostaviti, da su svima vama ovdje točno poznati događaji XIV. Cijonističkoga kongresa, kao i mnogo toga, što se iza njega dogodilo. Ja držim, da bi ovaj referat trebao više da bude podloga za jednu debatu, u kojoj će se moći razjasniti sve ono, što je dosada eventualno ostalo nejasno. S toga ću u kratko samo da ocrtam, koje je bilo stanje našega pokreta prije kongresa i u koliko se ono sada izmjenilo.

Govornik prikazuje zatim u kratko stanje cijonističkoga pokreta u oči kongresa i tumači, kako se desilo, da pitanje Jewish Agency-a nije bilo centralno pitanje samoga kongresa, nego da se tamo vodila najoštrija borba oko Weizmannovoga političkoga rada. Ustvrdio je, da je ogromna većina delegata prihvatila Weizmannovo gledište, te nastavlja:

Ako promotrimo kako je do sada Weizmann provadjao svoj rad, vidjet ćemo, da ga vodi jedna ravna linija, opetujem, vidjet ćemo, da ga vodi u tom radu jedna ravna linija, i ako mu je opozicija i na zadnjem kongresu kao što već na prijašnjim kongresima podjednako predbacivala, da je on najviše griješio time, što ne vidi jasan cilj, što nema stalnih metoda, što mijenja kadkada i bitno svoje nazore.

Referent ističe veliki broj vanrednih političkih uspjeha Hajima Weizmanna upravo na političkome polju i naglašuje, kako je tek time omogućen uspješan praktički rad u Palestini, te kaže:

Ali tu je naišao na poteškoće sa dvije strane. Na jednoj strani naišao je na poteškoće, kada se radilo o tome, da mu je jevrejski narod pruži sve mogućnosti, sva materijalna sredstva, koja su potrebna, da se magna charta, koju je primio, provede u život. On je u tom svojem nastojanju od nekoliko godina unatrag zbilja lutao, ako se smije nazvati lutanjem, što je tražio sada ovdje, sada ondje ona sredstva, dok nije došao konačno do jednog programa, koji mu je moguće već prije nekoliko godina bio pred očima, a nije mogao sam na nj da se odluči, ali sada je vidio, da nema druge mogućnosti, da nema drugog puta, i on ga je prihvatio. Na jednako velike poteškoće naišao je u svome daljnjem radu u vanjskoj politici. Ali i tu je znao, da se prilagodi prilikama, tu je pokazao, da je zbilja onaj naš jevrejski državnik, što ga sada trebamo, onaj jevrejski državnik, koji nije doduše prokušao svoje diplomatske sposobnosti samo u uskim granicama galuta, u opcinama, u lokalnim političkim pitanjima, već ih je prokušao u borbi s najjačom kolonizatornom silom svijeta. On je upoznao, da u tom radu nema mjesta demonstrativnom nastupu i fraziranju, nego da ima tu mjesta samo napornom, i ako kadkada na oko sitnom i često malo uspješnom radu. On je postao jedan realni političar, koji je uspio usprkos nepodesne političke konstelacije u svijetu, mnogo nepodesnije nego iza svršetka rata, da sve ono što je dobijeno Balfourovom deklaracijom, izrabi prema danim prilikama ad optimum. Oko ovakvoga rada Weizmanna vodila se na kongresu žestoka borba i ako je faktična opozicija bila malena i neznatna. Rezultat te borbe je nama danas jasan, gdje imamo već distancu prema događajima na kongresu, dok je za samoga kongresa bila situacija često puta veoma zamršena, jer se nije znala ova borba oko Weizmanna lučiti od drugih problema, koji nijesu u toj uskoj vezi sa ličnosti Weizmannovom.

Uz probleme Jewish Agencya i uz probleme vanjske politike naše egzekutive bili su na ovom kongresu zapravo prvi puta diskutirani socijalni problemi, kojima treba naša organizacija da se bavi.

Zvuči doduše čudno, kada kažem da su se po prvi put pretresali socijalni problemi, kada znamo, da u našoj organizaciji ima frakcija sa socijalnim programom, manje ili više radikalnim, da ima i već odavna jedna frakcija sa konzervativnim programom, pa ipak mogu tvrditi, da se na prijašnjim kongresima nisu uzimala u diskusiju ta socijalna pitanja, jer konzervativna frakcija naše organizacije Mizrahi nije zapravo nikada stavila na diskusiju socijalne probleme. Njihova borba sa ljevičarima nije gotovo nikada imala značaj socijalne borbe, nego je ležala uvijek u religiozno-konfesionalnim zahtjevima mizrahista.

Ovaj put je faktično došlo do sukoba o socijalnim problemima, i ako moguće sukobi nisu u samim debatama plenuma došli toliko do izražaja, koliko u radu pojedinih komisija, naročito pak iza kulisa kongresa, a konačno i kod glasanja. Ito socijalno pitanje došlo je na tapet, jer je po prvi put jedna nesocijalistička centru-maška stranka, Et-livnot, istupila sa jednim jasnim socijalnim programom, koji se kreće u glavnom oko potreba i zahtjeva najnovije, t. zv. četvrte alije.

Referent razlaže, kako je uslijed istupa grupe Et-livnot i uslijed držanja Amerikanaca nastupila nervozna napetost ljevice kongresa, i kako se situacija zamutila još više time, što su sve stranke kongresa i sam Weizmann zauzele pozitivan stav naprama ekonomskom programu Schockena (vidi o tome seriju članaka referenta u predjašnjim brojevima »Zidova«). Govornik svršava:

U zadnji čas nastupila je na kongresu i ta situacija, da nije došlo do izbora Egzekutive, nego je povjerenje Weizmannu i Sokolovu da izrade predlog za novu Egzekutivu, koju će birati Akcionni Odbor. U tom događaju vide mnogi novu opasnost za našu organizaciju i vide u tom neko oslabljenje snage našega kongresa. Ja međutim držim, da je ovaj događaj bio u istinu logična konzekvencija svega onoga, što se na ovom kongresu dogodilo. Naš kongres imade da vrši parlamentarnu funkciju, ali je de facto vršiti ne može, jer nije drugo nego sastanak delegata, koji se nadju na 10 najviše 14 dana, da u tako kratkom roku svrše jedan dvogodišnji parlamentarni rad. Kongres se našao u situaciji, da je morao da prenese svoje suvereno pravo i svoju najvišu dužnost, izbor Egzekutive, Akcionom Odboru, koji i ako nije podjednako na okupu, ipak se češće sastaje nego kongres, a između njegovih članova ima mnogo više kontakta. I tako postaje Akcionni Odbor surogat našega parlamenta. Nadamo se, da će biti bolji surogat našem parlamentarizmu, nego što je kongres.

Ovako od prilike stoji situacija naše organizacije. U ono kratko doba iza kongresa nije bilo još velikih događaja. Ne znamo još u koliko je pokrenuto pitanje da se proširi Jewish Agency, na što je Egzekutiva dobila ovlaštenje od kongresa. Prema onom što se čulo na kongresu, možemo se nadati, da će ovaj rad biti odmah nastavljen i da ćemo skoro čuti za prve rezultate. Ne vidimo još posve jasno kakova je politička situacija naše organizacije prema mandatarnoj vlasti odnosno naprama njezinom eksponentu, no-

vom visokom komesaru Palestine. Ali znamo, i ako još neoficijelno, da je izvještaj mandatarne vlasti o razvoju Palestine, što je predan mandatarom odboru Saveza Naroda, veoma povoljan i moglo bi se reći, da je zapravo hvalospjev na rad Jevreja. Osim toga znamo, da je mandatarna komisija ili barem neki njezini članovi zauzeli odredjenije i jasnije benevolentno stanovište naprama našoj organizaciji. I to je uspjeh Weizmanna i njegovih saradnika u političkom resoru. Prema tomu držim, da je politički položaj naše organizacije dosta povoljan. Ako još dodam, da će se vjerojatno u Transjordaniji, premda je ona zasebno mandatarno područje, pružiti prilika za naseljivanje Jevreja pod zaštitom Velike Britanije, onda možemo s pouzdanjem gledati u budućnost. Bar je Weizmann tako optimistički prikazao našu političku situaciju. (Burno odobravanje.)

Poslije toga dobiva riječ gosp. Cvi Rothmüller, da održi

kulturno-omladinski referat.

Gospodje i gospodo!

Mene je zapala dužnost, da održim ovdje omladinski referat. Kad je prije nekoliko godina ondašnji predsjednik Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja Nikola Tolnauer imao da održi omladinski referat, on ga je mogao da govori istom u posljednji čas. Sad je pitanje kulturnoga rada i pitanje omladine u našem pokretu postalo toliko važno i dobilo toliko na značaju, da je ovaj referat pomaknut čak i pred generalnu debatu. Vi ćete razumjeti, da je time koncepcija referata, koja bi inače morala da bude posve drugačija, donekle poremećena. Stoga i neću da se u ovaj čas bavim nekim ideologiziranjem, kao što je to dosad bilo u kulturnim referatima, jer nemam smisla za ideologiziranje na javnim zborovima i vijećima, a mislim, da i vi u ovaj mah nemate za to smisla. U drugu ruku opet neću ovdje učiniti ni ono, što su drugi kulturni referati imali; neću da vam odmah u svom referatu predložim neke stvarne rezolucije. Ne vjerujem mnogo u te rezolucije, jer neću moći da iskažu sve ono, što pokreće naš omladinski život i što hoćemo da postignemo kulturnim radom. Rezolucije su na mjestu kao izričaj suverene volje Saveznoga Vijeća, kao što je izbor vodstva njen izričaj. Jedno i drugo je povezano. U kulturnom referatu treba da stvorim razumijevanje za veličinu našega kulturnog zadatka i važnost naših omladinskih problema. Taj referat ima da bude poticaj i da stvori atmosferu, u kojoj će se polagati više važnosti na ta pitanja.

Kulturni naš rad može da se svede na rad, koji ide neposredno za učešćem u palestinskom životu, i na onaj rad, koji ide za obnovom galutskih stanica. Držim, da mi, koji smo se orijentirali palestino-centrički, ne smijemo zanemariti ni ono drugo, i to zato, jer mi hoćemo time stvoriti mogućnost, da i naše židovstvo učestvuje u obnovi Palestine, da prima one vrijednosti, koje se stvaraju u Palestini. Prema tome ima čitav naš rad da kroči jednome jedinom cilju, a taj je cilj stvaranje takve atmosfere, koja znači povezanost jugoslav. židovstva s Palestinom. Ta povezanost

stvara se u prvom redu sredstvima kulturno-političkim. U jednu ruku tu povezanost stvaramo vidljivo, da je izrazimo brojkama, koje iskazuju prinose za izgradnju Palestine. Ta brojčana povezanost, ta novčana darežljivost mora da ima svoj korelat u duševnoj povezanosti, u duševnom životu, jer bez toga mora da se uguši židovstvo, mora da presahne veliki pokret, a morat će da se još većma izgubi elan, negoli što je to danas. Elan biva sve manji upravo zato, što veza s Palestinom postaje sve manja, što smo zaboravili da stvaramo duševnu vezu s palestinskom zajednicom, prepustivši sve administrativnim, tehničkim, novčaninim sredstvima. Omladina je bila zaboravila, da sebe realno sprema za Palestinu, bila je zaboravila da stvara duševne veze između sebe i Palestine. Pa što smo vidjeli? Da je njezin život osjećajno postajao sve slabiji, da je životarila, da nije mogla da se dovine do svoga velikoga cilja. U onom času i na onom mjestu, gdje je omladina iznova upoznala, što znači cionizam, gdje je iznova doživjela veliko nezadovoljstvo galutskim životom, gdje je iznova počela da sebe veže s Palestinom, gdje je počela da misli na to, da će i ona morati da ide u Palestinu, u tome času i u tim krugovima nastao je novi cionistički život, koji je do sad ograničen samo na omladinu, a koji će se raširiti i na građanske redove. Prema tome imade se čitav rad saveznoga vodstva upraviti na to, da se stvori veza s Palestinom. Savezno vodstvo ima da posveti mnogo više brige tom kulturnom odgajanju, nego li je dosad posvećivalo. Nije ovdje mjesto da izričem kritike, da se obaram na Radne Odbore, ne samo na ovaj nego gotovo na sve dosadašnje, koji nijesu imali dosta razumijevanja za kulturnu politiku, koji su prepuštali čitav odgojni rad omladini, jer se nijesu mogli da dovine do spoznaje, da je Radni Odbor Saveza vrhovni forum nas jugoslavenskih cionista, da je on mjesto, gdje će se odlučiti o čitavom našem radu; da je on forum, koji doduše ne smije provoditi zemaljsku politiku u smislu određivanja odnošaja prema državnoj politici, ali mora da provodi židovsku politiku u svim židovskim institucijama, tako da će naši sumišljenici koncentrirati sve sile, ma gdje god bili, da se zaista postigne ono, što hoćemo, a to je povezanost sa Palestinom. Na pr. židovske bogoštovne općine treba da stvaraju tečajeve za hebrejski jezik i predavanja, a one to mogu, jer imaju najviše sredstava i kvalificiranih ljudi. Ili opet da se u čitavom našem javnom životu, u svim socijalnim i humanitarnim institucijama ispolji naš cilj, da se pomažu ljudi, koji se spremaju za hahšaru. Savezno vodstvo ima prema tome da u čitav naš židovski život unese tu cionističku notu.

Sad bih htio, da se svratim na nekoliko konkretnih zadataka, na nekoliko realnih planova, ali molim, da se sve to ne uzme dogmatski, da se ne uzme, kao da to mora biti baš ovako, a da ne može biti drukčije. Glavno je osnovna misao, da naš život ima krenuti realnim korakom prema Palestini, i da se ima sve upotrijebiti, kako bi se to koraćanje olakšalo. Da počnem s najvažnijim, a to je odgoja djece. Svi znate, da je kod nas bilo mnogo

pokušaja, da se stvore dječji vrtovi i omladinski domovi, ali je to ostao diletantizam, jer nije bilo stručnih sila, koje bi mogle da vode taj rad, koje bi imale dovoljno pedagoško i hebrejsko znanje. Glavni je razlog, da sve to ne može da uspije, što tih sila nema. Prva je potreba, da se nadju sile. Neću da iznosim ne-realne planove o slanju mnogih djevojaka na vanjske studije, jer znam, da je to danas teško postići. Ali može da se postigne drugo, a to je, da se učini jedan dječji vrt u kojemu našem mjestu uzornim vrtom za cijelu državu. U njemu će stručne sile voditi faktičnu hebrejsku odgoju, a uvijek će hospitirati dvije-tri djevojke, koje će nalaziti sredstva time što će raditi u vrtu, a poslije toga će moći i same da osnivaju takove vrtove. Mi možemo da židovstvo razvijamo samo tako, da od najmladjih nogu omogućimo ispravnu odgoju, moramo da činimo slično, što su činili naši stari. Prije je svaka uglednija porodica imala svoga učitelja, sama je žrtvovala toliko, koliko danas ne žrtvuje nijedno mjesto, to jest da uzme čovjeka, koji će se brinuti za židovsku odgoju djece. I najmanje mjesto, kad bi samo tko god rastumačio, kako je to provedivo, moglo bi da izdrži jednu »kindergertnericu«. Mogli bismo da imamo dobrih vrtova, kad bi bilo naših ljudi. Ovi koji dolaze iz vana, ne dolaze iz idealizma, a i nijesu na visini, jer oni najbolji ne treba da se odbijaju tako daleko izvan hebrejskih centara. Koji dolaze u ova mala mjesta da sade hebrejsku kulturu, nijesu mogli da izvrše ono, što bi mogli da izvrše naši ljudi, što bi se moglo da izvrši, kada bismo imali kader svojih učitelja i svojih kindergertnerica. Za kindergertnerice držim da ima baza u Zagrebu, gdje imamo izvrsno vodjen dječji vrt. Ovdje se može stvoriti dobar vrt, iz koga bi se dobivale sile za cijelu našu državu. Pored toga trebamo učiteljskih sila, trebamo hebrejskih radnika, koji će biti spremljeni židovski, a koji su odrasli u našoj sredini i imaju dosta razumijevanja za naše specijalne prilike i potrebe. Neću da budem nečedan, ali moram kazati, da sve ono, što smo Freiburger i ja imali prilike da učinimo kroz četiri godine, ima da se zahvali zagrebačkoj židovskoj općini, koja nam je omogućila, da vani studiramo i da se židovski obrazujemo. Držim, da je to najbolji i jedini način, kako ćemo stvoriti veze sa židovstvom, koje se obnavlja življim tempom nego ovdje, i da će ova veza biti mnogo jača, nego ako samo na kongresu vidimo, da ima hebrejski život. Držim, da Savez Vjeroispovjednih Općina treba ovdje da bude glavni inicijator, da on u prvom redu mora pomagati ljude, koji će se posvetiti židovskom zvanju, koji hoće da se židovski obrazuju. Mislim, da je to i sprovedljivo, samo treba malo dobre volje i pregled nad mogućnostima, koje faktično postoje.

Uz ovaj rad, koji nije politika za danas, nego je politika a la longue, koja hoće da se ostvari u budućnosti i da stvori zdravu bazu za razvijanje našega židovstva, uz ovaj rad moramo danas da pomažemo sve ono, što nam tu bazu proširuje, i što nam daje življi židovski poticaj. Tu u prvom redu moramo da se spomenemo židovske štampe. Svi znamo, da ta štampa, ovakova kakova je da-

nas, nas ne može zadovoljiti. Isto tako dobro znamo, da su tome krivi različiti uzroci. U prvom redu što nemamo židovske porodice, što nemamo židovskoga života, koji bi imao svoju sadržinu, da se ta sadržina onda tretira u našim židovskim listovima. Naša su glasila od veće česti borbeni listovi, sredstvo propagande, koje istom izvana unosi u židovsku porodicu interesiranje, koje istom mora da stvara interes tamo, gdje bi trebalo da ga nalazi. U tome je eto glavna teškoća naše štampe. Ona mora izvana nešto da naturi, pa je prema tome svima onim ljudima, koji još nijesu pravo shvatili te ciljeve, naša štampa neinteresantna i ne pruža im dosta zabavnoga i interesantnoga štiva. Moramo znati, da toga židovskog života danas nemamo, i da taj židovski život istom stvaramo. Stvaramo ga upravo putem štampe kao i ostalim propagandnim sredstvima. Do nas stoji, da štampu što bolje izgradimo, a tu još moramo vrlo mnogo da učinimo. Mislim, da je dužnost Saveza Cijonista, da iskreno preuzme na sebe odgovornost za naša centralna glasila. Ne mislim, da mu je dužnost pomagati kojekakve publikacije i proizvode, koji obično ne služe čistim cijonističkim ciljevima, jer se tu radi i o nekim stvarima, koje nijesu uvijek u skladu s našim cijonističkim idealima, ali Savez ima da ojača naša tri centralna glasila.

Držim da je »Haaviv« jedan od naših najvažnijih produkata. Znam, da i ovdje ima naših odličnih sumišljenika, od kojih je jednom jedan rekao, da sve ono što znade o židovstvu, osim onoga što je naučio na vjeronaučnim satovima u školi, znade iz »Haaviva«. To vrlo dobro ilustrira zadaću toga lista. On je ono što stvara židovski život. On ga ne mora da priprema na mutan način, on stvara prirodno židovstvo, pa ga daje na prirodan i lagan način i tako stvara neki židovski interes. Svima je vama poznato, da »Haaviv« djeluje sudbinu svih dječjih listova, da ne može izlaziti bez vanjske potpore. Ono što drugdje daje država, koja podupire dječje listove, koji uza to mogu da računaju na prodju od nekoliko hiljada eksemplara, to kod nas mora da učini Savez Cijonista. Omladinski je Savez dosad svake godine subvencionirao »Haaviv« i on je to učinio i ove godine, ali ta potpora nije dovoljna. »Haaviv« nema dovoljan broj pretplatnika i prema tome on ne može da izlazi bez veće subvencije. Radni Odbor, a to mu valja upisati u veliko dobro, omogućio je subvencijom, koja se isplatila na račun novoga budžeta, da izađe prvi broj. Ali ta subvencija nije važna samo po tom, što predstavlja sumu, koja je omogućila izdavanje prvoga broja, ona je važna više zbog toga, što ona znači, da se Savez Cijonista ovom subvencijom smatra odgovornim za taj list. Time je Savez označio, da u njegovo radno područje pripada i briga za kulturnu politiku. Ali nije dosta, da to spozna vodstvo Saveza Cijonista, nego to mora da uvidi svaki cijonista, a znamo, da ima i takvih, koji to ne vide i ne će da vide. Spominjem samo to, da predsjednik jedne Mjesne Organizacije brani svojoj djeci da čitaju »Haaviv«. Toga više ne bi smjelo da bude. Svaki bi cijonista morao poraditi kod

onih organizacija, koje mogu da subvencioniraju »Haaviv«, da to učine i da na svakom mjestu podupiru taj list.

»Gideon«, od kojega je ovih dana izašao četverbroj, mislim, da je pogodio pravi ton omladinskoga glasila. Iščezle su iz njega one organizacione vijesti i oni neprekidni uvodni članci, koji su svaki puta govorili isto. Danas u »Gideonu« možemo da pokažemo, a ako to još sasvim nije uspelo, to nije naša krivnja, da u tom glasilu izbijaju žive energije i da se one iskazivaju na visok način, koji se izdiže nad nivo svakidašnjice. I ako je zapravo danas »Gideon« postao pravi omladinski glasnik, ipak on treba da naidje na prodju u čitavom židovstvu, jer su njegovi stupci svakom otvoreni, a uredništvo s velikom radošću očekuje saradnju naših starijih ljudi. Omladina može danas jedina da bude nosilac jednoga centralnog glasila, jer je ona jedina dosad prebrodila različne pokrajinske, jezične i ostale protivnosti. No i ako samo omladina može da bude nosilac jedne revije, pa bila ta revija građanska ili omladinska, ipak je dužnost svih, da podupru tu jedinu židovsku reviju na srpsko-hrvatskom jeziku, koja je mjesto za ideološku borbu i tretiranje svih naših problema za čitavu židovsku javnost. I opet ćete naći u budžetu stavku kao subvenciju »Gideonu«. I to opet ne treba samo značiti, da se »Gideon« subvencionira jednom stavkom, nego da se Savez Cijonista zalaže za nesmetano izlaženje »Gideona«.

Svi znamo, da »Židov« nije danas onakav, kakav bi trebao da bude. On nema onaj potrebiti kontakt sa životom. Mislim, da se to može popraviti samo time, da se u njemu mnogo više nego dosad tretiraju i naši specifični problemi. No za to nije dovoljna volja uredništva i nije dovoljna volja vodstva, nego opet treba u širega kruga naših sumišljenika i saradnje i razumijevanja za probleme, koje bi omogućilo zdravo tretiranje. Ovo može da bude samo apel, a ne može da bude zaključak.

Nama je potrebna jedna institucija, koja će izdavati židovska djela. Imali smo dosad nekoliko pokušajeva, da se izdavaju židovske knjige, ali svi ti pokušajevi nijesu uspjeli. U jednu ruku zato, što štampana izdanja nijesu uvijek bila na doličnoj visini, a u drugu ruku onda, kad su ta izdanja bila na doličnoj visini, nije se mogao raspačati dovoljan broj i omogućiti nastavak izlaženja. Omladinski je Savez vodeći o tom računa već ranije i videći, da se bez židovske knjige ne može ništa da radi na kulturnom polju, jer se mi ne možemo zadovoljiti, da našu duševnost ograničimo na novinske produkte, jer je potreban dobro izradjeni sadržaj, na kojemu ćemo graditi svoj duševni život, raspravljao o tom na sletovima. Odlučeno je, da se imade ostvariti Izdavačka Zadruga. Ideja je te zadruga u tom, da se rasturi jedna hiljada udjela po 50 Dinara. Time bi se unaprijed popularizirala ideja izdavanja židovskih knjiga, da bi se onda, kad se te knjige izdaju, našlo interesa, pa bi se te knjige i raspačale. Omladinski Savez nije mogao da izvede ovu zamisao. Falile su nam realne mogućnosti, ali je ipak medju njima bila najvažnije, što nismo imali vjere, da ima

živi interes, ili da bi se interes za ove edicije mogao probuditi. No mislim, da je autoritet Saveznoga Vijeća i autoritet Saveza Cijonista tolik, da bi sad sigurno uspelo ono, što omladini samoj nije uspelo. Neka Savezno Vijeće zaključi, da se Radnom Odboru stavi u dužnost, da pristupi ostvarenju te Izdavačke Zadruga. Kako rekoh, svrha je njezina ta, da namakne sredstva, ali još više ta, da već prije samoga izdavanja knjiga pobudi u najširim vrstama interes za knjige, jer će svaki onaj, koji kupi ulog, biti lično na tome interesiran, da se te knjige i raspačaju, i da se što više raspačaju.

Gospodo, ostalo je još najteže naše pitanje, ono pitanje, koje nam zadaje najviše briga, i u kojemu smo najmanje uspjeli. Vi odmah znate, da je to pitanje hebraizacije. Već sam danas spomenuo uzroke, radi kojih mi nismo napredovali u hebrejskom jeziku. Nije bilo sposobnih učitelja. Nije bilo učitelja, koji bi bili toliki idealiste i toliko kvalificirani, da bi mogli svladati sve poteškoće, koje se protiv izvršenju ovako teškoga zadatka. Ne vrijedi ovdje stvarati rezolucije. Hebraizacija se može da postigne samo time, da se stvori živa veza čitave naše javnosti, u prvom redu omladine, s Palestinom i s drugim židovskim centrima. Onda će nama sama od sebe prostrujati živa energija. Uvjerenje i živa spoznaja o realnosti hebrejskoga života mogli bi kod nas mnogo više da potaknu na učenje hebrejskoga jezika. Ove se godine u Zagrebu mnogo više nego ikad dosad uči hebrejski, jer je velik broj naših ljudi bio na kongresu, gdje su vidjeli onaj hebrejski život i spoznali snagu hebrejskoga jezika, koji nas ujedinjuje, ma otkud bili i ma gdje se nalazili.

U drugom redu treba stvarati kader hebrejskih učitelja, koji će moći ovdje s manje sredstava da izlaze na kraj, jer je i ekonomsko pitanje vrlo važno. Stvaranje hebrejskoga učiteljstva je jedini način, kojim se može da stvore realni temelji hebraizacije. Treba ovdje pohvaliti i udžbenik nadrabina dr. Kellera, to više, što nam je jasno, da se finansijski takva stvar ne može isplatiti. Ali bez učitelja taj udžbenik ne će moći mnogo da učini, jer se iz udžbenika bez učitelja može hebrejski jezik naučiti samo golemim marom i silnom energijom.

Gospodje i gospodo, vi ste vidjeli, da sam se dosada obraćao samo kulturnim problemima, koje sam tretirao s gledišta omladine, a to je i gledište cijele naše javnosti. Ne ću da se bavim specifično omladinskim problemima, jer kako sam u pozdravnom govoru spomenuo, omladina je ušla čitavim bićem u cijonizam, omladina je prešla stadij omladinskoga snatrenja. Za nas je cijonizam ono, što daje duševno središte, anticipacija židovske sredine, koja ima da nastane u Palestini. Prije svega želimo da stvorimo ovu sredinu i tek onda ćemo da mislimo na to, da se kao omladina borimo sa starima, dok zasad imamo samo jedan cilj, da stvorimo židovski život u Jugoslaviji.

Ima samo jedan specifično-omladinski problem — hahšara. Svi znate, da omladina, ako je zdrava, ne može da se zadovolji pustim riječima, vi ćete svi znati, da su upravo neizvršene fraze umrtvile

naš cionistički život. Bili smo zadovoljni teorijom cionizma, bili smo zadovoljni, što smo skupili više ili manje novčanih sredstava. Naš duševni život postao je mrtav. Ali je nastala promjena. Ne ću to nazvati revolucijom, jer bi to bilo banalno. Ali slični revoluciji onaj početak zdravijega omladinskijega i cionističkijega shvaćanja, kakvo je nastalo u nekim stanicama naše omladine, a u prvom redu u onoj stanici, koja je najjača i najbolja, u Ahdut Hacofim. Oni su pokročili putem, koji može da dovede do cilja, putem hahšare, oni traže pripremu ljudi i odganjanje novih haluca za Palestinu. Danas još nemamo u rukama velikih rezultata. Ali je činjenica, da imamo nekoliko ljudi, koji hoće da se podvrgnu hahšari, da steknu kvalifikacije za život u Palestini. Vidimo u tim stanicama novi život, vidimo, da će se poroditi novi haluci i to smatramo najvećim događajem cionizma u Jugoslaviji. Taj događaj, koji je po strani od svih vijećanja, ali je jači od svih njih i donijet će obnovu cionizma, donijet će ono, što hoćemo da se postigne ulaskom novih lica u Radni Odbor. On će mladeži dati života, vjere u cionizam i vjere u to, da mi lično moramo i možemo ostvariti cionistički postulat. Hahšara ostaje naša najveća briga. Savezni Odbor ima sve svoje sile uložiti u to, da potraže taj omladinski rad, koji danas još ne može da pokaže dovoljne rezultate, ali koji obećaje, da će ih uskoro pokazati. Morate znati, da je dosad u tom pogledu mnogo skrivila loša politika Radnoga Odbora. Radni su Odbori nakon slova naših farma rekli: dosta je toga, i oni ne samo da nijesu propagirali halučki pokret nego su mu stavljali zapreke. I opet ne ću da kritiziram. Hoću samo da još jednom naglasim: imamo omladinu, koja hoće da se podvrgne hahšari. Ako ne bude mogućnosti da se to izvrši, ta je omladina slomljena, a onda morate čekati dok dodju nove generacije, koje će vjerovati u cionizam.

Držim, da sam tako u glavnim konturama prikazao probleme, koji interesiraju nas omladinu. Ne ću da se mučim tražeći završnu riječ. Mislim, da će Savezno Vijeće i bez posebnoga apela smoci iskrenosti da prizna, da ovo što je bilo, nije bilo dobro, da prizna, da se nije polagalo pažnje na odgojni i kulturni rad, a da će odsad biti drukčije, da će Savezno Vijeće dati novomu vodstvu ne samo formalne odluke, nego i poticaj i uvjerenje o snazi, koja stoji iza formalnih odluka i još više, da će delegati Saveznoga Vijeća kad se vrate kućama, u svojim mjesnim stanicama poraditi na izvršenju tih zaključaka, jer moraju biti uvjereni, da ta omladina nosi u svojim rukama i u srcima svojim budućnost našega cionizma. (Tako je! Živio! Dugi plješak.)

Predsjednik: Izvolite čuti izvještaj verifikacionog odbora.

Predsjednik verifikacionog odbora David Spitzer izvješćuje, da je verifikacioni odbor proučio sav izborni materijal, te na temelju toga predlaže, da se osnaže 54 mandata. Možda će se mnogima činiti taj broj malen, pa za razjašnjenje spominje, da se za Savezno Vijeće moglo izabrati 76 delegata.

Pošto više od jedne trećine delegata

prisustvuje Saveznom Vijeću, to ono može da donosi punopravne zaključke. Tu predleži i jedan zapisnik o izboru Mjesne zagrebačke organizacije, u kojem je protestirao protiv izbora gosp. dr. Licht. Verifikacioni odbor je ispitao taj protest i konstatovao je, da je bilo propušteno jedino označiti do koliko sati traje izbor. To je jedna formalna pogreška. Svi drugi navodi dra. Lichta ne stoje, jer su delegati vršili dužnost prema Keren Hajesodu. Molim da Savezno Vijeće prihvati prijedlog verifikacionog odbora. (Prima.)

Dr. Singer zatim čita prijedloge za izbor u pojedine komisije, te su izabrani u kandidacijonu komisiju: dr. Albala, dr. Spiegler, Lav Stern, Emil Vig, Izrael Mevorah, inž. Rechnitzer;

Keren Hajesod-komisiju: Dav. Spitzer, Lav Stern, dr. Pops, Laza Avramović, dr. Hugo Kon, dr. Fischer, Hermann, dr. Spiegler, Emil Vig, inž. Freundlich, Ornstein, Aleksa Steiner, Max Weiss;

rezolucijonu komisiju: Lav Stern, dr. Albala, dr. Tolnauer, Cvi Rothmüller;

organizacijonu komisiju: dr. Horn, Herzer, Avram Koen, Joel Rosenberger; **budžetnu komisiju:** David Spitzer, Hochsinger, Drago Steiner, Avram Koen, Šalom Ruso, Laza Avramović;

kulturnu komisiju: dr. Fischer, dr. Margel, inž. Schallinger, Mirjam Weiller, Šalom Ruso i Cvi Rothmüller.

Prijedlozi primaju se jednoglasno.

Nedjelja poslije podne.

GENERALNA DEBATA.

Tajnik dr. Singer: Običaj je, da tajnik Saveza sa nekoliko riječi daje uvod generalnoj debati i da je otvori izvještajem o Saveznoj Upravi. Pred Vama se nalaze izvještaji Saveznog Odbora i Vi ste iz njih upoznali sve ono, što smo imali da Vam kažemo. U njima smo rekli samo ono, što se u istinu dogodilo. Nismo nigdje nastojali da ikoju činjenicu uljepšavamo, da igdje ista uveličavamo od onoga, što smo učinili, kao što nismo niti nastojali da predjemo preko onoga, što nije učinjeno, jer se nije zbog raznih razloga moglo učiniti. Ja Vas molim, da kad pristupite generalnoj debati, uvažite, da Savezno Vijeće nije samo zvano, da izreče svoj sud i kritiku o radu Saveznog Odbora, već po mom mišljenju Savezno Vijeće treba da povuče bilansu o radu u minuloj godini. Ta bilansa nema samo stranu potraživanja, ona ima i stranu dugovanja. A tu stranu treba da dobro uočite. Ja znam da će mnogo toga biti iznešeno što Radni Odbor, odnosno Savezni Odbor nije učinio, što je propustio da učini, a što bi trebao da učini. Ali budite uvjereni, da su i članovi Odbora sve to dobro znali. Oni su znali za sve potrebe, ali mnogima nisu mogli udovoljiti, jer su prilike u našem Savezu bile takove, da nismo mogli da uradimo ono, što smo htjeli, a isto tako nismo mogli da dovršimo ono, što smo započeli. Vi ste čuli, da od svih akcija, što smo ih vodili, nisu sve te akcije uspjele. Naročito nam nije uspelo da pokrenemo interes za Halučku farmu. Kroz gotovo tri godine vuče se ovo pitanje i još uvijek ono nije dovršeno. Ne zato što bi Savezni ili Radni Odbor nešto propustio, nego zato, jer nam prilike nisu omogućile, da u svim gradovima uspijemo sa akcijom, pa i ondje gdje smo imali ljude, koji su se svojski i ozbiljno za tu akciju brinuli. Ali imade još mnogo stvari, koje se ne mogu niti iz izvještaja upoznati, niti se uopće ispoljavaju u javnosti. Vi treba da znate, da je taj Savezni i Radni Odbor preko mnogih tih velikih i krupnih pitanja sjedio i raspravljao noći i noći i tražio rješenja. Spomenuti ću ovdje samo dva takova pitanja, i to sarajevski spor i halučku farmu, te nabave zemljišta za našu farmu, dopisivanja i vijećanja o stručnim referatima, kako se imade izraditi ugovor između naših haluca i Narodnog Fonda. Sve su to krupna, jaka i velika pitanja, koja su okupirala taj Radni i Savezni Odbor i sve to, i mnogo takovih pitanja, sve se to ne vidi i ne zna u javnosti. Što smo ali pozitivno postigli i čime se možemo pohvaliti i u čemu ćemo sigurno naći i Vaše priznanje i pri-

znanje svih mjerodavnih faktora u i izvan Jugoslavije, to je, da nam je uspelo barem jedamput prodrmati jugoslavensko židovstvo i to povodom otvorenja hebrejskog universiteta. Pozvali smo jugoslavensko židovstvo, da toga dana priredi svečane proslave. I to je po prvi put otkada postoji Savez Cionista, da su se sve općine odazvale našem pozivu, da sve to bude jedna opća svečana priredba. I ove svečanosti bile su najveće naše manifestacije, a akcija koja se na njih nadovezala, najbolje je uspela. Bila je to akcija, koju je poduzela uprava Keren Kajemeta, da se bogoštovne općine upišu u Zlatnu Knjigu.

Ako nije sav onaj potrebn rad izvršen, što ga je prošlo Savezno Vijeće zaključilo, gospoda dobro znadu, da nije bilo sve onako, kako smo mi htjeli. Pored svega toga valja priznati, da smo izvršili mnoge zadatke i da smo u svakom pogledu postigli veoma lijepih rezultata, i treba samo da vas podsjetim na izvještaj Narodnog Fonda. Ako pogledate tu statistiku, onda mogu kao tajnik Narodnog Fonda, da s ponosom istaknem, da Jugoslavija spada u red onih zemalja, koje su najsavjesnije ispunile svoju dužnost prema Keren Kajemetu. I taj Keren Kajemet je tako sjajno uspio onda, kad je prijetio prekid između nas i uprave Keren Kajemeta, kada nam je uprava Keren Kajemeta u zadnjem času nametnula jedan povišeni kontingent. Ali mi smo uprli sve sile i uspelo nam je namaknuti ne samo kontingent, već i nešto preko kontingenta. Ja sam uvjeren, da će Jugoslavija nastaviti u tom smjeru i da će doći u priliku da namakne ovogodišnji kontingent, koji je za 50 posto veći od lanjskoga, i u drugim područjima postignuti su uspjesi koji zadovoljavaju.

Posebnu pažnju moramo posvetiti mjesnim organizacijama. Ja ne želim da opetujem sve ono, što je na našim prošlim Saveznim Vijećima rečeno, što je pisano u našem novinstvu, i što je raspravljano na sjednicama naših odbora, ali ipak treba da o tome važnome problemu ozbiljno progovorimo, da nadjemo uistinu sredstvo, koje će omogućiti da se naše M. C. O. reaktiviraju, da postanu svjesne svoga zadatka, koji se ne sastoji samo u tom, da dodju na Savezno Vijeće i da kažu, što misle o onom, što je radio Savezni Odbor, nego da postanu jedan živi organizam, koji će zajedno sa Saveznim Odborom raditi na ostvarenju zadataka, koje nam stavlja u dužnost Savezno Vijeće. Svi naši dosadašnji pokušaji ostali su jalovi, jer nismo mogli M. C. O. pokrenuti na rad, i ako se nije uvijek radilo o provadjanju akcija. Trebam samo podsjetiti na priposlani budžet i molbu, da se na nj očituju M. C. O.

Tako bih mogao nizati mnogo primjera. Ali to ne vodi cilju, time se ne popravljaju sadašnje stanje. Ipak treba na jednu činjenicu svratiti pozornost svih cionista, koji žele uspješan rad, a to je, da M. C. O. ne stavljaju Savezu na raspolaganje nužna sredstva. Mnogo toga nije učinjeno naročito na polju propagande i kulturnoga rada baš uslijed okolnosti, da Savez nije dobio od M. C. O. na Saveznom Vijeću prihvaćeni budžet, pa je često bio u neprilici, da namiri najnužnije administrativne troškove. M. C. O. moraju da omogućuju Savezu rad, ali između M. C. O. i Saveza treba da postoji i živa veza no dosad. Treba spoznati, da svaki prekid te veze poremećuje normalno funkcioniranje organizma, koji zovemo Savezom. Konačno moli delegate da u debati uvažavaju i pravedno ocjene rad i djelovanje Saveznog Odbora u minuloj izvještajnoj godini. (Odobranje.)

Gosp. David Spitzer čita izvješće nadzornog odbora, koje glasi:

Slavno Savezno Vijeće! Čast mi je izvijestiti, da smo pregledali knjige Saveza Cionista u Kraljevini SHS, povjereništva Žid. Nar. Fonda za Kraljevinu SHS, Uprave Keren Hajesoda za Kraljevinu SHS i uprave »Židova« u pogledu poslovanja od zadnjega Saveznoga Vijeća do 30. septembra o. g. Predložene nam iskaze i zaključne račune sraznili smo sa knjigama i našli smo sve u najvećem redu.

Predlažemo Vam, da Saveznom Odboru podijelite apsolutorij u pogledu administrativnog poslovanja sviju institucija, koja stoje pod njegovim vodstvom. U Zagrebu, dne 15. oktobra 1925. Nadzorni odbor: Dr. Žiga Neumann, Josip Cohen i Avram M. Koen.

Predsjednik saopćuje, da će se o izvješću nadzornog odbora glasovati na koncu generalne debate.

Predsjednik: Prelazimo na generalnu debatu o svim podnesenim Vam tiskanim i usmenim izvještajima. Riječ ima

Lav Stern, čiji dvosatni govor donosimo u kratkom ekscerptu: Neka se ovo ne smatra riječi u generalnoj debati nego nadopunjenjem izvješća Saveznog Odbora i izvješća dra. Steina o XIV. cionističkom kongresu. Osjećam ovdje isti duh rezignacije, koji je vladao na XIV. kongresu u Beču, a naročito na koncu i iza kongresa. Ne vidim razloga i opravdanja za ovakav duh rezignacije, koji dolazi otuda, što još nijesmo dovoljno udaljeni od događaja toga kongresa, te bismo mogli potpuno ocijeniti njegove rezultate.

Upravo dobivamo vijest, da je predsjednik cion. organizacije u njezinome svojstvu kao Jewish Agency podneo izvješće mandatskoj komisiji Saveza Naroda, koja će započeti vijećati tečajem slijedećeg tjedna u Ženevi. To izvješće daje instruktivan pregled o svemu. Što je Cionistička Organizacija stvorila u Palestini u vremenu nakon zadnjega izvješća, koje je podneseno istoj komisiji. Preporučujem ovaj pregled, da ga temeljito proučite i da iz njega vidite, što je sve stvoreno sred ogromnih poteškoća i da se uvjerite, kako naša stvar napreduje, te nema razloga pesimizmu. To je izvješće popraćeno pismom predsjednika Weizmanna na High Commissioneru lordu Plumera s molbom, da se i sadržaj ovoga dopisa dostavi mandatskoj komisiji. U tom pismu iznesena su neka gravamina cionističke organizacije, naročito u pravcu, da se jevrejsko školstvo izdržava gotovo isključivo iz židovskih sredstava, dok se arapsko školstvo izdržava iz vladinih sredstava, dakle dobrim dijelom i od Židova. To nije niti jednakopravnost i ne odgovara duhu Mandata, prema kojemu je mandatarna vlast dužna, da aktivno potpomaže izgradnju žid. narodne domaje. Bojim se, da High Commissioner može ali ne mora dostaviti sadržaj ovoga dopisa mandatskoj komisiji, pa bi bilo zgodnije, da su i ta gravamina unišla u samo izvješće predsjednika Weizmanna. Ovaj stav odgovara, ako i ne potpuno, raspravama i zaključcima XIV. kongresa u Beču. Mislim, da su trebala biti iznesena i ostala gravamina, naročito u pogledu neobrađenih zemljišta, koja bi trebala biti, a nijesu, predana Jewish Agency; nadalje da se ukine taksa za emigrante i da se odluka o tempu i opsegu imigracije prepusti cionističkoj organizaciji, koja imade svu brigu i odgovornost, pa bi trebalo voditi računa samo o njezinim gledištima. Ipak je i ovo korak naprijed i pokazuje aktivistički duh u pravcu zahtjeva opozicije, i to baš radikalne.

Upravo su dovršeni pregovori u Locarnu, o kojima veliki državnici izjavljuju, da znače »Nikad više rata!« »Nema pobijedjenih!« To je pravi početak temeljite revizije duha versajskog mira, početak pravoga mira. Nakon tolikih ratnih i poratnih patnja čovječanstva, pokazuje nastojanje, da se pravda opet podigne na visoki pedestal. To je znatno jačanje prestiža Saveza Naroda, koji imade suverenitet nad Erec Jisraelom. Jevrejski narod, više nego ikoli drugi, treba za svoj život ovaj duh pomirljivosti i ovu atmosferu pravdoljubivosti. Mislim, da Weizmann nije imao pravo, kada je izrazio skepsu, e bismo danas mogli dobiti priznanje jevrejske narodne domaje. Vjerujem, da bismo to priznanje i danas dobili, sa manje ograđa i klauzula i sa više iskrenosti, da se konzekventno provede. Zato je ovo cionističko vijeće pozvano, da pozdravi Locarno kao novu i veliku nadu!

Dok mi ovdje vijećamo, održava se vijeće austrijskih cionista u Beču, a imade i drugih cionističkih konferencija po svem svijetu. U ponedjeljak počinje sjednica Akcionoga Komitea u Berlinu, sa zadaćom, da izabere Egzekutivu i zaključki sve mjere za provodjenje kongresnih zaključaka.

Jevrejski narod dakle ne miruje, miče se i radi živo i marljivo, nema nikakvog povoda za rezignaciju.

U referatu o kongresu mogu preći preko mnogo toga što moram pretpostaviti, da je manje više poznato ili što je iznio moj kolega dr. Stein, u čemu medju nama nema razlike.

Davno prije ovoga kongresa bilo je predkongresnog gibanja i raspravljanja u cijeloj židovskoj javnosti, a naročito zaslugom radikalne opozicije. Tim je čudnije, da je taj kongres, koji je bio mnogo bolje pripravljen, nego svi dosadnji, bio tako težak. Jedan od izvora poteškoća vidim u čudnoj poziciji, koju imade predsjednik Weizmann. Kao predsjednik organizacije znači

predsjednik cionističke republike, iako republike bez države i teritorija, njemu bi moralo biti osigurano dulje, nesmetano djelovanje. On ne bi trebao da ulazi u stranačke borbe i morao bi biti neodgovoran. A što vidimo? On sjedi u sredini Egzekutive i svi prigovori i sve hvale idu njega. A iza njegovih leđiju na povišenom mjestu sjedi mnogogodišnji predsjednik Egzekutive, koji je u tom času predsjednik kongresa, dakle nadređen svom šefu, predsjedniku cionističke organizacije. Nitko ne dira predsjednika Egzekutive, jer je taj sada predsjednik kongresa, nego za sve odgovara predsjednik, koji je ujedno ministar vanjskih posala. Pa kad se imade stvoriti kabinet, ne stvara ga predsjednik Egzekutive Sokolov, nego ga stvara predsjednik organizacije Weizmann. Mnoge krize na kongresu mogu se razumjeti i rastumačiti iz ove nenormalne situacije.

Radikalna opozicija nije Weizmannu pravila nikakvih poteškoća. Njezin je broj bio premalen, a da bi mogla praviti ozbiljnih poteškoća. Nesretna i nepodnosiva situacija na kongresu nastala je otuda, jer je bilo mnogo delegata, koji se uopće nijesu opredijelili, u pitanju Weizmann, ili koji su, premda opredijeljeni za njega ili protiv njega, šutili i ostali sjediti. Tako razumijem i zahvalan sam predsjedniku Weizmannu na njegovom gestu, da je izrekao javnu zahvalu onoj opoziciji, koja je otvoreno protiv njega glasovala. Jer da se i ta opozicija sustegnula od glasovanja, moglo bi se pomisliti, da su protiv Weizmanna svi, koji nijesu glasovali za njega, što bi bila većina kongresa. A to bi se jedva dalo ispraviti ponovnim glasanjem.

Ne radi se o opoziciji protiv Weizmanna lično, nego protiv njegova sistema, koji se ne da odijeliti od njegove osobe. Weizmann hoće isto, što i opozicija. To on opetuje toliko puta. Razlika je između njega i otvorene opozicije u tome, što Weizmann misli, da nijesmo dosta jaki i da nije vrijeme, da energično branimo naša prava. Opozicija tvrdi, da zahtijevanje naših prava i rekriminacije protiv očitih i teških povreda naših prava nijesu ovisni o razmjeru snaga, pogotovo, kada se nikada ne može unaprijed reći, ne bi li aktivno afirmiranje prava urodilo uspjehom. Zadaća je opozicije, da upozorava na takove stvari. Opozicija je potrebna i da je nema, jedan umni vođa bi je sam naručio. Uistinu odnosi između Weizmanna i opozicije nijesu ni izdaleka tako nategnuti, kao odnosi između opozicije i pravevnih Weizmannovaca. Ne smije se opozicija tretirati kao defetistička ili veleizdajnička, jer se tako onemogućuje i ubija svaka opozicija. Sam Weizmann morao se u Hamburgu vrlo strastveno braniti protiv toga, da ga se u neku ruku smatra cionističkim veleizdajnikom.

Nije mi namjera i nadam se, da ne ću zapasti u pogrešku, da pobudim utisak, kao da bih htio omalovažiti velike zasluge predsjednika Weizmanna. Upravo jer sam kadar razumjeti njegove velike zasluge, jer znadem tolke detalje, tim teže mogu razumjeti ono, u čemu mislim da griješi. I mučim se da nadjem razjašnjenje.

Weizmann je došle proživio tri kulminacije: Balfourovu deklaraciju, San Remo i otvorenje hebrejskog universiteta. Možda je za njega najkarakterističnije djelo upravo otvorenje universiteta, koje se mnogima moglo činiti jednim ludim poduzećem, gradjenjem kuće od krova, a postalo je kolosalnim političkim uspjehom. Ali abnormalno je za jednoga čovjeka, pa makar bio i Weizmann, da doživi u tako kratko vrijeme tri takove kulminacije. (Povik: Doživjet će i četvrtu!) To izgleda da nije nitko razumio, pa ni sam Weizmann. Trebalo je razumjeti, da opasnost leži u vremenu i djelovanju nakon ovakvih kulminacija, gdje mora napetost i sposobnost da popusti.

Meni se čini, da predsjednik Weizmann u politici ide linijom najslabijega otpora, a u kolonizaciji i ekonomiji linijom najvećega otpora. Da je obrnuto, ja bih to prije razumio. Ne traži se od Weizmanna, da nam neprestano nosi novih velikih političkih uspjeha. Nije uvijek vrijeme za postizavanje novih velikih političkih uspjeha. Ali ne treba se zato ipak toliko plašiti političkih neuspjeha. Oni se ne dadu uvijek obići i ne moraju ništa da budu uvijek sudbonosni. U obrani svojih prava slabiji faktori, upravo jer nemaju drugoga oružja do li svojega prava, moraju katkada riskirati neuspjeh. Naši se uspjesi ne smiju u tolikoj mjeri učiniti ovisnima o ekonomskim

momentima i o pozicijama u zemlji. Mi smo naše pravo dobili bez obzira na pozicije u zemlji, kojih onda tako reći nije ni bilo. I naše pravo ne smije da prestane ni onda, ako bi kojom nesrećom naše ekonomske pozicije pretrpjele veću ili manju štetu.

Smatram pogreškom, da je kongres zaključio rezoluciju o Herbert Samuelu. Taj prigovor se ne tiče samoga Weizmanna. Samuel je jamačno zaslužio svaku pohvalu od engleske vlade, ali ne od nas. Nije upravo ništa učinio pozitivno i aktivno, da potpomogne izgradnju jevrejske narodne domaje, što je prema tekstu mandata imperativna dužnost mandatarnе vlasti. Obrnuto, priječio je i smetao, kolikogod je mogao. Nijedan neželidov ne bi bio mogao manje učiniti za našu stvar, nego je on učinio. Jedina mu je zasluga, da je u zemlji mir. Je li to u prvome redu baš njegova zasluga? Uzdržavanje mira je najelementarnija dužnost mandatarnе vlasti bez svakoga obzira na nas. On je trpio antisemite na visokim upravnim položajima, zar će oni pomagati graditi jevrejsku narodnu domaju? Pustio je na slobodu i dozvolio promaknuće aranžera protužidovskih izgreda, a zatvorio Jevreje, koji su se branili od napadaja. To sigurno ne odgovara duhu mandata.

Velike diferencije postoje između predsjednika Weizmanna i opozicije u pitanju Jewish Agency. Ja sam bezuvjetno za proširenje, ali moram jasno vidjeti, kuda vodi taj put. Kad smo bili u Londonu u februaru i martu 1919., dr. Albalala je predlagao, da se napusti cionističko ime i cionistička organizacija, da se omogući pristup i saradnja svim Jevrejima, koji hoće da pomognu, a tek ih smeta cionističko ime. Dr. Albalala dobio je oštar ukor od predsjednika Weizmanna za ove svoje nazore. A ipak oni nisu bili tako preuranjeni, te su imali istu tendenciju kao kasnije nastojanje, da se putem svjetskog jevrejskog kongresa Keren Hajesoda i proširenja Jewish Agency omogući saradnja sviju Jevreja, koji hoće da pomažu u izgradnji Erec Jisraela. Da se u ono vrijeme pristupilo provodjenju, bilo bi nam uštedjeno mnogo toga, što je dr. Stein danas ispravno nazvao lutanjem.

Jasno je kao sunce, da se Agency može proširiti samo sa onim elementima, koji zbilja hoće da izgrade židovsku narodnu domaju. Ako je tim elementima ozbiljno do stvari, zašto ne će da preuzmu nikakvih garancija? Ako im je samo do saradnje, do kontrole i do suodgovornosti, zašto se ne zadovolje s time, da ih cionistička organizacija izabere u Council i u Egzekutivu Jewish Agency, dakle u ona tijela, gdje se jedino može raditi? Ako se ostaje kod principa fifty fifty, zašto je napušten zahtjev, da predsjednikom Jewish Agency bude uvijek predsjednik cionističke organizacije, jedan uvjet, koji je ranije sam Weizmann označio fundamentalnim? Misli se, da se proširenje Jewish Agency imade smatrati provizornim na tri godine, jer će se Savez Naroda umoliti, da u tom pogledu ne mijenja § 4. Zašto se ne predvidja ništa za slučaj, da se cijelo proširenje mora stornirati? Kod sklapanja ugovora ne smije se utanačiti samo, kako se partneri sastaju, nego i kako će se danas sufra moći razići, ako bude potrebno. Možemo li vjerovati, da iz ovog provizorija ne će postati definitivum? Mi smo prema mandatskom ugovoru dužni, da pritegnemo na saradnju u Jewish Agency sve Jevreje, koji hoće da pomažu. Ako smo jedamput uzeli u Agency necioniste, priznali smo im time volju, da saraduju. Zar ćemo mi onda moći kazati Savezu Naroda, da to ne valja? Zar ne ćemo baš mi biti oni, koji ćemo bježati za necionistima partnerima u Jewish Agency i koji ćemo ih moliti, da nam ne prave poteškoća, da ostanu u Agency, pa makar ništa ne radili, pa makar i smetali? Drugo je s cionistima. Mi od te stvari ne možemo nikada da otiđemo. Ako pojedinac kada otiđe, on se uvijek vraća kao baal tešuva. Ali necionisti uvijek mogu kazati: mi se više ne igramo. Time će postati diktatori, a mi ćemo morati neprestano popuštati.

Pa uza sve to, niti ovakova Jewish Agency nije najveća nesreća. Naša je nesreća ovo bježanje za proširenjem, ovo medjuvrijeme, koje demoralise naše redove, koje nas lomi i kida.

Još je jedno krupno pitanje: kojim pravom može se stari Keren Hajesod predati novoj Jewish Agency? Zašto da se to čini? To je jedan ogromni imetak, što su ga stvorili skoro is-

ključivo cionisti, Nova Jewish Agency treba da si stvori Novi Keren Hajesod.

Zašto u rezolucije o Jewish Agency nijesu uneseni oni zahtjevi opozicije, koji su Weizmannu bili već ranije poznati, a koje je on označio diskutabilnima, a neke čak provedivima?

Glavno je, da se proširena Jewish Agency što prije oživotvori. Ovo traženje već traje preduge i nanosi nam prevelike štete. Moramo stvoriti garancije, da će postojati jedna jaka cionistička organizacija, da u svoje ruke uzme zastavu, ako bi ona pala iz ruku jedne slabe Jewish Agency. Jer sam se bojao, da sve to znači ogromnu opasnost za cionističku organizaciju, ja nijesam mogao pitati za Vaše ovlaštenje, ja sam morao glasovati protiv Weizmanna, pa makar me Vi kamenovali.

Mišlim, da sam bio dužan, upoznati Vas sa mojim gledištem upravo zato, jer to možda nije Vaše gledište, a bio sam Vašim delegatom na kongresu. Sada treba da Vas još izvijestim o svome radu na samome kongresu.

Kao član organizacione komisije živo sam radio, da se uvede jedinstveni šekel. Smatrao sam važnim, da se borim protiv povišenja šekela, ma da je velika struja bila za to povišenje. Energično sam se, nažalost, uzaludno borio za provedenje teritorijalnih saveza, jer to smatram ravnim konzekvencijom jedinstvenog šekela. Pokušao sam još u zadnji čas, u plenumu kongresa, da spasim ovu stvar, ali mi je nepravilno oduzeta mogućnost. U brošuri, koju je izdala njem. cionistička organizacija, gdje su izneseni svi organizatorni prijedlozi pojedinih federacija, nalaze se i prijedlozi našega zemaliskoga saveza, za koje sam se živo zauzimao. Naša se komisija bavila londonskim budžetom, pa sam pripomogao, da se Egzekutivi odobri budžet od 40.000 funti. Htio sam da Egzekutiva i Keren Hajesod sve priloge dobiju netto nettissimo, a da se troškovi ubiranja šekalima, financiranje federacija i troškovi ubiranja za Keren Hajesod namaknu na taj način, da se od svakoga šekelista uzme za troškove jedan doplatak od 25%, a za troškove Keren Hajesoda da se uzme doplatak od 10%. S tim sam nažalost propao. Organizaciona komisija nije uopće htjela dozvoliti nikakvih troškova za ubiranje šekalima. To u praksi znači, da bi rad za šekel bio skoro nemoguć, jer kad nema federacijskih šekela, tko bi snosio trošak? Moj sumišljenik Ravicki spasio je stvar u plenumu kongresa u toliko, da je prodoro sa prijedlogom, da Egzekutiva dozvoljava federacijama odbitak od 10% u ime troškova oko šekel-akcije. U podkomisiji za regulisanje odnosa između naših glavnih fondova živo sam radio, da se stvore valjani zaključci. Uopće sam se borio za što veću ekonomiju u gazdinstvu naše organizacije.

Rad u komisijama bio je vanredno težak, jer i tamo liječari i desničari sjedili kao ortodoksni frakcionasi, koji su otvoreno izjavljivali, da jedni s drugima ne će da sjede zajedno u komisijama, ako ih se na to upravo ne sili. Protiv ovog frakcionarstva borio sam se zajedno sa ostalom radikalnom opozicijom.

Spomenut ću još Krimski projekt, jer se ovdje o tome kani govoriti. Kada kongres o tome nije donio zaključak, nemamo ni mi da se s time bavimo. Uz izvjesne pretpostavke, ta stvar može biti vrlo dobra, samo ne smije da se provodi kao konkurencija prema izgradnji Erec Jisraela.

U vezi sa XIV. cionističkim svjetskim kongresom jest i Svjetski sefardski kongres, jedna stvar, koja naš zanima ne samo kao cioniste, nego i zato, što Sefardi čine dobru trećinu naših Jevreja. Mi možemo samo sa najvećim oduševljenjem da pozdravimo tu organizaciju i moramo joj iz sveg srca zaželiti najbolji uspjeh! Taj će pokret probuditi i aktivirati sve, dakle i naše Sefarde, on će dakle jačati naše Jevrejsvo i naš cionizam. U Beču nije osnovana posebna sefardska federacija u krilu svjetske cionističke organizacije, nego je osnovana jedna svesvjetska sefardska organizacija sa ciljevima, od kojih je jedan, podupiranje cionizma. To dakle nije separatizam, nego najčišći unitarizam. Samo se ne smije ta stvar u Beogradu ili Sarajevu prikazivati drugačije nego se prikazivala u Beču.

Od naših domaćih problema prvi je na redu Sarajevski spor, koji se sada dovodi u vezu sa Svjetskom sefardskom organizacijom. Imamo dva Sarajevska spora. Onaj između dva sarajevska tabora manje ili više lokalne je naravi, moramo

gledati da ga riješimo, jer nam smeta u radu. Drugi spor, onaj između vodstva sarajevske M. O. i našega Saveza cionista, sasvim je druge naravi. Taj spor moramo ovdje riješiti i tu moramo da kažemo jasnu riječ. Primarna je dužnost vodstva svake M. O., da ubere i obračuna šekalime i doprinose za Savez. O te, u našim pravilima jasno izražene dužnosti ne smije nijedna M. O. da se ogriješi ni pod kojim prilikama, doklegod hoće da ostane u Savezu. Ako članovi Saveza nijesu zadovoljni sa vodstvom, neka dodju ovamo na Savezno Vijeće, tu je mjesto, da se traži račun i da se ruši vodstvo.

Sasvim je neprihvatljiv i neprovediv zahtjev, da se bilo kojemu cionisti, poštenomu čovjeku, zabrani sabiranje za naše fondove. Obrnuto, tražimo, da se što više ljudi natječe u tome radu!

Rad povjereništva Keren Kajemeta naoko je vrlo povoljan. Tačnija analiza pokazuje, da ipak imade previše akcija i mjesta, koja nijesu izvršila svoju dužnost. To vrijedi naročito za mnoga veća mjesta. Kad se od Vas proštam kao upravitelj Keren Kajemeta, dužnost mi je izreći srdačnu hvalu svima onima, koji su kao povjerenici doprinijeli ovome uspjehu, pa ih molim, da inficiraju svoju okolinu, da dobiju što više pomagača.

Šekel je podbacio. Fali nam naročito Sarajevo. To je i glavni razlog, zašto ovdje nije veći broj delegata.

Pripravili smo jednu promjenu: Dosadani tajnik organizacije dr. Singer bit će odsele isključivo tajnik Keren Kajemeta, te će biti kroz 6 mjeseci u godini na putu. Time će biti ostvarena davna želja i potreba, da se uspostavi jači lični kontakt između centrale i pojedinih mjesta. Mi se otuda nadamo dobrim uspjesima.

Posve smo nezadovoljni sa radom Keren Hajesoda u nas. Što je učinjeno u zadnjoj godini, zasluga je isključivo dvojice ljudi: izaslanika centrale profesora Pazi Goldmanna i gospodina Laze Abramovića, predstojnika beogradskog okruga Keren Hajesoda. Savezno Vijeće mora da pozdravi časnu iznimku među nama, jedinoga našega čovjeka, koji je radio za Keren Hajesod u minuloj godini, gospodina Lazu Abramovića i mora mu izreći svoju duboku hvalu. Mi se nadamo, da će naći sljedbenika. Moram Vas zapitati: tko je od Vas već sakupljao za Keren Hajesod i zašto nije sakupljao? Dati iz vlastitoga mnogo je lakše nego sakupljati. Neka nitko taj rad ne shvati olako, neka se ne primaju malene svotice, jer bi to samo bila konkurencija drugim ustanovama, nego neka se traže žrtve.

Omladinski pokret je naša velika nada. Moram kazati, da je Radni Odbor pokazao razumijevanja za potrebe omladine. Možda ćemo dobiti jednu generaciju, koja ne će tako brzo ostariti. Barem u redovima omladine ne bi smjelo da bude veterana!

Imade mnogo tužbi na naš organ »Židov«. Zalosno je samo, ako te tužbe dolaze iz krugova, koji taj list uopće ne čitaju, pa im to samo služi izgovorom, da ga ne drže. Moramo nastojati, da naš list nadje što veće rasprostranjenje, jer je to jedno od najvažnijih sredstava, koje uspostavljaju kontakt između sviju dijelova naše organizacije. Inače mi imamo za naše prilike možda i prebujnu štampu. S velikom pohvalom treba spomenuti omladinske listove »Gideon« i »Haaviv«, koji zavredjuju svaku potporu.

Moram upozoriti, da je u krilu Keren Kajemeta osnovan odio za osiguranje, u vezi za društvom »Phönix«. Na toj sam stvari i lično dugo radio. Keren Kajemet može odavde imati velikih koristi. Bit će naročita zadaća toga odjela, da propagira legat u korist Keren Kajemeta, našto se već posvema zaboravilo, ma da je propaganda započela već odavno prije rata.

Sa bolom u duši moram registrirati sramotnu činjenicu, da nam nije uspelo ni u ovoj godini da dovršimo financiranje naše hafučke farme, ma da već tri puta ove godine pokušali zaključnu akciju. Prva zadaća novoga odbora mora biti, da ovu stvar likvidira.

Još jedna stvar: U nekim gradovima imade po više jevrejskih općina, jevrejskih hevra i jevrejskih groblja. Nije istina, da Aškenaz i Sefarad, neolog i ortodoks ne mogu da leže na groblju jedan pored drugoga. Tvrdim, da oni mogu mirno i da žive jedan pored drugoga. Razumijem, ako se takove općine, hevre ili groblja, gdje već postoje, ne mogu tako brzo fuzionirati. Ali gdje u tom pogledu postoji jedinstvo i gdje to jedinstvo

čak odgovara državnom zakonu i gdje nema netrpeljivosti, koja bi mogla poslužiti izlikom za cijepanje tih jedinstvenih institucija, tamo neka se barem ne ide za cijepanjem. Smatram, da je dužnost cionista, da rade na jedinstvu, a ne na cijepanju Jevrejsva!

Na koncu Vas molim, da uzmete do znanja moju nepromjenjivu odluku, da ne udjem ponovno u odbor. Tražim dopust od godinu dana, to sam zaslužio nakon toliko godina. Svatko mora znati, kada mu je otići. Bez svakoga setimentaliteta mora organizacija dati dopust svima, koji su ostarili ili umorni. Vjerujem, da ću se moći odmored povratiti na svoju dužnost! (Pljesak i odobravanje).

Predsjednik: Govor gosp. Sterna trajao je skoro potpuna dva sata. Taj je govor bio potreban i izazvan njegovim držanjem na kongresu. Bilo bi krasno, kad bi mogli svakoga govornika slušati po dva sata, ali vjerujem, da zato nema dosta vremena. Neka se svatko ograniči na to, da kaže samo ono, zašto je pozvan i što je nužno. Sada Vas molim, da saslušate dopis sarajevske mjesne organizacije.

Bilježnik dr. Levi čita:

P. II.

Radnom Odboru Saveza Cionista Jugoslavije u Zagrebu.

Čast nam je izvijestiti Vas, da se nismo mogli odlučiti, da uzmemo učešća po delegatima na ovogodišnjem Saveznom Vijeću.

Za ovu našu odluku bili su mjerodavni ovi razlozi:

1. Radni Odbor je tokom svoga djelovanja, u odnosu prema sarajevskoj Mjesnoj Cionističkoj Organizaciji, prekršio osnovno načelo svake cionističke federacije, jedinstvenost Organizacije i disciplinu. Dok u svakom mjestu može isključivo postojati samo jedna nadležna instanca za sve cionističke poslove organizacione i administrativne prirode, u Sarajevu se direktnom i moralnom potporom Saveza, instalirala i jedna konkurirajuća ustanova, preko koje su se isto tako provodile zvanične cionističke akcije. To je »Jevrejski klub«, kome i ime kazuje, da je čisto privatno udruženje. Time se je i sa strane samoga Saveza krnji autoritet inače isključivo legitime Mjesne Cionističke Organizacije i otežavalo njeno djelovanje, a komuniciranjem sa više ustanova stvarao kaos u jedinstvenom organizacijskom radu. To se je pokazalo kod provođenja šekelske akcije, kojom su prilikom naših prodavaoci šekela naišli na već plasirane šekele od strane druge ustanove, što je dovelo do obustavljanja sa sakupljanjem doprinosa za S. C. J.

2. Kod predlaganja delegata za 14. Cionistički Kongres svijesno je izostao sporazum sa sarajevskim šekalistima, ma da se je tražio sa onima iz mnogo manjih mjesta. To je već drugi put, da se Sefardi Sarajeva, inače vrlo jakog centra, preteriraju. Zagreb imao je dva delegata.

3. Mjesna Cionistička Organizacija je iskreno učinila sve, da se u Sarajevu dođe do neutralnog povjereništva za Keren Kajemet. U tome je i uspjela. Sva sefardska udruženja prihvatila su predloženi neutralni kuratori, njih 15 na broju. Samo je ovdašnji »Jevrejski klub« saopštio, da mu ne može pristupiti, pošto ima »direktni angažman« sa Zagrebom. Direktorij Keren Kajemeta u Zagrebu nije demantovao postajanje tog direktnog angažmana, niti je ista preduzeo protiv separatnog rada toga društva za Narodni Fond, čijim se stavom onemogućila saglasna suradnja svih jevrejskih udruženja u korist K. K. Zvanični organ Saveza Cionista »Židov«, koji je inače, ma da se izdržava potporom svih cionista, svojim pisanjem o tako zvanom sarajevskom sporu uvijek pristrano prikazivao stvari na našu štetu, nije ni ovim povodom osudio neloyalno držanje prema sporazumnom radu bar u oblasti Keren Kajemeta.

Kad razmišljamo o cjelom ovom držanju Radnog Odbora i zvaničnog cionističkog organa prema nama, dolazimo do uvjerenja, da se je na naš rad kroz cijelo vrijeme gledalo s poduzretnjem i izvjesnim neraspoloženjem. Nismo nikako mogli konstatovati dobru volju, da se razumije duh našega rada i idejno stajalište naše grupe. Imamo razloga vjerovati da bi pri raspravljanju o ovoj stvari na Saveznom Vijeću, naše prisustvo izazvalo izvjesnu napetost, koja bi u mnogo-me otežala donošenje zdravog rješenja. Stoga mi prepuštamo Saveznom Vijeću, da bez nas, koji

ne samo svojim programom već i svojom individualnošću branimo svoje stajalište, raspravi trezveno i oprezno pitanje tog t. zv. sarajevskog spora, koji, to valja naglasiti, nije ni lokalne ni administrativne, već prvenstveno idejne i načelne prirode. Ima nade, da će objektivno posmatranje našega rada i toga sarajevskog pitanja stvoriti mogućnost za zajednički složni rad ne samo sa Savezom, nego i u samom Sarajevu. Da dodje do uspostavljenja normalnih odnosa između M. C. O. i Saveza, kao i ovdje u Sarajevu, potrebno je, po našem mišljenju da Savezno Vijeće:

a) zauzme odredjen stav prema tendencijama i rezultatima Svjetske Sefardske Organizacije, kako ih je iznijela II. Svjetska Sefardska Konferencija u Beču (vidi izvještaj g. Dra. S. Alkalaja u »Jevrejskom Životu« br. 76—77), jer od toga zavisi i obim i duh naše saradnje sa Savezom. Nije potrebno naglasiti da smo, mi u Sarajevu usvojili u cijelosti ideje i program pomenute organizacije čijim se članom smatramo. Naš dosadašnji rad u smislu tih ideja stajao je do danas pod stigmom izvjesnog separatizma i izdajstva nacionalnog jedinstva, što mora svakako prestati;

b) u punoj mjeri uspostavi neokrnjenu nadležnost M. C. O. u Sarajevu u svim pravcima cionističkog organizatornog rada i prekine svako komuniciranje s drugim ustanovama, pridavajući njihovom cionističkom radu oficijozni karakter;

c) provodjenje jedinstvenosti u radu za Keren Kajemet time, da se sa autoritativnog mjesta istakne, da u jednom mjestu smije postojati samo jedno legitimisano povjereništvo za Keren Kajemet, iz koga se imade izlučiti svaka politika. Ovo povjereništvo imadu saglasno izabrati sve grupe kojeg mu drago opredjeljenja i kroz njega provoditi svoje akcije za Narodni Fond, da se time izbjegne svaki rasparčani i dispartni rad.

Moleći Vas da uzmete do znanja ovo naše stajalište i saopćite ga Saveznom Vijeću, ostajemo sa najboljim željama za uspješan rad tog Vijeća, te se bilježimo sa veleštovanjem i cioniskim pozdravom

Mjesna Cionistička Organizacija.

Dr. Singer znade, da mnogi sigurno nisu bili sporazumni, da se ovo pismo pročitalo, ali vodstvo je mišljenja, da je to potrebno, jer naša javnost treba da je upućena u stvar i jer to iziskuje objektivnost, koju smo vazda pokazali u tretiranju ovoga delikatnog pitanja. Neka se — ako to Savezno Vijeće želi, raspravlja o svim točkama ovoga pisma osim o sporu sa Radnim Odborom, jer o tom sporu još nije Savezni Sud donio svoj pravorijek. (Povik: Savezno je Vijeće suvereno i ne mora na to uzeti obzira!)

Dr. David Albala: Hoću da se osvrnem na neka pitanja, koja su u vezi sa izvještajem Radnog Odbora i u opće sa budućim radom, koji nam pretstoji u idućoj godini. Isto tako i protiv svoje volje dirnuti ću izvjesna pitanja, koja je dodirnuo g. Lav Stern, gdje je i moje ime spomenuo. Prije svega mislim i konstatiram, da one rezignacije, koju je istakao g. Stern, više nema. Zaista je bila izvjesna rezignacija. Na mene čini današnji dan, sa izuzetkom govora g. Sterna jedan mučan utisak i ja sam pod utiskom, da se ovdje ne drži Savezno Vijeće, nego jedan mali zbor. Na mene sve ovo ne čini utisak, da se ovdje raspravlja o radu jedne organizacije za cijelu zemlju i o jednoj aktivnosti, koja je svima nama dobro poznata i koja je ocjenjena kao jedan važan faktor i izvan naše zemlje. Ja moram da predbacim svakome onome, koji misli, da je nadležan za rdjavu organizaciju ovoga Vijeća. Vi ćete možda reći, da je to samo sa spoljne strane, ali i spoljna strana često utiče na pojedina vijećanja i na donešene odluke. Prije svega dali su nam ovu malu salu, koja izgleda kao jedna apsana. Prosto su nas doveli u jednu apsana, da dva dana vijećamo o najvećim idealima našega naroda. I ako je to pitanje od sporednog značaja, to se više ne smije dozvoliti, jer Savezno Vijeće imade jedan impozantan karakter sa lijepom svojom pojavom, a taj karakter današnje Savezno Vijeće nema. Prije svega mi ovdje vidimo, da je javnost jako slabo upoznata sa održavanjem Saveznog Vijeća u Zagrebu. Štampa ni jednozna dana nije javila, da se u Zagrebu održava Savezno Vijeće cionista Jugoslavije. Dok kad je prije Savezno Vijeće održavano u Beogradu, Novom Sadu i Sarajevu, onda su neprestano bili svakoga dana članci po novinama i to još mnogo dana prije, nego što je Savezno Vijeće započelo da radi. Na taj način bila je to i dobra agitacija za našu ideju. Jevrejsko građanstvo Zagreba također ne prisu-

stvuje današnjem Saveznom Vijeću, sa vrlo malim i časnim izuzecima. Toga ne smije da bude. Ja se sjećam svih mogućih vijeća i prije i poslije rata, gdje je bilo toliko svijeta na tim vijećima, da su se delegati izgubili u njemu. Treba stvoriti jednu atmosferu, gdje svatko osjeća, da se nešto veliko i krupno radi, a te atmosfere danas nema. Vjerujem da je izvana samo tako. Onda još da spomenem broj delegata na današnjem Saveznom Vijeću. Ne znam čijom krivicom, osudjujem one, kojih se tiče — ali broj delegata danas je manji, nego ikada. (Glas: Ne stoji!) Neka se pobije to moje tvrdjenje. Zaista je strašno, a ako hoćete očajno je, kad vidimo, da se broj delegata na Saveznim Vijećima iz godine u godinu smanjuje. Ne kažem, da je krivica na R. O., ali čija je, da je, mora da se osudi. Mora da se osude i oni, koji nisu došli, a trebali su da dodju. Neka se osude svi oni, koji su skrivili, da ovo Savezno Vijeće imade mali lokalni karakter.

Ne samo po broju delegata. Gospodo, ja cijenim sve prisutne po vrijednosti, koju imaju. Molim da mi se ne zamjeri za ono što kažem. Prisutnim ne ću da kažem što vrijede. Mislim da nije vrijeme, da ja vama pravim komplimente, niti vi meni. Neka svaki vrijedi onoliko, koliko vrijedi svojim radom. Ali ovdje nema ljudi, koji su se istakli svojim radom, nema ljudi od vrijednosti. Ja ću da napomenem samo neke. Ovdje nema dra. Lichta. (Glas: Zašto ga nema?) Ja ne znam, ko je za to kriv. Ako je kriv on, neka ga se kazni. Nema ni Sarajeva. Meni je žao, što se je čitalo to pismo, ja bih volio, da se nama lično podnese izvještaj. Ovo Savezno Vijeće je forum. (Glasovi: Tako je!) Ja nijesam htio primiti do znanja to pismo, ja se nijesam slagao s time, da se to pismo pročita. Oni su trebali doći pred ovaj forum, da iznose svoju gledište, pa da mi prosudimo. Ako su dobri cionisti, oni moraju doći svejedno da li su Sefardi ili Eškenazi, jer nema nikakove razlike. Ja sam Jevrej i za razlike apsolutno ne znam. (Pljesak. Glasovi: Tako je!) Prema tome meni je svejedno, da li su Sefardi ili Eškenazi — oni ovdje moraju da dodju. Ako se vratim na to pitanje, ja ću pokazati, da taj sarajevski spor nije lokalne prirode, on ima još nešto pozadi. Nema tu Vite Kajona, nema ni drugih ljudi, ni dra. Benau-a, inžinira Grofa koji su trebali doći i koji su aktivni do danas. Mogu da pišu pisma, izdaju dvoje novine, stignu da se kolju kao žuti mravi, sve su stigli da urede, a nijesu stigli da dodju u Zagreb. (Dr. F. A. Bruck: Dr. Pinto je u pozadini.) Nema niko iz južne Srbije, ne znam čijom krivicom.

Ja ću preći dalje preko toga. Iznijeti ću neke činjenice, koje sam doznao, jer sam došao jedan dan prije. Jučer sam doznao, da su uzete neke nove prostorije i da je potpisan ugovor za pet godina, kojim se garantuje vlasniku, da će te institucije ostati u tim prostorijama kroz to vrijeme. Ja to moram da osudim. Na izmaku rada R. O. nije smio to da zaključiti. Upravo par dana prije izmaka svoega mandata on nije imao prava, da zaključiti ugovor, da preudicira izvjesna pitanja, koja se moraju da riješe. Možda će Savezno Vijeće idućih pet godina donijeti drugu odluku i možda ne će biti R. O. vezan za Zagreb. Uzgred da napomenem, ne znam zašto Keren Kajemet nije održao konferenciju, kako to čini svake godine, zajedno sa zasjedanjem Saveznog Vijeća. To je propušteno i ne znam zašto i iz kojeg razloga. Čuo sam sa izvjesne strane, možda nije tačno, da Keren Kajemet ne misli više davati računa o svome radu Saveznom Vijeću, nego da će, kao autonomno tijelo, račun polagati samo svojoj centrali, to jest izbjegavajući Savezno Vijeće. Možda to nije tačno. Ja bih volio, da mi se sa mjerodavna mjesta kaže, da to nije tačno.

Da se vratim na pitanje Lava Sterna, koji je dao nepovjerenje Weizmannu. O tome se je govorilo, i možda mu je netko i u oči rekao i to prigovorio, pa je on osjetio, da ovdje ima jedno mišljenje, koje je u većini, a koje se protivi njegovom shvaćanju. Zato je on ustao da se brani. Do sada nije bilo toga, da jedan naš delegat ide i glasa protiv. To ne znači da svi delegati idu da glasaju za, ali svakako je palo u oči da jedan od tih delegata glasa protiv Weizmanna. Ja poznam rad g. Sterna dosta dugo i za vrijeme rata i poslije rata i mislim da će i on priznati, da taj rad poznavam. I pored svega toga i pored razlaganja, koje je g. Stern iznio, ja mislim da je on pogriješio, što je na kongresu glasovao protiv. To je moje uvjerenje. Ja mislim da se pod ovakovim okolnostima, ja ne ću da ih razlažem, mora uzdržati povjerenje prema vodstvu Cionističke Egze-

kutive. Govornik polemizira u kratko protiv g. L. Sterna, te nastavlja: Mora se dobro promisliti kada se javno na onakom mjestu, kao što je kongres, stane da kritikuje vodstvo. Na taj način oduzima se snaga i autoritet tome vodstvu, ne samo u odnosu prema Jevrejima, nego i u odnosu prema Nejevrejima, a time što krnjimo autoritet vodstva, time krnjimo sebe same. Vodstvo predstavlja nas sve. Istina da sam bio jedan od onih, kako je spomenuo Lav Stern, koji nijesam odobravao politiku Weizmanna i Sokolova, tih ljudi, koji su učinili jedan ogromni uspjeh time, što su donijeli Balfourovu deklaraciju. Ja koji sam se za vrijeme rata slučajem prilika nalazio u Americi kao delegat srpske vlade u jednoj političkoj misiji, ja sam imao prilike da vidim tamo rad cionista. Vidio sam što znači imati velike sile uza se i izrabiti oduševljenje. To su Weizmann i Sokolov iskoristili i dobili su Balfourovu deklaraciju. Kakvi su, da su, tek su je dobili. Dobili su nešto, što sad vidimo, da je od velikog značaja.

Danas može netko da ustane i da kaže, da s tim nije zadovoljan. Ali onda, ja sam bio u New Yorku kada je došla Balfourova deklaracija, svi su cionisti bili oduševljeni. I to oduševljenje potkraj rata bilo je toliko, da smo onda mogli doći do još važnijih činjenica, da je naše vodstvo našlo neki modus, koji bi obuhvatio cjelokupno jevrejstvo svijeta. I to je ono što sam ja kritikovao. Ja sam još u Americi rekao Sokolovu, Weizmannu i drugim našim vodjama: da li nije sada došao momenat za izgradnju Palestine? Zar ne bi bilo zgodnije, da se osnuje jedna svejevrejska organizacija, u koju bi ušao cjelokupni jevrejski narod i na taj način se postiglo ono, što se tek danas postiže: proširenje Jewish Agency. Eto, ja sam u tom smislu govorio: nova svjetska jevrejska organizacija neka radi sa istim programom kao i dotle cionistička. To znači da ne smije da se pretvori u jednu filantropsku organizaciju, nego da radi ono isto, ali cioniste mora da žrtvuju svoje ime. I to zato da žrtvuju ime, da prikupimo cjelokupno jevrejstvo, koje se plaši cionističkog imena. Mi znamo, da mi na svakom koraku nailazimo na ljude, koji se plaše da se javno iskažu kao cioniste. A međutim svi ti isti kažu: dati ćemo rado za Keren Kajemet, za Palestinu, samo nemojte vi da zabilježite da smo mi cioniste. Vidite Kraljevina Srbija je izbrisala svoje ime sa političke karte Evrope, i ne postoji više kraljevina Srbija — radi jedinstva cjelokupnog narodnog i državnog života. Ovaj narod žrtvovao je veliko ime, koje je imalo veliku državnu tradiciju, žrtvovao je ime radi jedinstvenog fronta, da bi se skupio u jednu tako veliku državu. Pa zašto onda da mi nismo pristali? I čini mi se da dolazi vrijeme, kada će morati da se stvori jedna svjetska jevrejska organizacija, gdje će svi Jevreji ući unutra ne doduše da rade onako kao cioniste, nego da dadu neku paru. Ja sam u toliko htio da ispravim te navode. Najzad vidjet ćete — historija će pokazati tko je u pravu. Tada sam bio protiv Weizmanna i Sokolova, koji su me strogo ukorili, što sam tražio da se ovako nešto uradi, što su oni mislili da se ne smije uraditi. Međutim je došlo vrijeme da sada oni to isto rade.

Sada ću preći na druge stvari, koje se nas tiču. I ja ću da govorim o tom sarajevskom sporu. Taj je spor veoma neprijatan. Na prošlim zborovima se govorilo o tom sporu, bilo je mnogo teatralnih scena, ljubljenja i grljenja i sve se je to pokazalo kasnije, da oprostite na izrazu, kao luk i voda. Ja želim što njihovih izaslanika nema ovdje, jer mislim da bi se izmirili. Ako oni naime hoće da se izmire. Ako se oni ne će da podvrgnu našim odlukama, mi njih, gospodo, možemo i da isključimo. Ne može nitko, da bude izvan organizacije, a da se zove cionist. Gospoda iz Sarajeva nama pišu i traže da se o njihovom sporu ovdje riješava. Gospodo, ali nama su s druge strane rekli, da oni nisu obračunali šekele. Dakle nisu izvršili svoju osnovnu dužnost, a traže da mi raspravimo njihov spor. Ako oni pripadaju našoj organizaciji, neka dodju ovamo, a ako ne pripadaju, mi ćemo donijeti odluku, kako mi hoćemo.

Jedna vrlo važna činjenica je osnivanje svjetske sefarske organizacije. To je vrlo važna činjenica. Tko su Sefardi bili, preko toga ću preći, jer pretpostavljam, da je to poznato. Što su Sefardi danas i što oni ne daju onaj dio, koji bi trebalo da daju, ima krivica i do njih i do prilika. Sefardi bili su u Španiji na čelu onoga naroda, među kojim su živjeli. To su bili većinom naučenjaci, ljekari, činovnici itd. I oni su odjedamput bili protjerani među neprosvjete narode. To se tiče i

Jevreja, koji su zalutali u Tursku, jer, razumije se, da život među Turcima nije cvao. I Jevreji u ovim krajevima došli su pod utjecaj Srba i Turaka, svakako u ono vrijeme neprosvijedenih masa. I oni su tu živjeli od svoga kapitala. Taj je kapital bio doduše velik. Oni još i danas govore svojim jezikom. No ipak i u nekulturnoj sredini Sefardi su uspjeli da uvijek budu kulturni element, da budu kulturniji od naroda u čijoj sredini žive. Što se tiče Srba, mi znamo, da je Miloš Obrenović uvijek imao veza sa Jevrejima. To su bili Jevreji iz prečanskih krajeva. Oni su mu svršavali izvjesne stvari, koje mu drugi ne bi mogli da svrše. Naravno međutim, da su ti Sefardi zaostajali kulturno iza Eškenaza, koji su živjeli u Evropi. Ipak pokraj svih proganjanja naša braća u istočnoj Evropi bila su na izvjesnom stupnju kulture, svakako za to, što su živjeli bolje, a mi ovdje smo zaostajali. Za to mi danas vidimo Sefarde na jednom vrlo niskom stupnju kulture u razmjeru prema drugima. Kada to tako stoji, onda nije ni čudo što Sefardi žele danas da se podignu. Jer nije slučaj što se prvo cionizam razvio, pa sada dolaze Sefardi, nego je to svakako utjecaj cionističkog pokreta. Oni se kulturno moraju da podižu, jer osjećaju tu potrebu, a onda će se i nacionalno podići. Ako je to jasno onda mi to moramo da odobrimo. Međutim sve je to tako samo u teoriji, ali u praksi ima i nešto drugo. Naša zemlja ima i Sefarde i Eškenaze, i to otprilike u podjednakom broju. I sada kada se stvara svjetska sefardska organizacija neminovno je, da će doći jedna naša sefardska lokalna organizacija. I ta sefardska organizacija imade za cilj u prvom redu cionistički rad, da cionistički podigne sve te mase ne samo na Balkanu nego i u Maloj Aziji, uopće sve Sefarde. U prvom redu raditi cionistički među njima, a u drugom redu raditi kulturno. Ali ovdje stoji stvar ovako: onda će oni imati jedne organizacije, a mi ćemo imati druge. Da nije bilo sarajevsko-ga spora, ja danas uopće ne bih ni govorio o tome pitanju. Ali sarajevski spor dao je povoda, da se o tome govori. Ja poznam dobro Sefarde, koji tamo žive, i meni izgleda, ja to ne mogu da tvrdim, da će doći dan, kada će se naša cionistička organizacija raspasti na dva djela, sefardsku i aškenašku. Sefardi tvrde da je dr. Solomon Alkalaj, koji je podpredsjednik sefardske konferencije izjavio, da sefardska organizacija ne ide za separatizmom. To znači da ne ide za tim, da se raskida naša organizacija, i ja mu vjerujem. Ali činjenica je, da će se poslije pola godine, kada se stvori ta organizacija, a mi vidimo njihov mentalitet, doći do označene situacije. Sada je pitanje, kakav stav ima da zauzme naše Savezno Vijeće prema Sefardima.

Ja bih predložio, da Savezni Odbor traži sredstva, da se spriječi raspad. Da utiče na sefardske elemente, da se ne raskidaju, jer to raskidanje imati će odjeka i na jedne i na druge, a specijalno političkog odjeka na našu državu. Mi Jevreji ove države živimo vrlo dobro, ali tu i tamo ima nekih partija, koje čekaju prvu zgodu, kada će Jevreji biti donekle podijeljeni sami u svojim shvaćanjima, pa da to onda iskoriste. Sjetite se, što je bilo poslije rata sa onim progonoima. Smatralo se sefardske Jevreje kao počudne, a sve ostale kao nepočudne elemente. I onda se to gledalo, da se iskoristi na taj način, da se ovi drugi protjeraju iz zemlje. Kada smo mi Jevreji u Srbiji protestovali protiv takovog postupanja nama se je govorilo: Mi ne sumnjamo u vas, vi ste dobri patrioti, bili Sefardi, bili Eškenazi, vi ste ratovali, ali znate na one druge mora da obratimo pažnju. Sa ministrom Pribičevićem došao sam u njegovoj kancelariji u otvoreni sukob, kad sam protestirao, što se Jevreji progone. Oni ne mogu razumjeti jevrejsku ideologiju, da je Jevreju glavno da je Jevrej, i da se mi svi skupa slažemo i nema sile koja bi nas mogla razdvojiti. (Glasovi: Tako je. Pljesak). Mi smo svi zajedno, svedjedno jesmo li Sefardi ili Eškenazi. Vi ste dolazili i mi smo pomagali upotrebljujući naš srbijanski kapital. Ali nijesmo došli zato da se hvalimo. Jednoga dana smo pomogli mi vama drugog dana ćete vi pomoći nama. Zato hoćemo pod svaku cijenu da održimo jedinstvo jevrejskog naroda u našoj državi. (Glasovi: Tako je!) Mi ne smijemo odobriti da se cijepamo. (Dr. Juda Levi: Čemu uvijek naglašavate jedinstvo? Ta nema dva jevrejska naroda!) Jednoga dana će gledati da nas podijele. Ja ne kažem, da ima takovih namjera, ali naša historija nam kaže, da moramo svakog časa biti pripravnici. Ja ne mogu da odobrim ni to, da se politički cijepamo (Dr. Juda Levi: Čemu da se cijepamo?) Molim

vas, gospodine, ja vas ne poznajem, i ja vas nijesam prekidao, kada ste govorili.

Što se tiče osnivanja svesefardskog saveza mislim, da se trebaju dati ovakove direktive: Mi pozdravljamo osnivanje organizacije svih Sefarada na onome programu, kako je on iznešen na konferenciji u Beču. Mi treba da naložimo Radnom Odboru da u svim pitanjima, koja se tiču Sefarada, radi u saglasnosti sa sefardskom organizacijom, ako se ona osnuje kod nas. Mislim ona će se osnovati. Savez Cionista će pokušati, da radi u saglasnosti sa sefardskom organizacijom, da ne dođe do raspada. Ako do toga dodje, neka S. O. promisli, što treba da radi, a neka eventualno sazove i Savezno Vijeće na izvanredno zasjedanje.

Što se tiče Keren Hajesoda stvar stoji ovako: Mi smo mislili da je vrijeme, da on predje u Beograd. Često se je puta pitalo kada ćete vi u Beogradu preuzeti centralu. Mi smo osjećali izvjesnu griznju savjesti, što nijesmo sposobni, da to preuzmemo. Ali sada mislim da je došao moment da se Keren Hajesod prenese u Beograd sa cijelim aparatom, koga ste vi ovdje stvorili. Centrala u Beogradu bi isto tako dobro prosperirala kao i ovdje, ako ne bi bolje. Svakako bi to dobro odjeknulo i kod Sefarada i kod Eškenaza u Beogradu i u cijeloj Srbiji, a možda i među Sefardima u Bosni. Mi ne tražimo samo, da nam date tu čast, nego tražimo da nam date i dužnosti. Molimo sve delegate, da bi tu našu molbu uslišali. Laza Avramović, kome ste pravili tolike ovacije, pomoći će u pitanju Keren Hajesoda. Mi u Beogradu osjećamo potrebu, da i mi imademo jedan ured, koji će da radi. Vi ovdje imate i biro i sve, ja vam to ne predabucujem, ja sam samo predbacio za nove prostorije. Dajte nam jedan dio te administracije sa sposobnim silama. Mislim da će se taj predlog prihvatiti.

Što se tiče omladine, ja sam oduševljen referatom Rothmüllera. Mi smo u Beogradu o tome debatovali, pa smo stali na gledište, da se omladina ima pomagati svim silama i da se ima obratiti pažnja na djecu. Mi mislimo da je jedina čvrsta osnova, koja se može dati hebrejskom radu rad sa hebraizacijom djece. Imamo taj primjer ovdje u Zagrebu, a imamo ga i u Beogradu. Kada ta djeca poslije 15 godina budu u našem položaju, onda će rad biti na sasvim drugoj bazi. Možemo primiti, što je kazao Rothmüller. Treba da naložimo R. O. da najvišu pažnju posveti hebraizaciji male djece.

Na koncu moram da kažem još nešto. Moramo voditi računa o slozi. Nas je relativno malo, svega 65 hiljada u državi. Ako se budemo cijepali i dijelili snage, kuda ćemo doći? što ćemo učiniti ako naše sile budemo trošili još na međusobne sporove, kao što je sarajevski spor? Na kraju krajeva niti sam ja niti vi ovdje došli, da rješavamo te sporove, već hoćemo da radimo. Prema tome mora da se održi sloga, da budemo disciplinovani. Kako S. O. naredi, tako mora biti. U tom smislu ja želim S. O. najveći uspjeh u njegovom radu. (Pljesak. Burno živio).

Dr. Singer: Htio bih s nekoliko riječi da odgovorim g. dru. Albalu i da tom zgodom umolim svu drugu gospodu delegate, da budu opreznija i da ne ubacuju krilatice u Savezno Vijeće, kao ona o upravi Keren Kajemeta. Mi svakome rado dajemo svako uputstvo, pa valja prije nas upitati, a onda kritikovati naš rad. Uprava KKL položila je računa o svome radu izvještajem u »Židovu«. Neznam kako je gospodin dr. Albala došao na pomisao, da se KKL. hoće separirati od Saveza, pa mogu na njegovo umirenje kazati, da ne postoji takova namjera. Konferencija komesara se nije još mogla održati, jer je u subotu na večer bilo premalo povjerenika stiglo u Zagreb, a danas na večer bit će sjednica Keren Hajesod komisije, u kojoj su izabrani mnogi povjerenici KKL. tako, da će se konferencija moći održati tek u ponedjeljak poslije podne.

Ponedjeljak prije podne.

Sjednicu otvara podpredsjednik dr. Pops i daje riječ dru. Pinkasu Kelleru (Bačka Topola): U odljem govora uspoređuje isti sadanje Savezno vijeće sa prijašnjima te konstatuje, da cijelom našem radu, koji je danas stavljen pred veliku i tešku zadaću, praktične izgradnje Erec Jisrala, fali najjači momenat, a to je duboki idealizam, kojim su stariji radnici pristupali cionističkom radu. Ne može drugačije tumačiti pojavu, da na našim Vijećima i u javnom radu ne vidi mnoga lica, koja su vanredno dragocjene sile za naš pokret. Pored svega toga nema mjesta rezignaciji. Naš se pokret sve više razvija i trebat će samo da se opet vratimo prijašnjem beskompromisnom radu. Ako budemo crpili iz vrutka židovskog na-

rodnog života, tad će se uistinu obnoviti i naš cionizam i mi ćemo imati opet jaku i čvrstu organizaciju.

Avram Koen (Beograd): Opažamo, da na našim Vijećima ima sve manje aktivnih saradnika, pa netko za to mora nositi odgovornost. Žali, da ne vidi zastupano u većem broju zagrebačko židovstvo. Prelazeći na pojedina pitanja o kojima S. V. ima da vijeća, bavi se ponajprije s halučkom farmom. Neprestano se naglašuje, da treba namaknuti sredstva, a ne navodi se što je glavno, da se upozna javnost s načinom, kako misli da se izgradi ova farma. Podsjeća zatim na činjenicu, da se naši fondovi, Keren Hajesod i Keren Kajemet, osnivaju na priložima naših sumišljenika, a svi znademo, kako se teško do njih dolazi. Stoga treba da i u upravi tih fondova vlada duh najveće ekonomije i štednje. Rothmüller u svome je referatu istakao potrebe omladine, ali ima još nešto. Treba da obratimo pažnju na institucije, koje postoje, treba u njima buditi razumijevanje za potrebe omladine, pa će one dati i sredstva. Savezno Vijeće ima razumijevanja za rad omladine, pa će da poradi na tome, da bude udovoljeno svim potrebama omladine. K sarajevskom sporu, koji se otežao u nedogled, primjećuje, da bi se mogao riješiti, ako bi se svi okupili oko naših zajedničkih fondova, jer oni ne trpe u sebi nikakvih političkih struja. Oni bi mogli biti dodirna točka, na kojoj će aktivno raditi sve organizacije. Govornik se nadalje bavi držanjem delegata Sterna na bečkom kongresu, koji je prešao radikalnoj grupi i tako oslabio našu delegaciju. Konačno govori o organizacionome radu, koji bi kod nas trebao da ide u sasvim drugom pravcu, pa će svoje prijedloge iznijeti u komisiji. Apeluje na sve delegate, da prilikom svoga povratka kućama nastave s jačim radom i da na budućem Saveznom Vijeću pokažemo bolji rezultat svojih napora.

Dr. Juda Levi: Velika većina Vas ovdje prisutnih poznate me kao pobornika i kao pripadnika one grupe, koja se okupila oko mjesne cionističke organizacije u Sarajevu. Znam, da velika većina vas gleda sa nepovjerenjem u ono, što ću ja da kažem. U opće nas u našem radu gledaju sa izvjesnim nepovjerenjem, a to je i jučer došlo do izražaja kod nekoliko govornika. Stern na pr. govoreći o sefardskoj konferenciji u Beču, kaže: Trebamo pozdraviti rad ove organizacije, jer ona ima da radi u cionističkom duhu, ali ne smije se izvrtati historijske činjenice. Odnosno ne smije se zlorabiti historijska tradicija. Gospodo! Ako se nabacuje ovako jedna teška optužba i to po jednom od naših najpoznatijih radnika, onda treba imati dovoljne i jake argumente, da se uzmožne prosuditi da li se ima ovakovim smatrati naš rad ili ne. To ga Stern nije učinio. S druge strane dr. Albala u jučerašnjem svom govoru takodjer pozdravlja osnutak sefardske organizacije u Beču, ali i on mora da doda da se boji, te ne bi došlo do podvojenosti u našim jevrejskim redovima i organizacijama. Naravno stvar da su tom prilikom pali svi mogući izrazi, fraze i riječi, koji su toliko puta dosada čuveni, da je postalo dosadno slušati. Redovito se naglašuje da je to pokret protiv jedinstva jevrejskog naroda. Pa zar je tko naglasio, da smo mi dva naroda. Ako se u čemu razlikujemo — a mi se razlikujemo — onda treba ustanoviti razloge, zašto se razlikujemo, a ne baciti na nas anatemu kao na izdajnike jevrejskoga naroda. Mi smo u vašim očima zgazili jevrejstvo. Ali smo mi uvijek bili svijesni toga i znali smo da smo Jevreji. Mi smo to jevrejstvo iskusili iz tradicije i usisali smo ga sa mlijekom majčinim. Gospodo! Ja imam da vas upozorim, da ću govoriti u svoje ime, a nipošto možda kao eksponent jedne grupe, pa molim da se tako i smatra sve ono, što ja budem govorio.

Bilo je to prije godinu dana, kad su naši delegati pohrlili u velikom broju na Savezno Vijeće u Beograd da se sa braćom iz ostalih krajeva porazgovore i da vijećaju o onome što ima da se radi u slijedećoj godini. Naši delegati došli su sa voljom, da se pomire, da saraduju sa ostalim. Konferencija je bila žučna, padali su izrazi i prijetnje, prijetila je pogibelj da se konferencija svakoga časa ne svrši debaklom. Međutim u zadnji čas dolazi do izmirenja, čas opraštanja. Svi na kongresu bili su uvjerenja, da je nastupila nova epizoda u cionističkom radu. U tom zanosu svi su otišli kući. Međutim delegati dodjoše u Sarajevo. Miesto da se strasti utišaju, mjesto da borba prestane, nastao je još veći jaz, tako da je prijetila opasnost, da će on postati nepremostiv. Samo je po sebi razumljivo da je u ovoj situaciji naš

Savez imao da se zauzme izvjesno stanovište pomirljivosti. On je trebao i njegova je dužnost bila da se digne iznad stranaka, da djeluje umirivajući te strasti. Ali što je Savez učinio? Zauzeo je strogo određeno stanovište male neznatne grupe. Mi imamo prilike da čitamo u »Židovu« notice, kojim nas se napada. Taj list uzdržava se i sa našim prinosima i ne ćemo dopustiti da se sa našim vlastitim sredstvima nas napada. Pročitajte notice pa ćete vidjeti kakovo je stanovište zauzeo Savez u sarajevskom sporu. On izbjegava da daje jedno oficijelno stanovište (Povik: Kada se to daje, kaže se, da se ono ne smije dati). Vidim ja žaoke koje nam se upućuju, i nemojte misliti da smo mi toliko glupi da to ne razumijemo. Prošlo je vrijeme kada smo bili Dumme Bošnjaken, koji su trebali samo da daju. Mi danas imamo znanje, mi danas imamo razumijevanje i spoznaju da imamo izvjesne potrebe. Mi hoćemo da te potrebe dodju do izražaja. (Na taj način ne!) Naravna stvar kad je jučer dr. Albala napao sa onim žestokim riječima, onda se je o meni govorilo: »alaj te je opekao«. (Predsjednik: Tko može odgovarati za riječi pojedinaca.) Vi kažete: tko može odgovarati za riječi pojedinaca. To je raspoloženje jednog dijela ovdje. (Albala: Čisto jevrejsko raspoloženje). To nije jevrejsko raspoloženje, jer jevrejsko je raspoloženje bratsko. Ovdje nema jevrejskog raspoloženja. (Ako ga vi nemate, mi ga imamo). Mi ga imamo. Mi smo dokazali, da ga imamo. Taj sarajevski spor, rak je rana našeg jevrejskog života. To je došlo nekoliko puta do izražaja. Tu rak ranu treba ili izdubiti ili je vidati, cijeliti. Koji ćete od ta dva lijeka da odaberete, to je do vas stalo. G. Lav Stern je jučer rekao da u sarajevskom sporu postoje dva spora: jedan lokalni, a drugi koji je nastao između sarajevske organizacije i Saveza Cijonista. Ja držim da je to stanovište ispravno i držim da treba lučiti dva spora: jedan lokalni sarajevski, onaj drugi općenite naravi. Ja držim da je onaj drugi spor sa Saveznim Odborom važniji i njega mora da riješi Savezno Vijeće. O tome moramo da raspravljamo ovdje. (Zašto nisu došli). Ne će ni da me se sluša, a već nas se osudjuje. Mi treba da vijećamo o tome pitanju. (Mislim da ne treba.) Meni je nemoguće da govorim. Ja vidim raspoloženje, koje je neprijateljsko i meni ne treba govoriti. Odustajem od riječi.

Predsjednik: Tu nema neprijateljskog raspoloženja. Albala: Vrlo dobro. To je možda još bolje.

Inž. Ljudevit Freundlich (Osijek). Hoće kao član S. O. da odvrati odgovornosti S. O. za nedostatke u radu, jer S. O. nije imao dosta prilike da utiče na taj rad, pošto je bio samo 2 puta sazvan. Običaj je da se na S. V. povuče bilanca prošlog rada, pa pogledamo li taj rad zadnje dvije godine ne možemo biti zadovoljni. Zadnje S. V. postavilo je novome Odboru dva zadatka na rješavanje: halučku farmu i sarajevsko pitanje. Može se reći, da nije ništa učinjeno, ili što se poduzelo nije bilo dosta energično, da bi moglo voditi uspjehu. R. O. umrtvio je cijeli pokret, pa je i dobro učinio, što je odredio da se S. V. održi u ovoj dvorani, da nas nitko ne vidi. Prije nego će da se bavi sarajevskim pitanjem htio bi da tretira i pitanje XIV. kongresa i držanje g. Sterna. Već na sjednici S. O. prigovorio je, zašto se S. V. nije sazvalo prije kongresa, da se raspravlja o svim tim pitanjima, jer se onda ne bi moglo dogoditi, kad smo mi zauzeli svoj stav za Weizmanna, da netko glasa protiv njega na kongresu, pa da se sad brani. Treba u jednoj rezoluciji da desavuiramo g. Sterna.

Drugo je pitanje sarajevskoga spora. O tome pitanju treba govoriti, ali ne u plenumu. Bio sam u Sarajevu i vidio da se može naći i mirno rješenje. Neka se jedna komisija bavi tim pitanjem, a ja sam uvjeren, da će se naći solucija.

Laza Abramović (Beograd). Nemojmo mnogo govoriti o sarajevskom pitanju. Najbolje neka odu u Sarajevo dva ili više Savezna izaslanika i tamo neka riješe ovo pitanje.

Cvi Rothmüller: Slažem se u tom pogledu s drom. Judom Levijem, da u Zagrebu, u Radnom Odboru i u čitavom Savezu Cijonista nema dosta razumijevanja za sarajevske prilike, ni za jednu ni za drugu grupu. Držim, da razlika između jedne i druge grupe nije nikako razlika između Sefarada i Aškenaza. Imamo ovdje protivnost, koja prolazi kroz čitavo židovstvo i kroz čitav cijonizam. Mislim, da bi i mnogi naši beogradski sumišljenici Aškenazi, mogli da budu u grupi »Jevrejskoga Života«. Svi znate, a to su stvari koje ne treba da se raspravljaju u ovako širokom skupu, da zapravo i nije bilo sefardsko pitanje izlazna tačka toga spora, nego da je to

bilo pitanje učešća Židova u državnoj politici. Sticaj političkih prilika iza prevrata doveo je do toga, da se jedna grupa, do onda politički neaktivna, mogla opredijeliti odmah za radikalnu stranku, dok druga nije mogla da taj momenat upotrijebi, pa je bila bačena u pozadinu. Ta druga grupa napravila je iz toga ideologiju, da se ne smije uopće ili da se barem ne smije na ovaj način učestvovati u državnoj politici, kako bi time tako reći u cijonističkom pogledu bila drugoj grupi nadmoćna.

Ali nije samo to, nego mi faktično i imademo dvije vrste židovskoga življenja. Jednu, ako hoćete njemačku, a drugu francusku. Vama će biti dovoljno poznat stav njemačkih cijonista, koji ne odobravaju ulaženje cijonista u politički život, jer po teoretski potpuno izgrađenom židovskom nacionalizmu mogu da ulaze u državnu politiku samo kao nacionalna manjina, gdje je to moguće, a ne će da ulaze u druge partije, van da tamo sprovedu čistu židovsku politiku. Imade toga naziranja teoretičar Klatzkin, koji kaže, da bi se Židovi morali odreći građanskih prava, da u galuti nigdje ne mogu da budu apsolutno jednaki. Moraju tražiti jednakost, bratstvo i slobodu kao ljudska prava, ali nikako ne mogu sudjelovati kao potpuno jednaki u državnoj politici. To je njemački nacionalizam. U Francuskoj i u Italiji vidimo drugi život. Tamo su cijonisti apsolutno jednaki s Francuzima i s Talijanima, pa mogu isto tako da učestvuju u državnom životu, kao i drugi. Ali je karakteristično, da je prije neko dva mjeseca izašao u glasilu njemačkih cijonista članak, u kojemu se veli, da je u Francuskoj jedini cijonista jedan nežidov, jedan Francuz, a svi drugi s njemačkoga gledišta nisu cijoniste. Ako to znamo, i ako s ovoga gledišta promotrimo ovaj spor, onda ćemo vidjeti, da su se tu sukobila dva naziranja. Možemo da simpatišemo s jednom ili s drugom grupom, možemo i da dokazujemo, možemo da kažemo, da jedno ili drugo nije ispravno, ali mi uvijek moramo da imamo za to razumijevanja. Ne možemo iz toga praviti jedno sefardsko-aškenasko pitanje, pa da ga riješimo amputacijom, jer bi se to onda moralo raditi i u Francuskoj i u Italiji. Morali bismo reći, da svi ti Židovi u Francuskoj i u Italiji nisu cijoniste, a tek s njima zajedno osuditi naše Sefarde u Sarajevu i naše cijoniste Aškenaze i Sefarde u Beogradu.

U cijonizmu samom dakle imade toliko struja i naziranja, a taj francuski cijonizam i nije izuzetak, jer i ovdje ima ljudi, koji su orijentirani tako, da je za njih zaista cijonizam tek filantropski pokret, a to se ne pokazuje samo teoretski, nego se vidi i u praksi. Kada se radi o Jugoslavenskoj Halučkoj Farmi, ti ljudi nisu tako aktivni, jer vele: »Mi jugoslavenski Židovi ne treba da idemo u Palestinu, nama je ovdje dobro. Moramo naša sredstva upotrijebiti za nesretnu braću iz Istočne Evrope.« A nama omladini je cijonizam jedino rješenje židovskoga pitanja i za nas, kojima je ovdje dobro i koji imamo ovdje mogućnost razvitka sigurnoga života. Ima dakle jaz između nas i onih drugih, kojima je cijonizam samo stvar filantropije i židovskoga osjećaja. Mi se teoretski nikad ne možemo složiti, nego samo u praksi. Ali ta razlika nije, da se iz nje prave sporovi, da se dijele dva cijonizma. Pa ako uopće trebamo i jedno i drugo naziranje u našem Savezu, onda moramo da vučemo konzekvencije i u ovom nesretnom sarajevskom sporu. Ne možemo da osudimo grupu oko »Jevrejskoga Života«. Koliko je god bilo ovdje prljavih motiva i kod jednih i kod drugih, njihov je spor određen razlikom principijelnoga naziranja o učešću Židova u državnoj politici i osnovima cijonističkoga shvatanja, a u drugom redu sticanjem političkih prilika. Ne možemo se ovdje upuštati u proučavanje ondašnje političke situacije, ni debatirati, što je cijonizam i koji je cijonizam ispravan. To ne može riješiti Savezno Vijeće, koje ima da stvara odluke za praktični rad i da stvara mogućnosti za ujedinjenje i kooperaciju svih cijonista u našoj Kraljevini.

Savezno Vijeće ima da stvori atmosferu razumijevanja. Bio sam nedavno osam dana u Sarajevu i imao sam prilike da upoznam sve te stvari. Vidim i znam ujedno, da je velik jaz između jednoga i drugoga naziranja, između Sefarada i Aškenaza, ali ne priznajem, da se iz toga smije izroditi ovakav spor. I ponavljam: to nije sefardsko-aškenasko pitanje, nego je to pitanje

cijonističko. Još da se osvrnem na osnivanje Sefardske Organizacije. Štogod više sefardska Organizacija aktivira mase, to će prije doći do momenta, kad će se sami Sefardi raspasti u one iste partije u koje su se raspali Aškenazi. Onda će se Sefardi dijeliti po ekonomskom, socijalnom itd. principu, pa će podijeljeni u te partije ulaziti u cijonističku Organizaciju, a ne više kao skupina Sefarada protiv drugih skupina. U vrlo simpatičnom izvještaju dra. Salamona Alkalaja, navodi se, da Sefardi ne mogu da ništa dobiju zato, jer nisu organizirani ni u kakvu političku stranku. Zaista je na primitivnom stupnju tako, da se ljudi dijele i formiraju po krvnom srodstvu, ali je to nesretna situacija. Ako Sefardska Organizacija uspije, ona mora dovesti do raspada Sefarada i do njihova ulaženja u cijonističke grupacije. A do toga će naskoro doći i u našoj državi, to prije, što se življe budu tretirala cijonistička pitanja, po kojima se dijele različite struje.

I zbog toga mislim, da će nestati tla, na kojemu je nikao sarajevski spor.

U Sarajevu ima za to mnogo volje. Možda je ta dobra volja posljedica umornosti, ali danas je takav momenat, da se može postići saradnja. Bilo bi krivo, kad bi Savezno Vijeće iz neraspoloženja prema čitavom sporu tretiralo krivo taj spor. Još bi gore bilo, da Savezno Vijeće ne naglasi potrebu rješavanja. Savezno Vijeće neka stavi u dužnost novom vodstvu, da pošalje delegaciju, koja će privedi kraju taj spor. To će uspjeti, ako podju ljudi, koji uživaju dovoljno povjerenja kod sarajevskih cijonista i koji sami imadu povjerenje u Sarajlije. Neka naši ljudi idu onamo, da se uvjere, kako sve to nije tako strašno. Neka njihovi ljudi dolaze k nama, neka ulaze u Radni Odbor, neka vide, da kod nas nema neprijateljstva prema jednoj grupi, to jest prema grupi »Jevrejskoga Života«. Ovo je mišljenje krivo, jer je Radni Odbor nastojao da bude objektivna, što dokazuje činjenica, da u isti čas, kad je grupa »Jevrejskoga Života« reberirala protiv Odbora, i druga grupa »Židovske Svijesti« stoji u oštroj opoziciji. Opozicija obiju grupa dokaz je, da je vrhovni forum bio objektivna, i ako nije mogao da nadje rješenja tome pitanju. Danas se to pitanje može riješiti i ako se tude ne može naći formula rješenja. Psihološka je situacija u Sarajevu takva, da se izmirenje može postići.

Dr. David Alkalaj: Ovdje se mnogo govorilo o sefardskoj organizaciji, pa da sebi ne stvorite krivi sud, dopustite mi da o tome kažem nekoliko riječi. Pitanje o sefardskoj organizaciji pokrenuli su Sefardi iz Palestine sa čisto jevrejskom i cijonističkom pobudom. Najglavniji pokretač te ideje je glavni rabin Bencion Uziel. On je nadrabin varoši Jafe, nadrabin sefarda kao i Aškenaza. Na tu konferenciju došla su i dva rabina aškenaza. Oni su kazali, da su došli da pozdrave konferenciju, i čim je tu glavni rabin Uziel, koji je i naš glavni rabin to smo smatrali za dužnost da dodjemo i pozdravimo tu sefardsku konferenciju. Pored toga pri otvorenju konferencije došao je i Sokolov, Uškin i Yelin, koji je potpredsjednik varoši Jerusalem. Svi su pozdravili organizaciju, molili su da se doista organizacija provede. Stvar je u tome. Sefarda ima na svijetu oko 1,200,000, od kojih 600 hiljada živi na Istoku, Jemenu, Alžiru itd. dok ostali žive po Evropi, nešto na Balkanu, jedni u Španiji, a ima ih i u Holandiji itd. Ovi sefardi u Evropi učestvuju u cijonističkom pokretu isto kao i aškenazi. Medjutim na Istoku ne učestvuju uopće cijonističkom pokretu. To je jedan razlog da se i ti sefardi zainteresuju za taj pokret. Medju sefardima nije nikada bilo asimilacije, po njihovom imenu čim se izgovori, zna se da su Jevreji. Zato su palestinski Jevreji molili da se pokrene ova akcija, jer medju njima ima oko 600 hiljada Jevreja, koji ne učestvuju u radu. Zato treba da gledamo da se i oni organizuju i da se tako privuku na rad. Naši vodje pomažu taj pokret i zato jer znaju da su sefardi najzgodniji elemenat za kolonizaciju radi izmirenja sa Arapima. Tamošnji sefardi govore i jevrejski i arapski, pa se lako sporazumijevaju sa Arapima, puno lakše nego poljski ili koji drugi Jevreji. I zbog toga naši vodje nastoje da se sefardi organizuju i da u što većoj mjeri nasele Palestinu. S druge strane dolazi i pitanje useljivanja. Kada dodje koji sefard, njega nema nitko da dočeka, jer nema nikakove organizacije. Kad dolaze koje druge grupe njih dočekaju u luci njihovi pristaše, a sefarde nema tko da dočeka. Dodje 800 ljudi u luku, a nema mjesta gdje da se noći. Nije to London. Dogodilo se je, da je

jednom došlo 50 ribara iz Soluna. Tamo je potrebno da se razvije ribarstvo. Pošto su Jevreji u Solunu dobri ribari, to su pozvani u Palestinu, da se tamo nastane i da uvedu ribarstvo, od čega bi Palestina imala velike koristi. Oni su tamo bili tri nedjelje i nijesu mogli nikoga da nadju. Bili su te tri nedjelje smješteni, a jednog dana im je jedan od centralnog odbora rekao da nijesu ni znali da su došli. Zbog toga je potrebna organizacija i za sefarde. Kada se govori o separatizmu moram spomenuti riječi koje je rekao rabin Uziel. On je rekao: Gospodo mi smo pokrenuli tu akciju iz najčistijih jevrejskih i cionističkih pobuda. Daleko smo od svake pomisli separatizma. Vi znate, da je nama najviši ideal Geula. Kada bi netko došao k meni i rekao dobit ćeš Geulu, ali ako uvedeš separatizam, ja bih se odrekao Geule. Možete pojmiti kada čovjek tako govori, da tu nema separatizma. Zato kažem nije potrebno da se bojimo te organizacije. Pa kod nas bit će potpredsjednik dr. Salomon Alkalaj. On je predsjednik Bne Brit lože, a u tom društvu ima sefarda i eškenaza. I mi se uvijek slažemo. Zato sam smatrao potrebnim, da vam dadem obavještenja o značenju sefardske organizacije, koja radi u jevrejskom duhu, a u isto vrijeme na korist obnovnoga rada u Palestini.

Dr. F. A. Bruck (Zagreb) u temperamentnom govoru razlaže svoje mišljenje o aktuelnim događajima i potrebama našega Saveza. Traži više optimizma u našim vijećanjima i našem radu. Prelazeći na sarajevski spor kaže, da se taj spor krivo prikazuje kao spor Sefarada i Aškenaza. Bio je u mnogim mjestima gdje Sefardi i Aškenazi žive kroz stoljeća u bratskom odnosu, a da se izvan hrama ne zna tko je Sefard, a tko Aškenaz. Sarajevski spor potisnuo je mnoge prijašnje cionist. radnike u pozadinu, pa nam je dužnost da ih opet privedemo našem radu. Žali se što se ovo Sav. Vijeće nije upotrijebilo za veliku cionist. manifestaciju te spočitava našim delegatima na kongresu u Beču, što nisu u Zagrebu posebno izjavili o kongresu. Od Balfourove deklaracije, dakle od godine 1917. mi imademo samo jednu izjavu srpske vlade po dru. Vesniću, njegovo pismo dru. Albali, gdje kraljevina Srbija prva pozdravlja Balfourovu deklaraciju. Od onoga doba naše cionist. vodstvo u Jugoslaviji, kako god su se političke prilike promijenile nije stavilo nikakav upit na našu vladu Kraljevine SHS, kakav stav ona zauzima prema mandatu Engleske nad Palestinom. Treba da i u tom pogledu imamo nekakav oslon u našoj državi, a važno je to i u agitacione svrhe. Takova bi nam izjava veoma koristila i pružila samopouzdanja. Pred koji dan izašla je izjava u tom smislu od našeg ministra vanjskih posala dru. Ninčića jednome novinaru. Ali to nije bilo inicijativom našega vodstva. Mi trebamo izjavu, naše vlade kao što je to učinila u posljednje vrijeme ponovno Čehoslovačka, Rumunjska i Poljska. Drži da je bila dužnost vodstva da pismo dru. Vesniću, otpremi narodnoj i sveučilišnoj biblioteci u Jerusalem, jer to pismo nije privatno, nego javni akt, koji ima međunarodnu važnost. Takav akt ima da bude u posjedu čitavog žid. naroda, jer je Vesnićovo pismo doduše poslano dru. Albali, ali njemu kao zastupniku židovstva u kralj. Srbiji. Spočitava vodstvu da nije dalo inicijativu kod naših akademija i vlade te drugih znanstvenih instituta, da svoje edicije šalju nar. i sveuč. biblioteci u Jerusolimu. (Povik: Da je gosp. dr. Bruck pomno čitao »Židov« znao bi da se i u tom smjeru radilo). Navadja primjere česke, francuske i talijanske vlade. Spočitava da se u pitanju optanata u Vojvodini, koje je ujedno i političko pitanje nisu poduzeli potrebni koraci. (Povik: Zato treba da se brine Savez bog. općina. To nema veza s cionizmom!) Pa zar nema to veze sa židovskim narodom, koji mi zastupamo? — Zašto se nije ništa učinilo za naš srednji stalež, koji propada, a brojno je zastupan u našoj organizaciji? Zar se nije moglo ništa učiniti da se taj kapital spasi za Palestinu, kako se to čini u Poljskoj? Predlaže da vodstvo i o tom vodi računa i da se organizira i sudjelovanje našeg srednjeg staleža u izgradnji Palestine. Vodstvo naše zemaljske organizacije nije moglo donijeti uspjeha u onim pitanjima, što ih je trebalo riješiti iz razloga što nije upotrijebilo instrumenat idealizma. Mi moramo da agitujemo u smislu idealizma, jer je to primarno, jer ćemo tako pobuditi oduševljenje i naći saradnike.

Drago Steiner: Skanjivao bih se da govorim o stvarima, koje su već iznešene, ali jer nisam čuo, da se danas raspravlja o stvarima, koje zaokupljavaju sav cionistički svijet, držim da bi bio propust, kad ne bih iznio pred Savezno Vijeće, pojave iz svijeta, koje nas zaokupljaju, i koje nijesu u dovoljnoj mjeri iznešene. Naše Savezno Vijeće nije

samo zato zvano, da se u prvom redu i uglavnom bavi interesima, koji su lokalne naravi, i ako priznavam važnost tih pojava. Šteta bi bila da ovo kratko vrijeme upotrijebimo isključivo na nesuglasice, koje su se pojavile tokom prijašnje i sadašnje radne godine. Naprotiv ja osjećam, da se trezvenom rasudljivošću mora da konstatira, da naš rad nije dovoljno vezan o naš primarni cilj, o hebrejsku radnu Palestinu. Što mi činimo? Ispunjavamo naše Vijeće raznim organizatornim pitanjima, kako bi se ovo ili ono upriličilo, kako bi se podigle mjesne organizacije i sl. Ja osjećam, ako ćemo početi ovim smjerom nekoliko godina, da se samo bavljamo organizacionim pitanjima, da će nastupiti čas, kada ne ćemo imati što da si međusobno kažemo, ne će biti interesa za stvari, koje su davno imale biti riješene.

Ja se snebivam, kada čujem, da se govori o dekadenci kod nas. Zar je na primjer Ahdut Hacofim dekadentna pojava? Kada se to vidi mora se bezuvjetno i upravo radi tih lijepih početaka da ponovno postavi postulat hebrejskog nastojanja svih nas. Izgovor je, kada se hoće da radi samo na hebraizaciji djece. To je lijenost i desinteresment komotnog buržuja. Taj nikada ne će biti u stanju, da prosudi probleme, koji postoje, ako ne bude živo povezan s Palestinom, a to je moguće jedino hebrejskom kulturom, odnosno hebrejskim jezikom. Ja ću postaviti jednu analogiju. Jezična renesansa naroda u kojem mi živimo, započela je svakako pod povoljnijim uvjetima nego kod nas. Uvijek je bilo povezanosti uz zemlju, ali je ipak trebalo podstreka, da se taj jezik razvije i usavrši, da bude sopstvenost intelektualaca. Ja ću da upozorim na činjenicu, da su Ilirci u svojim »zrelim« godinama počeli da se bave tim jezikom, a nijesu govorili: prepustimo to djeci. A mi da se bavimo samo beživotnim organizacionim stvarima, kao sada? Ja priznajem, da je naš položaj težak. Mi nemamo zemlje, niti onog zdravog kadra naroda, kojeg sačinjava seljačka klasa, iz kojeg bi mogli da crpimo snagu i oduševljenje za tu našu duševnu renesansu. Ali mi imamo od dvije hiljade godina onamo kulturu, imamo vezu, pa makar ona bila i duševna, a ta je veza klasični hebrejski duh u hebrejskom jeziku, koji ne smije da se degradira u tom smislu na zabavu u dječjim vrtovima. Jer taj je duh naša jedina sopstvenost, jedino, a zato i najviše iskonsko što smo dali svijetu. Pa da nam upravo danas bude sfingom, nepoznanicom, s kojom nismo sposobni da se služimo?

Ne ću da vam stavljam u dužnost da učite hebrejski. Govorite hebrejski! Ne tiče me se, kako ćete svladati poteškoće. Onaj, koji traži izlaz, taj će sam doći do zaključka, da nemamo druge veze sa svojim narodom osim hebrejskoga duha uz jevrejsku grudu u Palestini.

Sve ono što smo danas tretirali ovdje, to su lokalni problemi. Oni me zaokupljaju, dok su predamnom. Ali da je svaki sastanak ispunjen debatom o njima, to ne može nikoga zaokupiti toliko, da bi ga moglo vezati za vrijeme jedne čitave radne godine ili čak za vrijeme čitavog života uz cionistički rad. Mi ne možemo sav život da posvetimo ovim pitanjima dobre administracije. To nije naš cilj.

Držim, da je mnogo važnije, da se svi vaspitamo u problemima, koji su zajednički cijelom jevrejstvu, a koji su danas i te kako aktuelni i koji ovdje nisu bili u dovoljnoj mjeri naglašeni. G. Lav Stern je jučer nabacio pitanje krimskog projekta. Ovo pitanje nije samo političko već socijalno i ekonomsko i ako nije zrelo u smislu ostvarenja, svakako mora da odredimo naš stav prema istom. (Glas: Nije nužno!) Za mene je nužno! Mi neprestano naglašujemo potrebu produktiviranja jevrejskih masa; na produktiviranju »Luftmenscha«, koji su živjeli za vrijeme ratnih i poslijeratnih godina, kada se nije radilo konstruktivnim radom, nego kada se ratilo na burzi, stvaralo i rušilo egzistencu u atmosferi okoline. Vi velite, da nije nužno, da se govori o krimskom projektu, koji znači jedan pokušaj privlačenja jevrejskih masa ka produktivnom radu. Hoćete li pustiti da te gomile stradavaju! (Glas: Mi nemamo nikakova utjecaja na to). Sramota, da to priznajete! Moramo da se pozabavimo tim pitanjem. To nije stvar članaka. Ja ne vidim mogućnosti, da se Jevreji Rusije nasele u onoj mjeri u Palestini, kako bih ja to htio. Jer Palestina za mene znači selekciju masa jevrejskoga naroda. Ja se čudim gospodo ovakovom vašem stavu. Vi ste čitali u novinama, da je u Berlinu od Welthilfskonference pozdravljen taj projekt baš sa stanovišta produktivnog rada Jevreja u Rusiji. Mi zahtevamo od ovog Saveznog Vijeća, da se jasno izjasni u pogledu krimskog projekta.

Ono ima da pozdravi taj projekt kao jedinu mogućnost, da se Jevreji u Rusiji privuku zemlji. (Glas: To nije cionistička stvar. To je u najboljem slučaju jedna humanitarna stvar). Ja vidim u ovom i te kako cionističku stvar.

Odnosno jevrejske Palestine imam da naglasim ovo. Nije moguće da si predstavimo Palestinu kao azil, u koji hoćemo da preko noći uselimo jevrejske mase onako nepripravne kao što danas stoje. Ja sam imao prilike da prosudim mogućnosti tih naših ljudi, koji su htjeli da se nasele u Palestini. Ja sam uvjeren da postoji jedna bijeda Jevreja u Makedoniji i kod nas. Kada pako čitam izvještaje tih ljudi, koji hoće da se nasele u Palestini, ja sam pripremam da priznam da su ti ljudi htjeli i ekonomski da iskoriste Palestinu, ali bi oni uslijed svojih nepodesnih zvanja mogli da padnu na teret budžeta palestinske Egzekutive, koja ne će moći da smogne sredstava za njih. Kad pristupamo kolonizaciji Palestine mi bismo htjeli da svim ljudima koji se izjave spremnima da rade u Palestini, dajemo mogućnost za useljenje. No na taj način mi bismo stvorili jedan nemoguć zivalj, koji sa takvim prilikama nije u vezi. Zbog toga mi moramo da pozdravimo projekat produktiviranja jevrejskih masa i na drugim mjestima čitavoga svijeta, pa bilo to mjesto Krim ili Argentina. Ja zato molim ovu konferenciju, da se izjasni u pitanju krimskog projekta. Nadalje u smislu onoga što sam uvodno rekao, da Savez Cionista Jugoslavije preuzme na sebe odgovornost za razvitak hebrejskoga pokreta kod nas, a ne da to prepusti općinama, koje nisu u stanju da to rade, jer one za to nisu spremne i jer nemaju podloge, koja je potrebna za takovu inicijativu. To je uostalom budžetarna stvar. Budžet je lijepa stvar na papiru. Nije moguće, tačno opredijeliti, koliko ćemo izdati za ovu ili onu svrhu, ali ako se stvori predispozicija u budžetu, onda je preuzeta barem moralna odgovornost, da će se te cifre po mogućnosti i namaknuti. Hebraizacija je jedini način, da se jevrejstvo privuče uz palestinski život, koji jedini danas može da ispunji sva naša Savezna Vijeća, a ne samo današnji.

Što se tiče izvještaja Saveznog Odbora o našem napretku i o onim stvarima, koje nijesu uspjele, moram da izjavim da priznajem i da visoko cijenim rad nekolicine gospode iz Radnog Odbora. I ako se sa ideološkog stanovišta ne slažem s građanskim liberalnim cionizmom iz kojih predstavnika je bio sastavljen ovaj R. O., ja ću u cilju jedinstva naše organizacije i da se ne veli, da je ovo Savezno Vijeće bilo ispunjeno nedostojnim argumentacijama, koji bi mogli da naškode ugledu našega Saveznog Vijeća, a i bez obzira na incidente kod izbora za Cionistički kongres, ja ću da glasujem za decharge ovome Radnom Odboru, u nadi da će sva razna pitanja povoljno moći da riješi vrijeme. U to ime ja mislim da sam ovlašten da mogu glasati za decharge prošlom Saveznom Odboru, već zato jer se nadam da će program, koji će iznijeti novo Savezno vodstvo biti postavljen na zdravim temeljima za naš rad u novoj godini.

Inž. Schallinger (Beograd): Žali, da ne vidi na dnevnom redu točku o propagandi i čini mu se, da je sve u Savezu umorno. To ne bi smjelo biti, jer mi smo tek na početku našega rada, a ne pri završetku. Velik dio naših sumišljenika drži se pasivno. Praktički rad za obnovu Erec Jisraela traži doduše namicanje sredstava, ali novci su samo sredstvo cilju. Mi zanemarujemo propagandu i produbljivanje našega cionističkoga shvaćanja. Ne znamo iskoristavati pojedine momente. Hoće samo jedno da spomene: stojimo pred drugim novembrom, pa bi Savez morao sve da uradi, da taj bude svagdje svečano proslavljen, ako se već ne može postići, da se slavi kao narodni blagdan. Bilo bi vrlo podesno, da bi Savez našao sredstava, za jedan putni stipendij za Palestinu, za jednoga omladinca iz Jugoslavije. Time bi se omogućilo, da svake godine bar jedan omladinac dodje u užu kontakt s Palestinom, što je od neprocjenive vrijednosti za naš rad. Konačno se govornik bavi šekelskom akcijom te traži, da se ova provede s mnogo više rigoroznosti i da se svakom ne daje u ruke šekel. Šekel smije da uzme samo onaj, koji zna, da je to ispovijed, koja obvezuje na bezuvjetnu disciplinu prema vodstvu cion. organizacije. Apelira na sve sumišljenike, da složno rade na ojačanju i izgradnji našega Saveza.

Steiner (Vukovar). Ne želi čuti duge govore pune fraza. U svemu dosadašnjem razlaganju mi smo čuli kritike, ali nijesmo čuli program i način, kako će se u buduću raditi. Imam ovdje nekoliko točaka koje ću spomenuti. Najprije halučka farma. Govori se da još fali toliko, a ne zna se

zašto. Držim da je nužno da se kaže da onaj milijun dinara što se sakupio ne ide za kupovanje zemlje, nego za investicije. Što se tiče Keren Kajemeta, koji toliko hvalimo, držim da je rezultat odgovarajući, ali nije odgovarajuće da su taj rezultat postigla mala mjesta, a ne velika. Ja držim, kada se ustroji tajništvo, da mu je na savjesti dužnost, da provede organizaciju velikih mjesta. Velika mjesta ne rade ništa. Što se tiče sarajevskog spora držim, da se mogu složiti sa Lazom Avramovićem, koji je rekao da je dosta toga govora. Ovdje se ne može naći riješenje, kada se nije moglo naći kroz tri godine, već treba da se izabere komitej, koji će taj spor na licu mjesta bezuvjetno riješiti tim više, što je sad raspoloženje takovo, da se može riješiti, a ja sam uvjeren da su sarajevski Jevreji dobri Jevreji, a izglađenje spora je u njihovu interesu. Što se tiče blagajničkog izvještaja čuli smo u »Židovu« da se skupi po 45 dinara za Savez i za mjesne organizacije, dalje 50 dinara za halučku farmu. Ja sam protiv tog predloga i reći ću zašto. (Ostaviti to za budžetsku debatu). Dobro. Što se tiče omladinskog rada malo je pretjerano, da se on toliko hvali. Nužno je, da Savezno Vijeće daje neka sredstva zato, da se omladinski pokret pomogne. Nadalje nije bilo govora o agitaciji. Agitacije je uvijek bilo i mora je biti, jer od nje dobijemo impulsa za rad. Držim da je potrebno da se u mjestima sprovodi jedinstvena akcija, a ne da se rad raspada u pojedine akcije. Mi u Vukovaru proveli smo mjesečne takse, koje su uspjele u toliko, da se ne moraju poduzimati posebne akcije. Mogu reći iz iskustva, da je rezultat takov da de facto nabavimo sredstva za sve potrebe Saveza i držim da bi mogao preporučiti i ostalim organizacijama da uvedu te mjesečne doprinose.

Konačno moli, da se i necijoniste u što većoj mjeri privuku na saradnju u obnovnom djelu.

Hugo Mahler (Brod) stavlja prijedlog da se obzirom na poodmaklo vrijeme zaključi generalna debata uz saslušanje predbilježanih govornika, koje moli da budu što kraći. Prijedlog se prima.

Dr. Neuberger (Zagreb) traži razjašnjenje glede halučke farme, pa pitanje osnutka jugoslavenske kolonije smatra jednim od najvažnijih, koje treba riješiti. U budžetu uvršten je iznos od 200 hiljada dinara, koji ima da služi kupnji inventara. Medjutim čujemo, da je K. K. L. kupio samo 700 dunuma, dok naši halucim traže 1000 dunuma. Navodno K. K. L. nije kupio ovih 300 dunuma, jer je cijena zemljištu poskupila. Ako je tome tako, treba naći modus, da mi ovu diferenciju namaknemo. Govornik nadalje traži da se obrati veća pažnja mjesnim cionističkim organizacijama. Nije dosta stvoriti mjesne cionističke organizacije, već im treba pomoći da mogu aktivno raditi.

Emil Vig (Novisad) bavi se zastojeom rada u našem Savezu te drži, da bi se mnogo doprinijelo intenziviranju rada u pojedinim Mjesnim organizacijama, a naročito bi se osigurao uspjeh pojedinih akcija, što ih vode Mjesne cion. organizacije, ako bi se u svakoj Mjesnoj organizaciji osnovala »Pro Palestina« sekcija gospodja po novosadskom uzoru. Na Saveznom Vijeću već se je često govorilo o važnoj ulozi žene u obnovnome radu, ali se nije pristupilo ostvarenju namisli o osnutku tih gospojinskih sekcija, da bi se naše Židovke zainteresirale za obnovni rad. Govornik podnijeti će u tom smislu rezoluciju rezolucijom odborom.

Iso Hermann (Sarajevó): Nisam imao namjere da sudjelujem u debati o sarajevskom sporu, ali su me gospoda izazvala. Da se ne bi krivo tumačilo, da baš ja, koji sam iz Sarajeva, šutim i ne kažem ništa, progovoriti ću nekoliko riječi o sarajevskom sporu. Nisam delegat nego samo član Saveznog Odbora. O sarajevskom sporu često je ovdje govoreno i nema smisla to ponavljati. Što mi više o njemu govorimo i iznašamo što je bilo tamo, tim se teže ovo pitanje skida sa dnevnoga reda. Mi moramo da kažemo — što je bilo, bilo je i prošlo, i mi mora da se izmirimo i da radimo zajednički. Nama je svima cilj cionistička stvar. Ovdje se naglašuje, da nije nijedna grupa poslala svoga izaslanika. I ja smatram da je to dobro. One su ovdje imale svoje zastupnike. Dr. Albala je govorio onako, kako govore ljudi oko »Židovske Svijesti«, a dr. Juda Levi kao gospoda oko »Jevrejskog Života«. Ako smo mi za bratstvo i za jedinstvo, onda ne stoji ono, što dr. Albala i grupa oko »Židovske Svijesti« govori. Ali i to treba dokazati. Mi ovdje treba da vijećamo o tom, što je mjesna organizacija u Sarajevu uradila. Da li je ona udovoljila svojim dužnostima. Kada bi mi opet o tom ovdje govo-

tili, mi bi se opet počeli svadjeti, a to nema smisla i mi zato nismo došli. Meni je draže da se ovdje prepiru dr. Levi i dr. Albala, nego da se svadaju dvije grupe. Ako nema nikakvih protivština, ako jedni i drugi misle isto, onda će se naći brzo platforma. Ja koji živim u Sarajevu, kažem da se ta stvar može izglediti. Meni je dr. Kajon, koji vodi grupu oko »Jevrejskog Života« rekao: »Mi nismo neprijatelji. Mi možemo zajedno da radimo. Mi hoćemo da dodjemo do izražaja. Tko hoće da radi, neka radi.« A ja mislim, da se i mora raditi više nego dosada. Na 2. novembra je godišnjica Balfourove deklaracije. Mi svi vićemo u Sarajevu, mi imamo dva Balfoura, dva Herzla, dva Wolfsohna i sve vidimo duplo, samo nemamo ni jednoga, koji novaca daje. Balfourova se deklaracija slavi 2. novembra i ja mislim, da bi bilo najbolje u oči Balfourove deklaracije da se sarajevski spor riješi, ali on može da se riješi samo u Sarajevu. Ne znam, da li se tamo sada radi. Radi se možda iz inata. Samo do svega toga ne može doći tako brzo. Treba nastojati, da se ljudi jedni drugima približe. Ja sam bio bolestan, kada je bilo prošlo Savezno Vijeće, ali sam odmah pisao: Mene ne veseli ni najmanje šalom u Beogradu. Ne veseli me zbog toga, što si ja ne mogu predstaviti, da će oni isti ljudi sjesti za isti stol. Vrijeme će to izliječiti. Sarajevski spor može se samo riješiti, ako obadvije strane šute u međusobnim napadajima. Ali mora se naći načina i puta, koji će dovesti te ljude jedne drugima. Pa ne mora oni da počnu odmah zajednički raditi. Meni je kazao Kajon, može se pokušati. Mi smo to htjeli i mi smo predlagali toga zajedničkog povjerenika za Keren Kajemet. Da je došlo do toga, da je Keren Kajemet u jednoj ruci, možda bi već danas bili mnogo bliže. Taj povjerenik za Keren Kajemet bio bi most. Treba upotrijebiti ovu priliku sada pred Balfourovu deklaraciju, da se sarajlije sjete na to, da je samo jedan Balfour, pa da se pokuša, da li su ti ljudi spremni da rade, a oni su to pokazali, i za to neka se pošalje jedna delegacija, koja će otići u Sarajevo. Meni nije svejedno, što misle sefardi o aškenazima. Ja živim tamo, To koći cijeli život. To koći ekonomski život. Treba svi da stupimo pred narod i da kažemo: Mi smo svi pogriješili. I jedna i druga grupa. Onda će nastupiti šalom i biti će uspješnoga rada, onda će iščeznuti razlike i mi ne ćemo biti u očima mase neprijatelji nego braća. (Pljeskanje i odobravanje.)

Iso Hermann izvješćuje o radu Keren Hajesodske komisije, koja nije mogla nažalost ustanoviti dobri razvoj ove institucije u ovoj godini. Komisiji predložio je predlog beogradskih sumišljenika, da se uprava Keren Hajesoda prenese u Beograd, pa je tada zaključeno udovoljiti tome prijedlogu i zamoliti Savezno Vijeće da i ono odobri taj zaključak, o kojem se onda ima izvjestiti direktorij Keren Hajesoda u Londonu. Konačno čita rezoluciju, koju objelodanjemo sa svim drugim rezolucijama.

Dr. Singer: Imadem da odgovorim na neke primjedbe. U prvom ću se redu osnuti na prigovore, koji se tiču »Židova«. Dr. Levi prigovorio je, da »Židov« nije objektivni, i da je neprestano zabadao u osjetljivost grupe oko »Jevrejskog Života«. Kada smo mi pisali u »Židovu« o sarajevskoj stvari, činili smo to samo onda, kad smo bili izazvani. Za ilustraciju navest ću ovo: Sjetit će se svaki, da smo mi objelodanili dopis Egzekutive iz Londona nakon Saveznog Vijeća u Beogradu. Poslije toga dopisa netko je u »Jevrejskom Životu« napisao jedan napadaj na Radni Odbor, a da nisu gospoda smatrala potrebnim, da prije zatraže od Radnog Odbora razjašnjenja o tome izvještaju, nego su odmah pisali, da Radni Odbor postupa mala fide, te izvješćuje Egzekutivu sasvim jednostrano. Kada smo originalni izvještaj objelodanili, onda su zadovoljno šutili, ali nisu našli za vrijedno, da napišu i da kažu, da su bili krivo informirani. Ja mogu kazati, i tko god me pozna zna, da sam vazda imao razumijevanja za sefardski pokret. Konstatujem, da smo reagirali samo onda, kad smo bili izazvani. Nama se ne može podmetnuti, da smo nešto zlonamjerno krivo pisali u našim glasilima, jer smo uvijek nastojali objektivno i mirno pisati o svim pitanjima. Ali ne samo mi, t. i. Radni Odbor. Ili uredništvo, list je stajao svakome na raspolaganju i sigurno nismo nikome odbili članak bez razloga. (Dr. Levi: Ja sam bio odbijen.) To je bilo

prošlih godina, a ja govorim o ovoj godini. Još bih htio, da ovom prilikom nešto napomenem. Uvijek se naglašuje, da nema »Židov« prava da piše o ovom ili o onom pitanju, jer je to list, koji izdržavaju svi cionisti. Niti jedan cionista Jugoslavije nije ništa doprineo za »Židov«. Od Saveza nije do danas primio ni jedne pare. A on je ipak mogao raditi i on će dalje raditi. Ne može se kazati, da nismo nikoga zadovoljili. Dali smo omladini mjesta i mogućnosti za njezine potrebe. I da nam je sarajevska grupa poslala članak, mi bi ga primili.

Druga je stvar s Nacionalnim Fondom. Sve što se ovdje iznijelo o Nacionalnom Fondu mi to znamo. Mi znamo u čemu leži rak rana, a znamo i koje su poteškoće u organizaciji toga rada. U malim je gradovima lakše nego u velikim i ako je od malih gradova teže dobiti velike iznose. Ja sam to uvijek naglašavao. Nisam to i ove godine istakao samo za to, da se ne opetujem, da mala mjesta ne mogu da nadomjestu manjak velikih. Ali svi objektivni posmatrači će mi priznati, da su veliki gradovi napredovali. Po prvi put Zagreb sa 140.000 dolazi sa jednom velikom sumom. Ovakovu sumu još nismo vidjeli ni iz jednog velikog mjesta. Mi ćemo morati započeti sistematskim radom u velikim mjestima, jer samo to može da donekle osigura približni uspjeh. Jer je sigurno, da mala mjesta, pa bila ona sva u rubrici mjesta, koja su premašila svoj kontingent, ipak ne mogu nadoknaditi deficit velikih gradova. Taj rad u velikim mjestima mora biti prva i najpreča naša briga. Što se tiče prigovora glede filma, ne možemo za sada ni jednoga dati. Vi znate, da svaki grad ima svoj osobiti ukus. I sad bi Vam mogao pričati cijelu historiju o tim filmovima, koji putuju po zemlji, a da mi ne možemo doznati, gdje su. Sad leže u jednom gradu, pa ne možemo pored svih brzojavnih urgencija dobiti odgovora. I tako ima mnogo poteškoća, koje su nam onemogućile prikazivanje filma. Mnogi prigovaraju i kvaliteti filmova i drže da više škoda, no što mogu koristiti. Ja sam mišljenja, da svaki film dobro djeluje, ako uz prikazivanje održimo kratko predavanje. Nažalost nemamo dosta ljudi, koji bi se odazvali, da drže ovakova predavanja.

Keren Kajemet imat će veliku zadaću da namakne povišeni svoj kontingent. Tajništvo izrađuje velik radni program i nove kontingente, koje će svako mjesto morati namaknuti, ako hoćemo da ispunimo i ove godine našu obvezu prema Keren Kajemetu.

Znadem, da će vazda biti prigovora i to opravdanih, ali nije kraj najbolje volje moguće svemu udovoljiti. Ne leži krivica na ljudima, već na prilikama, koje često ometaju i naše najbolje namjere. (Odobranje.)

Ponedjeljak poslije podne.

Zaključna riječ.

Dr. Stein: Gospodje i gospodo!

Kao predsjednik Radnoga Odbora, koji je vršio u ime Saveznog Odbora poslove u prošloj godini, kušat ću da odgovorim na sve primjedbe, koje su pale u generalnoj debati. Gosp. ing. Freundlich, član S. O., primjetio je, da je izvještaj podnešen u ime S. O., a da bi zapravo morao biti podnešen u ime samoga R. O., koji je zapravo samostalno izvršivao svoju funkciju. Moram priznati, da ima tome prigovoru donekle mjesta, i ako smo nastojali, da pismenim putem dolazimo u kontakt sa članovima S. O. i da ih obavješćujemo o našem radu i o najvažnijim događajima. Pored toga sazvan je nekoliko puta S. O. na sjednice — istina ne tako često kako propisuju pravila — ali sjednice, koje su bile sazvane, nijesu naišle na onaj odziv kod članova S. O., kojega smo smjeli i morali očekivati. G. ing. Freundlich odazvao se je svaki put i u toliko ima prava da kritizira. Mi i opet izvješćujemo u ime S. O., jer imamo od njega mandat, da vršimo tekuće poslove. Članovi S. O. imali su tečajem godine prilike, da utječu na naše poslovanje. Ako

to nijesu činili, leži krivnja na njima. Htio bih najprije da se osvrnem na prigovor glede ove katakombe, u kojoj se nalazimo. Ja mogu samo da kvitiram sve primjedbe, koje su pale u tom pogledu, mogu da ih kvitiram, ali ne možda s razloga, što bih se htio riješiti vlastite odgovornosti, i ako R. O. kao takav nije vršio tehnički dio priprema za ovo zasjedanje, nego je vodio oko toga brigu jedan mali pododbor. Ja mogu tome pododboru samo potvrditi, da se mnogo trudio, da nadje pristojniju dvoranu za naše zasjedanje, ali nije uspio zbog nekih specijalnih zagrebačkih prilika. Ali moram ipak primjetiti, da smo imali mogućnost, da održimo zasjedanje u vijećnici naše bogoštovne općine, koja bi bila svakako daleko pristalija i gdje bi se svakako ugodnije osjećali. Poznato mi je, da je nas uprava bogoštovne općine na to pozivala, ali u istinu ne znam reći, zašto se tome pozivu nijesmo odazvali. Mogu to samo da žalim. Kada govorimo toliko o ovoj katakombi, treba da predjemo i na jednu mračnu mansardu, na onu mansardu gdje je do sada sjedište našega saveza za cijelu kraljevinu SHS. Gospoda delegati, koji su prisustvovali pretkonferencijama znadu, kako su se tamo osjećali, slično valjda kao što dr. Albala u ovoj apsani. I kada smo pristupili tome, da se preselimo iz te mansarde u pristalije prostorije, čujemo da nijesmo to smjeli učiniti, jer smo stajali nekoliko dana pred Saveznim Vijećem, i da smo tako u neku ruku djelovali na odluke, koje će Savezno Vijeće imati da donese. Ali ima već barem tri mjeseca, što smo se trudili, da nadjemo zgodne prostorije, i to nijesmo radili po svojoj vlastitoj odluci, već po izričitom ovlaštenju S. O., kad je zasjedao u junu o. g. On nam je dao to ovlaštenje i mi smo se trudili, dok smo našli odgovarajuće prostorije i to pod dosta povoljnim uvjetima. Tehničke zapreke dovele su do toga, što je došlo do potpisa ugovora pred samo Savezno Vijeće. Ima još jedna strana povrh ove formalne. Mislim ne samo mi ovdje u Zagrebu nego svi sumišljenici iz cijele kraljevine, koji su dolazili u Zagreb i koji su nas posjećivali, a najviše oni, koji nas toliko prekoravaju zbog ove hapsane, da su žalili, što nema mjesta, gdje bi se mogli sastajati, a da se ne penjemo do one neprijatne mansarde. Ta bili smo prisiljeni, da se sastajemo po privatnim stanovima. Mislim da su to mogli shvatiti najbolje naši prijatelji iz Beograda, koji su u tom pogledu u mnogo povoljnijem položaju. Oni u svojim jevrejskim ustanovama imaju dosta prikladnih prostorija, tako da ne osjećaju one nepravilne, što ih mi osjećamo, koji treba da se malne dnevno penjemo na sastanke u četvrti kat. Razumjet ćete, da to veoma nepovoljno djeluje na naš rad. I još nešto. Mi smo u najvećoj neprilici, kada dodje koji izaslanik sa strane. Mi smo se požurili upravo, da nadjemo prostorije, jer očekujemo posjetu Usiškina i nekih drugih naših vidjenijih ljudi. Ali mi se svejedno ne bi bili odlučili, da se toga prihvatimo, da nijesu vrhovne uprave naših ustanova Keren Kajemeta i Keren Hajesoda tražile, da se to stanje što prije promijeni. Prva ustanova, koja je to tražila, bila je jerusalemska centrala Keren

Kajemeta, u glavnom iz razloga, što Keren Kajemet pristupa osnivanju osiguravajućeg odjeljenja. On je zahtijevao, da to odjeljenje bude u sklopu sa našim ostalim uredima, ali je tražio, da to bude na takom mjestu i u takim prostorijama, u koje će stranke htjeti da zalaze. Upravo izaslanici K. K-a znadu, kako smo jadni u tom pogledu. Medjutim držim, da su gospoda taj naš postupak tako oštro kritizirali za to, što traže da se Keren Hajesod prenese u Beograd. Kako već znate iz izvještaja komisije za K. H., ona je taj predlog beogradske delegacije primila sa 11 protiv 1 glasa. Uvjeren sam, da će ga ovo Savezno Vijeće prihvatiti i da će ga odobriti i centralna uprava u Londonu, tim više kad sazna, koja lica treba da stoje na čelu našega kuratorija Keren Hajesoda, da su to ljudi, koji su nama i njima poznati kao vrijedni radnici. Ja držim, da mogu izjaviti, da nema nikakove zapreke za taj prenos u Beograd zbog našeg aranžmana s prostorijama. Ne mogu ovdje da iznosim sve detalje, ali mogu reći da je teret, koji otpada iz toga aranžmana na Savez, minimalan. On će se povećati za dosta malenu svotu, ako otpadne Keren Hajesod. U ostalom čujem, da je komisija riješila, da ostaje i nadalje u Zagrebu jedan filijalni biro K. H-a. Zaboravio sam, kada sam govorio o ovoj sali, u kojoj sada zasjedamo, da se osvrnem još na jednu vanjsku stranu ovoga našega zasjedanja, naime na učestvovanje jevrejske javnosti kao i na interes štampe. Mi se svi radosno sjećamo, kakav je lijepi odziv bio i sa strane publike i sa strane štampe prigodom Saveznoga Vijeća u Beogradu. U tom pogledu smo mi zaista uvijek zaostajali za Beogradom i držim, da smo tek od Beograda naučili, kako treba u tom pogledu postupiti. Ali mislim, da smo već i u jednom pravcu uspjeli, jer se štampa odazvala našem pozivu. Izaslanici štampe prisustvuju ovdje našim vijećanjima, čega prije nismo vidjeli, i mi već u današnjim dnevnicima čitamo dosta opširne referate o našem Vijeću. Ja se nadam, da ćemo u tom pogledu postići vremenom još mnogo bolje uspjehe.

Sada ću se svratiti na druge prigovore.

Gospodin dr. Albala primjetio je poput drugih govornika, da se ovo zasjedanje Saveznog Vijeća odlikuje malim brojem delegata. Jedan govornik je čak iznio, da broj delegata na našim vijećima pada iz godine u godinu. Kako sam izvješten od gospode iz verifikacionog odbora, to nikako ne stoji. Ali je dr. Albala položio veću važnost na to, da sa kvalitativne i sa geografske strane postoji veliki manjak. On je i iznio imena nekih ličnosti, koje ne vidimo ovdje. Što se tiče naših prijatelja iz Sarajeva, i iz jednog i drugog tabora, o tom pitanju govoriti ću još pod konac moje replike. Čuli ste danas o tome dva mišljenja: jedno da je dobro što nijesu došli, a drugo da bi bilo bolje, da su došli. Žalim, što ih nema ovdje, i žalim što je u opće došlo do toga stanja. Za neke druge ličnosti ne mogu ja da odgovaram, što nijesu došle, ali vas uvjeravam, da sam se upravo ja mnogo trudio, da oni dodju. Dr. Albala mi je za to najbolji svjedok. I nadam se, da će od večeras biti

drugačije, kada se bude sastao novo izabrani Savezni Odbor na svoju prvu sjednicu. Izbivanje delegata iz Južne Srbije možemo jedino da tumačimo geografskim zaprekama.

Glede »Židova« i Keren Kajemeta odgovorio je dr. Singer već danas prije podne, i ja ne bih imao mnogo da tome dodam. Glede Keren Hajesoda, u koliko spada i za to odgovornost na R. O., ispitala je stvar posebna komisija i njezin je izvještaj već iznešen.

Ali jedno je dosta važno pitanje spomenuo dr. Albala i ja se čudim, da se drugi govornici nisu na to osvrnuli, a to jest pitanje autonomije Keren Kajemeta. On se bunio preko toga, da će od sada Keren Kajemet biti toliko autonoman, da ne će imati ni pravoga kontakta s R. O. i da R. O. ne će imati nikakovog utjecaja na njegov rad. Ja mogu da izjavim, da ne će biti tome tako. Keren Kajemet je i dosada bio autonoman po statutu i to ostaje po statutu i dalje, ali će ostati uvijek uz R. O. kao i dosada. Vi znate, da Keren Kajemetom ne upravlja sam tajnik, nego da stoji pod upravom jednog povjereništva, koje bira Savezni Odbor, i u toj komisiji treba po našim pravilima ili da sudjeluje barem jedan član R. O-a, a pročelnik toga povjereništva eo ipso postaje članom R. O-a, u koliko ne bi bio kao takav već biran. Razumije se, da će utjecaj, kojega će R. O. vršiti na Keren Kajemet, ovisiti o brizi, koju će R. O. posvetiti radu tog povjereništva i time radu tajništva Keren Kajemeta.

Sada da progovorim nekoliko riječi o hebraizaciji unutar našega saveznoga područja. Ja mogu samo da potpišem sve ono, što su ovdje iznijeli o tome predstavnici omladine i naročito još ono, što je iznio g. Drago Steiner. Ja sam lično kao predsjednik R. O. tražio, da se u tom pogledu što više uradi.

Čudim se, što nijesu govornici posvetili više pažnje djelovanju Omladinskog Saveza, premda je jedna vodeća ličnost naše omladine iznijela ovdje veoma važan referat. I možemo reći, da se Omladinski Savez može ponositi sa svojim uspjesima, i ako ne možda u pogledu jedne stalne i čvrste organizacije. Mi svi znamo, da oni od godine do godine traže nove oblike svojoj organizaciji. Misle da su ih sada našli. Ali njima je zbilja uspješno, da revolucionišu našu omladinu i oni su jedini, koji su vršili neke kulturne funkcije unutar našega Saveza, naročito sa svojim glasilom »Gideon« i nekim važnim publikacijama, koje su izašle u zadnjoj godini. Nadam se, da će njihova nastojanja još mnogo bolje uspjeti. R. O. je taj njihov rad i zadatak znao cijeniti i prema tome je i stavio svoje predloge za budžet.

Jedan govornik predbacio nam je odrešito, da smo doveli naš Savez u potpuno mrtvilo, a da nije taj svoj prijekor obrazložio. Ja koji sam predsjedao R. O. moram reći i mnogi od vas moći će to potvrditi, da takove živahnosti i često puta i borbe nikada nije bilo, kao što ove godine. Tu ne mogu govoriti o mrtvilu. Upravo g. ing. Freundlich morao bi biti najbolje u to upućen, gdje je pribivao svim zasjedanjima S. O-a, i onome u Brodu.

Mi smo mnogo našega rada potrošili u poslove, koji se ne mogu ni brojčano ni riječima da iznesu, ako se ne zadje u detalje i ako se ne će da se iznose stvari, koje nijesu dovršene. Ovakova jedna stvar, u koju je utrošen moguće najveći dio našega rada, bila je halučka farma, glede koje je stavljeno nekoliko prigovora i traženo nekoliko razjašnjenja.

Ja mogu da kažem o tome ovo: istina je da ima tri godine, što se bavimo tim pitanjem, a da ga nijesmo još definitivno riješili. Ali tome nijesmo krivi ni mi, ni toliko Jevreji Jugoslavije, nego je tome kriva sama Palestina sa svojim posebnim prilikama. Vi znate, da sam ja sam, dođuše ne samo zbog te stvari, otišao u Palestinu na lice mjesta i izvršio, koliko se onda izvršiti dalo. Stanje je ovo: Keren Kajemet se je obvezao, da će za naseobinu Jevreja iz Jugoslavije nabaviti potrebno zemljište, jednu hiljadu dunuma, a naš Savez se je obavezao, da će namaknuti izvjestan kontingenat za Keren Kajemet. Pored toga smo se obavezali, da ćemo nabaviti izvjesnu svotu novca i izvjesnu količinu materijala, koja su potrebna za investiciju, dakle za gradnju kuća, nabavu inventara itd. Mi smo, Jevreji iz Jugoslavije, najveći dio svoje obaveze izvršili i mogu reći, da je Zagreb u tome prednjačio, a i neka druga mjesta su lijepo uspjela, dok su se neka mjesta posve oglušila. Mi smo izvršili sve obaveze naprama K. K-u i veći dio novaca za investicije smo namaknuli, te nam manjka još svota od 800 funti. U budžetu predložili smo način, kako mislimo da treba taj ostatak namaknuti. Sa našim akcijama išli smo do sada za tim, da dobijemo od pojedinaca što veće svote. Ali do sada se nijesmo obraćali na manje prinosiocce. To hoćemo da provedemo akcijom, koja je predviđena u predlogu za budžet. Nadam se, da ćemo uspjeti. Ali nabava zemljišta, to je mnogo mučnija stvar. Tu nam je najprije stajala velike zapreke jerusalemska uprava Keren Kajemeta i njezin direktorij. Kada smo se sa Keren Kajemetom ipak, nakon energičnih ultimativnih zahtjeva, prije pola godine sporazumjeli, nastupile su nove poteškoće uslijed promijenjene situacije u Palestini. Od Arapa treba da se kupi potrebno zemljište. Medjutim dok smo mi, uz potporu S. O-a rješavali naš spor sa Keren Kajemetom, o čemu je bilo dosta govora u Brodu, dok smo došli do jedne baze, do tle je prošlo povoljno vrijeme. Medjutim je započela četvrta alija, koja je počela na veliko da kupuje zemljište. S tim je zemljište poskupilo naročito u onom dijelu, gdje treba da budu naseljeni naši halucim, u neposrednoj blizini Hajfe, za koju se zna, da će biti glavna luka Palestine. Danas je Keren Kajemetu žao, da nas nije onda poslušao, i što nije kupio ne samo naših hiljadu dunuma, nego i još povrh toga daljnjih 2000 dunuma, koji su stajali onda po povoljnim uvjetima na prodaju. Do sada ima u našim rukama 700 dunuma, ali ni ove ne mogu naši halucim zaposjesti, dok se ne izvrše veoma komplicirane juridičke formalnosti, koje su vezane uz izručenje potrebnih dokumenata, t. zv. kušana. Sada, tjedan dana prije sastanka Saveznog Vijeća, dobili smo izvještaj iz Palestine, da će Keren

Kajemet, ako mu ne uspije da nabavi cijelo potrebno zemljište za naše halucim u tom predjelu, staviti im na raspolaganje drugi kompleks zemlje. Ing. Załoscer i Juda Altmann stoje u stalnom kontaktu sa Keren Kajemetom. Konkretnih podataka još nemamo, ali iz svega se može zaključiti, da će biti stvar povoljno riješena. Svakako smo do zadnjega časa nastojali i trebat će nastojati i nadalje, da uspije kupnja zemljišta u Tiri, jer je baš ovo zemljište najprikladnije, što znamo iz izjava svih stručnjaka. Za vrijeme bečkoga kongresa mnogo se trudila naša delegacija, da sklone K. K. da pristaje i za ostatak od 300 dunuma i na veću kupovninu, koja bi bila u skladu s današnjom vrijednosti te zemlje, a mi bi se onda obvezali na veći kontingent. Sada treba bezuvjetno da nabavimo 800 funti, da imamo sav neophodno potrebiti novac u času, gdje će naši halucim zaposjesti zemlju.

Glede prigovora, da nijesmo u predlogu za budžet predvidjeli ništa za propagandu, upozorio bih, da smo unijeli stavku za agitaciju i putovanja. Može biti, da ta stavka nije dovoljno dotirana, ali o tome može da odluči plenum, ako može staviti više novaca na raspoloženje.

Što se tiče prigovora, kojeg je stavio g. Šalinger, da se šekel raspačava onako, kako se ne bi smjelo, dobio sam mu već: zašto ta bojazan? Gdje se vide rezultati nesavjesnoga rasparčavanja? Ta broj šekalim u prošloj godini je manji nego u pretprešloj. Zašto i kako bi uplaćivale šekel necijoniste, kad smo ga teškom mukom dobivali od samih cijonista?

Preći ću na pitanja, koja su u vezi sa svjetskom cijonističkom organizacijom i s kongresom. Lav Stern se je u svome govoru obranio već prije nego što ga je tko napao. Usprkos toga bio je dosta oštro napadnut. Nije mi svrha, da ga ovdje branim, gdje sam bio upravo ja prvi, koji je došao s njime u konflikt zbog njegovog postupka na kongresu. Ali moram ipak da kažem ovo: držim da nije ispravno, ako mu se predbacuje, što je postupao po svome dubokom uvjerenju. Tko je čitao, što je on pisao o našim velikim pitanjima, tko je čuo, što je o tom govorio, taj je mogao znati, da će on vrlo lahko da predje u radikalnu grupu, morao je barem znati, ako ga bira, da bira nekoga, tko će u jednom ili drugom pitanju postupati drukčije nego ostali naši delegati. Sa čisto formalne strane on je sigurno u pravu, jer naši statuti propisuju, da ne može delegat da preuzme obavezu prema svojim biračima, da će u svakom slučaju onako postupati, kako su mu oni naložili, nego da će postupati po svom najboljem uvjerenju. Isto načelo postoji u ostalom u svim parlamentarnim državama za narodne zastupnike. I sa te strane je dakle Lav Stern ispravno radio. Sa stvarnoga gledišta ja sam o tome pisao, i ako ne posvema konkretno obzirom na naš slučaj, nego više općenito, u seriji članaka, što su izašli u »Židovu«. Ja sam bio tamo prilično jasno kazao, kakav stav treba da imamo prema onoj opoziciji, koja je glasovala na zadnjem kongresu protiv Weizmanna. Ja sam za samoga kongresa bio također jako uzburan i mnogo sam se ljutio na opoziciju, koja je digla ruku protiv Weizmanna, ali čim sam iza-

šao iz dvorane, znao sam, da sam krivo učinio. Većina sumišljenika je toliko uzbudjena protiv onih »Neinsagera«, što su imali utisak, da su oni krivi, da je došlo do tih mučnih i nemilih situacija na kongresu. Ali tome nije tako. Ova opozicija bila je de facto korisna, kao što je korisna svaka opozicija. Ja to mogu tačno i autentično da ustvrdim, jer sam imao prilike, da naročito u političkoj komisiji kongresa pratim kako je ona povoljno djelovala u mnogo čemu. Kako je ona imala mnogo više inicijative nego pristaje Weizmanna, koji su se morali bojati kod svake tačke, što još nije bila od Weizmanna ispitana, da bi slučajno došli u susret opoziciji, ali opozicija je te predloge mogla da iznosi pred kritiku većine. Ali nikako nije krivnja opozicije, da je došlo do nemilih prizora na kongresu. Bilo ih je svega 17—22 delegata, dakle 5—6% cijeloga kongresa. Ne ću dalje da o tom govorim, jer sam to u svom referatu iznio i tamo sam izložio kako je došlo do tih kriza i do tog kritičnog svršetka bez izbora cjelokupne egzekutive. Već u svojim člancima ja sam istakao, da imamo tim manje prava da se obaramo na onu opoziciju što baš znamo, da tu opoziciju sačinjavaju najaktivniji saradnici u veoma važnim zemaljskim organizacijama. Da su to ljudi koji su uvijek vršili potpuno svoje cijonističke dužnosti, a vrše ih i sada, a ja mogu mirno reći i za Lava Sterna, da je on vršio svoje dužnosti kao možda nijedan od nas. Mogu to reći, jer sam imao prilike, da ga vidim na radu. Samo bih htio još da spomenem poruku Weizmanna, koja je neki dan izašla u našem novinstvu, a u kojoj Weizmann pruža ruku toj opoziciji, koju joj je u ostalom uvijek i pružao. On je jedini ispravno prosudio tu opoziciju i zahvalio se joj, što je otvoreno glasovala protiv njega.

Ja bih morao ipak, i ako sam donekle opravdao stanovište Lava Sterna, da ispravim neke njegove tvrdnje glede Weizmannove politike, ali držim, da je to u ovaj čas suvišno, gdje sam na sve to već unapred odgovorio u svome referatu i u svojim člancima. Ali moram ga barem upozoriti na nekoje netačnosti u njegovim izvodima. Ja nisam dođuše dospio, da za vrijeme ovoga našega zasjedanja pregledam historiju Palestine za zadnjih godina. Koliko se ipak sjećam, nije to bio Herbert Samuel, koji je dao Žabotinskoga zatvorili, nego je to bila vojna uprava, koja je onda još bila na svome položaju. I drugu jednu njegovu netačnost, kada je tvrdio, da je Herbert Samuel pristao, da se izuzme Transjordanija iz palestinskog mandatarnog područja. Transjordanija nikada nije spadala u to područje, a baš je zasluga Herberta Samuela, da zajedno sa Colonial Office našao formu za neku užu vezu između Transjordanije i Palestine. Ja znadem iz rada u političkoj komisiji na kongresu, da je u tom pogledu Weizmann u nekim razgovorima sa odgovornim engleskim političarima prilično daleko uspio i da će on valjda u dogledno vrijeme moći da pokaže neke pozitivne uspjehe.

Sada da predjem na sarajevski spor. Meni je neprijatno, da o tom sporu ponovno javno izrečem svoje mišljenje. Vi znate, da je meni na zadnjem Saveznom Vijeću bilo povjereno vodstvo R. O., jer

su mnogi moji prijatelji iz cijele zemlje i naročito iz Zagreba držali, da ću ja moći taj spor izglediti. Ja sam već onda, i ako ne u javnoj sjednici, nego u razgovorima, što smo ih vodili još u Beogradu iz toga danas znamenitoga beogradskoga šaloma, izjavio, da mogu da vjerujem u uspjeh takove jedne akcije samo u slučaju, ako je taj šalom izašao iz iskrene volje, da se taj spor riješi. Ako sve ono što su oni onda tamo javno i u teatralnom momentu izjavili vjeruju i ako sami vjeruju, da se to može provesti.

Bilo je doba, gdje je grupa oko »Jevrejskoga Života« u više navrata izjavljivala, da ispravno shvaćam taj spor i da sam podesan, da ga izgledim. Ali posljedica toga je bila, da me je druga grupa nazivala sefardskim separatistom, da su me čak proglašivali nekakvim eksponentom »Jevrejskog Života«, koji se uvukao u R. O., da tamo valjda provedem sefardski separatizam. Čak mi je osporavano s jedne strane, da javno tretiram sefardsko-aškenaško pitanje, jer da ne mogu da budem objektivan, kada imam izvjesne moralne obaveze prema vodjama i protektorima sefardskog separatizma. Ali desilo se konačno, da ni na jednoj ni na drugoj strani u Sarajevu nijesu htjeli da znadu za ovaj R. O., da je bila i jedna i druga strana u Sarajevu nezadovoljna s nama.

Kako je došlo do toga, da su i jedni i drugi nezadovoljni? Došlo je do toga tako, što se doduše oko »Jevrejskog Života« priznavalo, da imamo razumijevanje za sarajevski spor i da se iskreno trudimo, da ga riješimo, ali kada smo tražili, da i oni vrše sve svoje dužnosti, onda su postali nezadovoljni. To su obrazlagali time, da smo se ogriješili o neutralnost. R. O. odgovorio je najprije njima u dopisima, poslije u »Židovu«, dok konačno nije na predlog R. O-a predan naš spor s njima Saveznom sudu. Mi nijesmo htjeli sami da organizaciju osudimo, premda smo imali pravo na to, gdje se je ogriješila o cionističku disciplinu.

Mi smo to predali Saveznom Sudu, premda smo bili o njihovoj krivnji uvjereni, ali htjeli smo da riješava Savezni Sud o tome, da li smo se i mi ogriješili.

Da još kažem jednu riječ o tome, kako mislim da bi se mogao sada izglediti sarajevski spor. Mnogo sam zahvalan Rothmülleru, što je o tome tako trezveno i jasno govorio. Ja sam u sličnom smislu pisao o tome u svojim toliko kritikovanim člancima poslije beogradskoga Saveznoga Vijeća. Ne ću da opetujem, što sam onda rekao. Samo bih htio spomenuti, da je svaki upućeni mogao razumjeti, što sam mislio, kad sam onda — prigodom analize programatskog stajališta jedne i druge grupe — ustvrdio, da jednu od tih grupa vodi primarno briga za galutske potrebe, dok je kod druge imao prioritet palestino-centrizam. Možda sam trebao o tome tako jasno progovoriti kao što danas Rothmüller. Nadam se, da će sami Sarajlije razjasniti s vremenom svoje principiijelne stvarne diference, kad će uspjeti, da se uzdignu nad svoje lične i čisto lokalne raspre. Vjerujem, da će sarajevsku bolest izliječiti vrijeme, ali značilo bi propast bolesnika, ako se to suviše odugovlači. Sam bolesni organi-

Proračun Saveza Cijonista za vrijeme od 1. XI. 1925. — 31. X. 1926.

Prinosi:		Izdaci:							
4000 × 30 Din. Sav. prinosa	120000	beriva	32000						
Doprinos Egzek. za šek. akc. . .	10500	stan, ogrijev i rasvjeta	24000						
Doprinos Egzek. u smislu zaklj. XIV. kongresa 100 funti	27000	trošak šek. akcije	10500						
Tira zaključna akcija	200000	poštarina	5000						
		tiskanice	5000						
		pripomoć i subvencija: <table border="0" style="margin-left: 20px;"> <tr> <td>„Haaviv“</td> <td>2500</td> </tr> <tr> <td>„Gideon“</td> <td>5000</td> </tr> <tr> <td>S. Ž. O. U.</td> <td>4500</td> </tr> </table>	„Haaviv“	2500	„Gideon“	5000	S. Ž. O. U.	4500	12000
„Haaviv“	2500								
„Gideon“	5000								
S. Ž. O. U.	4500								
		Palestinski ured	27000						
		Hahašara	22000						
		Unapredj. hebr. jezika	10000						
		Tira, ostatak troškova investacija	200000						
		Nepredviđeno	10000						
	357500		357500						

zam sarajevskoga jevrejstva mora smoći dosta snage za ozdravljenje.

Neki dan je jedan prijatelj u razgovoru o sarajevskom sporu spočitnuo, da su bila u R. O-u doduše dva liječnika, ali — na žalost — oba su interniste, a nije bilo ni jednoga hirurga. Ja, gospodje i gospodo, ostajem internista! (Odobrava-nje i pljesak.)

Predsjedatelj stavlja na glasanje prijedlog o podjeljenju razrješnice, te je isti jednoglasno primljen.

Prelazi se na čitanje izvještaja budžetne komisije.

David Spitzer podnosi u ime budžetske komisije proračun Saveza Cijonista za vrijeme od 1. novembra 1925, do 31. oktobra 1926, te obrazlaže opširno pojedine stavke, a naročito nove stavke za Hahašru, koja je neophodno nužna, ako hoćemo, da jugoslavensko židovstvo iz svoje sredine sprema pionire za obnovni rad. Ističe stavku subvencije, koja je ovaj puta sva namijenjena unapredjivanju omladinskog rada. Zatim sa žalošću konstatuje, da se nije moglo naći pokriće za stavku »propaganda i agitacija«, ali ne će time da kaže, da se ove godine ne misli provoditi propagandistički rad. Naprotiv, u ovoj godini treba što više raditi na učvršćivanju dobrih veza vodstva sa mjesnim organizacijama. Nije sigurno ništa novo, ako apelira na delegate, da u svojim mjesnim organizacijama porade oko toga, da one udovolje svojoj dužnosti prema Savezu, pa da namaknu taj čedni budžet, koji predlaže Savezno Vijeće na prihvāt. Konačno spominje, da je u prijedlogu budžeta bio stavio jednu stavku: subvencija mjesnim organizacijama, ali da je budžetna komisija tu stavku brisala i ustanovila doprinos za Savez u visini od din. 30.—. Referent konačno moli, da se budžet bez promjena primi.

Predsjednik stavlja budžet na glasanje, pa se budžet jednoglasno prima.

Iza toga referira Moše Schweiger o promjeni statuta, te se čitaju one stavke statuta, koje se mijenjaju.

Članu 8 valja pri kraju dodati ovaj pasus: Ako u jednom mjestu imade više cionističkih društava, mogu ona da povjere vodstvo poslova MCO ma kojemu društvu između sebe. Jednako mogu sva ta društva zajedno sporazumno postaviti upravu M. C. O. Ako ne mogu postići sporazum, mora se uprava birati na godišnjem zboru svih platioca šekela toga mjesta. Izbor se uprave MO — ako se vrši na zboru šekelista — provodi sa proporcijskim sistemom listina tajnim izravnim glasanjem.

Kod čl. 9. ispuštaju se u tački 4. riječi: »godišnja konferencija«, jer prema zaključku kongresa nema više godišnje konferencije i umeću se iza riječi: da uspjeh izbora saopći RO. — riječi: »odnosno glavnoj izbornoj komisiji«. — U tački 5. ispušta se »i« ispred riječi »društava«, a iza te riječi umeće se: »i kurzeva za jevrejski jezik«.

U članu 12. mijenja se rok za podnašanje prijedloga Saveznom Vijeću od 14 dana na tri dana.

Član 15. glasi od sada ovako: Neposredno po otvorenju Saveznog Vijeća bira se odbor od 7 lica za verifikaciju mandata. Odbor sebi bira pročelnika i izvjestioca, koji imade S. V. staviti prijedlog o verifikaciji mandata temeljem zaključka verifikacionog odbora. O prijedlozima verifikacionog

odbora glasuje se bez debate. Ako je koji delegat izabran u više mjesnih organizacija, može da vrši samo jedan glas, a nakon izvještaja verifikacionog odbora mora dati izjavu, koji mandat pridržaje, pa na ostala mjesta dolaze izabrani zamjenici.

U članu 17. dodaju se iza riječi »dva tajnika« riječi: »blagajnik i zamjenik blagajnika«, a mjesto »20 odbornika« stavlja se: »19 odbornika i 17 zamjenika«.

Dr. Braun predlaže, da u Savezni Odbor udje zastupnik jugoslavenskog okruga Svjetskog Saveza Makkabi, što se prima.

U članu 18. ima tačka 8 da glasi: »ustanovljuje nacrt budžeta i vanrednih kredita barem 30 dana prije zasjedanja Saveznog Vijeća«. — Tačka 9 glasi: imenovanje urednika zvaničnoga glasila Saveza Cijonista Kraljevine SHS i redakcionoga odbora od 3—5 lica. — U tački 10. treba staviti umjesto: »upravitelja K. H.«, »kuratorij K. H.« Dodaje se tačka 13, koja glasi: »Postupanje po § 24«.

U članu 21. treba da se umjesto »blagajnika« stavi »blagajnika i njegovog zamjenika«, a umjesto »4 odbornika« »3 odbornika«. Na kraju trećega odsječka treba dodati: »i postupa po § 24«.

Član 24. glasi: Savezni sud sastoji od 5 članova i 5 zamjenika, koje bira Savezno Vijeće. Zadatak mu je, da sudi članovima Saveza, koji su se ogriješili o disciplinu prema cionističkoj organizaciji, dotično njezinim organima, ili su svojim vladanjem došli u sukob sa općim zasadama cionističkog programa.

Kazne jesu: a) Konstatovanje povrede, b) tajni ukor, koji se saopći samo dotičnom licu, c) ukor, koji se saopći samo dotičnoj organizaciji, d) ukor, koji se obznanjuje u zvaničnom listu Saveza.

Protiv presude Saveznog suda dopušten je poziv u roku od 15 dana na partijski sud Svjetske cion. organizacije.

Postupak se provodi bilo ureda radi, bilo na prijavu mjesne cion. organizacije ili pojedinaca.

Vodi li se postupak protiv uprave koje M. C. O., može S. O. ili u hitnim slučajevima R. O. narediti, da ta uprava, dok traje postupak, ne smije upravljati organizacijom i imenovati privremeni odbor od 3 lica izvan upravnog odbora, koji će voditi poslove M. C. O. do rješenja Saveznog Suda respektive izbora nove uprave.

Umeće se novi član 25. koji glasi: Sporove između članova jedne MCO ili između članova uprave njihove MCO riješava časni sud. U taj sud bira svaka stranka po dva suca, a ovi biraju pročelnika. Kazne jesu: a) opomena, b) ukor, c) objelodanjenje ukora u Saveznom glasilu, d) isključenje iz MO. Časni sud može od slučaja do slučaja dosuditi i globu na korist KKL.

Član 25. valja da nosi broj 26.

Pošto su primljene sve izmjene pravila, prelazi se debati o rezolucijama.

Cvi Rothmüller čita rezolucije, kojima su stavljenе ove primjedbe: dr. Albala primjećuje k rezoluciji o narodnoj biblioteci: »Ja sam se u svoje vrijeme obratio na rektora beogradskog univerziteta s molbom, da beogradski univerzitet, ako je ikako moguće, šalje svoja izdanja Narodnoj biblioteci u Jerusolim. Rečeno mi je, da bi bilo zgodno, kad bi se narodna biblioteka obratila direkto Akademiji nauka u Beogradu i Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu tražeći od njih, da joj šalju sva svoja dosadnja izdanja, a Narodna biblioteka bi se obvezala, da

u zamjenu šalje ovim institucijama svoje edicije. Takav je međunarodni običaj, pa moli Savezni odbor, da u tom smislu izvijesti Narodnu biblioteku u Jerusolimu.

Nakon što je prihvaćena rezolucija o Keren Hajesodu, Lav Stern drži, da Savezno Vijeće sa radošću treba da konstatuje, da je ovo prvi put, što jedna grupa traži, da se jedan dio agenada izuzme od Centrale i da se tako postepeno provede decentralizacija. Ovo je veliki zadatak, što su ga naši drugovi iz Beograda preuzeli na sebe, i zato je potrebno, da im ovo Savezno Vijeće izrazi hvalu i nadu, da će novi kuratorij KH. raditi s većim uspjehom nego do sada.

Predsjednik: Nadu možemo izraziti, ali hvala ćemo izraziti istom onda, kad novi kuratorij bude podnio svoje izvješće.

Dr. Neuberger želi, da se u rezoluciji Mošav Jugoslavija umetne stavka, u kojoj se pozivlje Savezni odnosno Radni Odbor, da energično istupi kod Keren Kajemeta radi nabave zemljišta. Dodatak se otklanja.

Inženjer Freundlich traži, da se u rezoluciji o sarajevskom sporu tačno fiksira datum, kad bi se imao najkasnije sastati taj mirovni sud, pa se ustanovljuje rok do konca ove godine.

Prihvaćene su konačno ove rezolucije:

POVJERENJE VODSTVU.

Savezno Vijeće sa zahvalnošću konstatira, da je vodstvo Svjetske Cijonističke Organizacije učinilo sve što je moglo, da učvrsti i unapredi židovske pozicije u Erec Jisraelu, te smatra, da su uzrokom nepotpunoga uspjeha toga nastojanja bile zapreke izvan domašaja vodstva Cijonističke Organizacije.

Savezno Vijeće izriče puno povjerenje vodstvu, izabranome na XIV. kongresu, pa ga moli, da nastavi energično raditi na tome, kako bi Jewish Agency kao zakoniti predstavnik židovskoga naroda došla do potpunoga međunarodnoga pravnoga uvaženja.

SVJETSKA SEFARSKA ORGANIZACIJA.

Savezno Vijeće s radošću konstatira, da tok druge Sefarske Konferencije u Beču i njene odluke, te ustrojstvo i cilj Svjetske Sefarske Organizacije opravdavaju nadu, da će Sefarska Organizacija postati instrumentom za cijonističko osvješćavanje i kulturno pridizanje Sefarada po čitavome svijetu.

Savezno Vijeće toplo pozdravlja osnivanje Sefarske Organizacije pa joj želi potpun uspjeh!

U isti mah se Savezno Vijeće nada, da će uspjeti Saveznom Odboru, da stvori s pozvanim faktorima jugoslavenskih Sefarada takve odnose, koji će potpuno zajemčiti jedinstvo židovstva i cijonizma u Kraljevini SHS., a koji će ujedno omogućiti djelotvoran rad za aktiviranje Sefarada u krilu Svjetske Sefarske Organizacije.

OMLADINA.

Savezno Vijeće s toplim simpatijama pozdravlja rad cijonističke omladine, okupljene u Savezu Židovskih Omladinskih Udruženja. Ne previdjajući teškoće, protiv kojih se ima da bori omladina u svojoj težnji za židovskom obnovom u znaku cijonizma, Sav. Vijeće izriče nadu, da će omladinska nastojanja do kraja uspjeti. S. V. daje u dužnost Saveznom Odboru, da nadzire i potpomaže omladinu u svim njenim nastojanjima, a napose da joj daje svaku moguću financijsku pomoć.

Ujedno se S. V. nada, da će potaknuta ovom pomoći starijih, omladina još u većoj mjeri nego dosad saradivati u radovima organizacije u namicanju sredstava za Savez Cijonista i za cijonističke fondove ne zapuštajući pritom odgojni rad, koji neka joj je u svakom pogledu prvenstven.

KULTURNI RAD.

Savezno Vijeće naglašava, da je kulturni rad jedan od najbitnijih zadataka Saveza Cijonista. Smatrajući cijonizam obnovnim pokretom, koji hoće da cijeloj židovskoj zajednici stvori duševno središte u Palestini, spoznaje S. V., da se i židovstvo u Kraljevini SHS mora osposobiti za učesće u životu palestinske zajednice i za primanje vrednota, koje ima da odanle poteknu.

Zbog toga S. V. traži od vodstva, da učini sve što može, kako bi ojačala povezanost sa židovskim i hebrejskim životom Palestine. Vod-

stvo Saveza Cijonista ima da bude živi poticaj čitavomu našem židovstvu, upravljajući radom sumišljenika u svim židovskim savezima i institucijama Kralj. SHS.

U dužnost Saveza pada inicijativa Mjesnih Cijonističkih Organizacija za izvršenje ovih postulata:

a) pomaganje svih zametaka, koji obećavaju življi židovski život, osobito židovske štampe, kulturnih i socijalno-humanitarnih institucija, prožimajući ih sve cijonističkim duhom;

b) hebraizacija, sprovedena u školskoj i izvanškolskoj odgoji stvaranjem škola i kurzeva za hebrejski jezik, koje imadu osnivati i uzdržavati vjeroispovjedne općine;

c) osnivanje hebrejskih dječjih vrtova u svakom mjestu, a stvaranje barem jednoga uzornoga centralnoga vrta, gdje će se obrazovati odgojiteljice;

d) stvaranje židovskih biblioteka u krilu vjeroispovjedne općine.

Isto tako neka vodstvo energično kod Saveza Vjeroispovjednih Općina poradi, da omogućiti odgoju židovskoga učiteljskoga podmlatka, koji će studijem u centrima modernoga židovstva steći kvalifikaciju za ispravno hebrejsko odgajanje djece i mladeži.

ŠTAMPA.

1. Savezno Vijeće spoznavajući golemu važnost židovske štampe nalaže vodstvu, da u većoj mjeri potpomogne izgrađivanje centralnih glasila Židova, Gideona i Haaviva, naročito i finacijalnom pomoći.

Ujedno apelira Sav. Vijeće na sve sumišljenike, neka saradnjom i propagandom tih glasila pomognu jačanje naših organizacija i oživljenje našega židovstva.

2. S. V. nalazi, da je bilo slučajeva, gdje način pisanja naše štampe nije bio dostojan niti u skladu sa židovskim interesima, nego je mnogo škodio ugledu našega židovstva. Stoga S. V. traži, da se u raspravljanju svih problema sačuva dostojanstvo židovske štampe.

3. S. V. naglašava, da je i pored novinskih glasila potrebno izdavanje knjiga i brošura na srpsko-hrvatskom jeziku za Židove naše Kraljevine. Pozdravljajući stoga sva dosadašnja nastojanja u tom pravcu S. V. nalaže vodstvu, da zbog sistematizacije izdavačkog rada podupre osnivanje Zadruga na trgovačkoj osnovici, a u duhu kulturnoga referata na Sav. Vijeću.

HAHŠARA

Savezno Vijeće s veseljem pozdravlja omladinske težnje za novim halučkim pokretom. U uvjerenju, da samo novi halučki pokret, rođen iz nezadovoljstva galutskim životom i iz čežnje za Palestinom, može obnoviti jugoslavenski cijonizam i unijeti u naše redove novoga elana, daje Savezno Vijeće novome vodstvu dužnost, da budno i sa simpatijom prati rad omladine oko odgoje novih haluca. U času, kad taj odgojni rad rodi povoljne rezultate, kad se nadje omladina, spremna da se podvrgne hahšari, neka i vodstvo bude spremljeno da omogućiti osnivanje halučke priprave stanice, koja otad ima da bude stalna institucija našega Saveza.

Vodstvo imde već sada u dogovoru s Hanhagom Saveza Židovskih Omladinskih Udruženja podupirati svaki slučaj individualne hahšare. Uz materijalnu potporu ono ima da reflektante pomaže i moralno, osobito onda, ako im može pribaviti pomoć koje humanitarne institucije.

Savezni Odbor treba da utiče na vodstva svih naših socijalnih karitativnih ustanova, neka pomažu hahšaru, a isto tako i produktivaciju čitavoga mladjeđa naraštaja.

Savezno se Vijeće nada, da će vodstva tih ustanova imati razumijevanja za narodne potrebe, pa da će u prvome redu pomagati onu mladež, koja se posvećuje manuelnim i produktivnim zvanjima.

PUTOVANJA U PALESTINU.

Savezno Vijeće spoznaje važnost zajedničkih i pojedinačkih putovanja u Palestinu. Stavljajući vodstvu u dužnost, da propagira palestinska putovanja preporuča Savezno Vijeće Mjesnim Cijonističkim Organizacijama i pojedinim sumišljenicima, da posebnim darovima omogućite svake godine barem jednome omladincu put i četirinedjelno bavljenje u Palestini.

NARODNA BIBLIOTEKA U JERUSOLIMU.

Savezno Vijeće konstatira, da se u nas dosad nijesu sabirale ni knjige ni sredstva za Narodnu

Biblioteku. Daje se Saveznom Odboru u dužnost, da što prije pristupi energičnoj akciji oko prikupljanja knjiga. Savezni Odbor neka stvori komitej »Pro Bibliotheca Judaica«, za koji neka predobije i necioniste pa i nežidove. Taj će komitej imati da se pobrine, kako bi vrijedna izdanja jugoslavenskih kulturnih institucija (Akademije, Matice itd.) bila zastupljena u Narodnoj Biblioteci u Jerusolimu.

Savezno Vijeće izriče želju, da rad toga komiteja razumijevanjem pozvanih jugoslavenskih krugova bude okrunjen uspjehom, pa da i Kraljevina SHS stupi u red onih kulturnih država, koje djelotvorno podupiru obnovno nastojanje židovskoga naroda.

O VJEROISPOVJEDNIM OPĆINAMA.

Savezno Vijeće konstatira, da je veći dio vjeroispovjednih općina u rukama cijonista. Nalaže se Mjesnim Cijonističkim Organizacijama, gdje vodstva vjeroispovjednih općina još nijesu u našim rukama, neka živo porade o tom, da cijonisti dobiju odlučan uticaj na upravu općine.

Cijonisti, članovi uprava, neka mnogo većma nego dosad porade unutar općina na unapređivanju židovskoga preporoda.

KEREN HAJESOD.

Keren Hajesod komisija pregledala je rad Keren Hajesod kuratorija za 1924. godinu i našla je sa žaljenjem, da rad kuratorija nije bio tako obilan i uspješan, kako je bio u ranijim godinama.

Uzevši po tome u razmatranje predlog beogradske delegacije, da se centrala Keren Hajesoda prenese u Beograd saglasila se sa 11 protiv 1 glasa s istim, pa predlaže Saveznome Vijeću, da ovome zahtjevu beogradske delegacije udovolji, i centralu Keren Hajesoda povjeri kuratoriju u Beogradu, koji bi obrazovala ona lica iz Beograda, koja budu izabrana u upravu Saveza.

KEREN KAJEMET LEJISRAEL.

Savezno Vijeće prima s vanrednim veseljem na znanje izvještaj Uprave Keren Kajemet Lejisaela. Zahvaljujući svima povjerenicima na radu izriče Savezno Vijeće želju, da rad za KKL postane još intenzivniji, kako bi se namaknula dovoljna sredstva za Geulat haarec. To će se najbolje postići provedenjem minjan sistema i samokontingentiranja te propagandom kasica, darovne knjige i Tora darova.

U isti mah svraća Savezno Vijeće pažnju svih sumišljenika na odio za osiguranje u krilu Keren Kajemet Lejisaela, koji će u velikoj mjeri promicati interese KKL, ako naidje, kao što zaslužuje, na razumijevanje i potporu naše javnosti.

MOŠAV JUGOSLAVIJA.

U spoznaji, da je brza instalacija jugoslavenske halučke farme u Palestini bezuvjetno potrebna i s gledišta našega ugleda, žali Savezno Vijeće, što još nijesu osigurana dovoljna sredstva.

Savezno Vijeće apelira energično na čitavu židovsku javnost, a napose na cijoniste, neka predanom saradnjom omogućite, da se što prije namaknu 200.000.— dinara, koje još trebaju za završetak akcije.

ŠEKEL.

Savezno Vijeće konstatira, da je broj šekelista u ovoj godini bio manji od prošlih godina. Smatrajući, da je tome glavni uzrok neman naših Mjesnih Cijonističkih Organizacija i šekelskih povjerenika, daje Savezno Vijeće u dužnost Saveznom Odboru, da sa sprovođenjem šekelske akcije ne čeka do posljednjeg časa, nego da u zgodno vrijeme priredi veliki propagandni drive, kojemu će biti ciljem sticanje novih pristaša i rasturivanje doličnog broja šekela. Savezno Vijeće apelira na sve organizirane cijoniste, da posvete svu pažnju šekelskoj akciji, e da se njome manifestira znatno jačanje cijonističkoga pokreta u Kraljevini SHS.

SARAJEVSKI SPOR.

Savezno Vijeće spoznaje, da je spor između grupe oko »Jevrejskog Života« i grupe oko »Narodne Židovske Svijesti« u Sarajevu doveo do nemiloga stanja, koje uvelike nanosi štete cijelome pokretu u našoj zemlji. Stoga nalaže Savezno Vijeće Saveznome Odboru, da u sporazumu s obim grupama obrazuje do konca 1925.

Mirovni Sud, koji ima da izrekne konačnu odluku u tome sporu. Ne pristane li koja grupa na to rješenje, ostavlja Savezno Vijeće Saveznome Odboru, da riješi sarajevski spor po svom najboljem uvjerenju.

NENAZOČNOST MJESNIH ORGANIZACIJA.

Savezno Vijeće žali, da imade Mjesnih Organizacija koje nijesu bile zastupane na Saveznom Vijeću, jer nijesu izvršile svoje dužnosti prema Savezu cionista. Savezno Vijeće pozivlje te Mjesne Organizacije, da odmah izvrše svoje dužnosti, kako bi se sačuvalo nerazrješivo jedinstvo Saveza Cionista u Kraljevini SHS.

PODNOŠENJE IZVJEŠTAJA.

Savezno Vijeće pozivlje novi Savezni Odbor, neka u svom godišnjem izvještaju o radu pored općenitih data izvjesti o izvodjenju svake rezolucije ili o razlozima, zbog kojih se nije izvršila.

PRO-PALESTINA SEKCIJA M. C. O.

Savezno Vijeće pozdravlja uspješni rad ženske Pro-Palestina sekcije Mjesne Cionističke Organizacije u Novom Sadu i spoznavajući veliku važnost žene u cionističkom pokretu pozivlje svu Mjesne Organizacije, da u svome kriu osnuju ženske sekcije.

Hans Hochsinger predlaže dvije rezolucije u ime Hitahduta, te naglašuje, da Hitahdut ne veže svoje učestvovanje u vodstvu o prihvat ili otklon ovih rezolucija, ali si pridržaje pravo, da radi u smislu tih rezolucija, koje glase:

1. Rad u Palestini: Savezno Vijeće pozdravlja s veseljem sve uspjehe žid. radništva za izgradnju hebrejske radne Palestine. Savezno Vijeće nadalje pozdravlja pokušaje svih faktora u Erec Jisraelu, a osobito uspješne pothvate žid. radništva za sporazum s bratskim arapskim narodom, kako bi se u Palestini ostvario zajednički život svih naroda, sazdan na saradnji žid. i arapskog pučanstva.

2. Krinski projekt: Savezno Vijeće upravlja na Egzekutivu Svjetske Cionističke Organizacije apel, neka kao predstavnik palestinocentričoga dijela žid. naroda upravi punu pažnju na krinski projekt, koji ima da tisućama žid. porodica omogući produktivan sjedilački život.

Savezno Vijeće izriče želju, da se ukloni svaka konkurencija između toga projekta i izgradnje Palestine, pa da se čuvajući prvenstveni položaj Palestine produktiviraju i Židovi u galuti.

Lav Stern u ime rezolucijone komisije izjavljuje, da ona o tim prijedlozima nije stvorila zaključak, jer se o njima na Saveznom Vijeću nije debatiralo i jer drži, da Savezno Vijeće nije kompetentno, da riješava ovo pitanje. Dr. Alcala moli predlažaća, da povuče taj prijedlog, a dr. Stein stavlja prijedlog, da se ove rezolucije skinu s dnevnoga reda s motivacijom, da ne možemo glasnati o njima, jer nismo o njima raspravljali. Prima se prijedlog dra. Steina.

Dr. Alcala u ime kandidacijonog odbora predlaže listinu Saveznog Odbora, pa su aklamacijom uz veliko odobravanje izabrana gospoda: dr. David Alcala predsjednikom (dugotrajno odobravanje), u Savezni Odbor: Dr. Moric Levi, nadrabrin (Sarajevo), dr. Friedrich Pops (Beograd), dr. Julije Dohany (Karlsdorf) dr. Beno Stein (Zagreb), David Spitzer, Dr. Marko Horn, Dr. Hugo Bauer, Izrael Mevorach, dr. Oskar Spiegler, Drago Steiner, Oton Rechnitzer, Hans Hochsinger, Filip Reiner kao zastupnik omladinskog Saveza, svi iz Zagreba, dr. David Alcala, dr. Solomon Alcala, Laza Avramović, Avram Koen, svi iz Beograda, ing. Ljudevit Freundlich (Osijek), dr. Nikola Tolnauer (Osijek), Hugo Adler (Požega), Vilko Ornstein (Vinkovci), Aleksa Steiner (Vukovar), dr. M. Sattler (Novisad), Vilim Locker (Novisad), nadrabrin Hermann Schweiger (Zenta), nadrabrin Sabataj Dzaen (Bitolj), dr. Borivoje Beraha (Niš), te se nadalje rezervira jedno mjesto za člana Saveznoga Odbora, koji treba da ima svoje boravište u Zagrebu i četiri mjesta za Sarajevo, kao i jedno mjesto za zastupnika okruga Svjetskoga Saveza židovskih gombalačkih i sportskih društava »Makabi«. U nadzorni odbor izabrana su gospoda: Dr. Žiga Neumann, Josip Cohen, Vojtjeh Neubrunn, svi iz Zagreba, Emil Vig (Novisad), David Alcala (Beograd).

U Savezni Sud: predsjednikom dr. Hugo Kon (Zagreb), Max Lederer (Zagreb), dr. Isak Eškenazi (Beograd), Bela Friedmann (Osijek), dr. Pinkas Keller (Bačka Topola), kao zamjenici: gg. dr. Gu-

stav Heinrich (Zagreb), Rikard Herzer (Zagreb), Julio König (Zagreb), Aleksa Klein (Novisad), Kalman Löbl (Beograd). Predložena lista prima se.

Predsjednik dr. Alcala: U početku našega vijećanja nisam pozdravio našeg počasnog predsjednika g. dra. Hugona Spitzera, jer sam bio informisan, da će g. dr. Spitzer doći na Savezno Vijeće. Medjutim vidim, da nije došao, pa smatram svojom dužnošću, znajući, da ćete Vi svi biti s time sporazumni, da ga srdačno pozdravimo i da ga o tome brzojavno izvijestimo. Ujedno ste sigurno primjetili, da je iz listine Saveznoga Odbora otpao g. Lav Stern, dugogodišnji naš javni radnik, jer ne će da primi izbor. Predlažem, da kongres primi ovu izjavu:

»Savezni Odbor prima sa žaljenjem izjavu i odluku dugogodišnjeg člana R. O. g. Lava Sterna, da za tekuću radnu godinu ne udje u Upravu Saveza.

Cijeneci predan i vrijedan dugogodišnji rad g. Lava Sterna za cionističku organizaciju, a posebno za Keren Kajemet, Savezno Vijeće izjavljuje mu svoje priznanje i zahvalnost za to, i nada se, da će g. Stern i u buduće raditi na ostvarenju ciljeva naše organizacije«. Prima se.

Dr. Alcala: Ovlašten sam u ime dra. Lichta, da izjavim, da je on u nemogućnosti, da se primi ikakova mjesta u Saveznom Odboru, ali da je pripravan, da mu u svako doba pomogne svojim savjetom.

Predsjednik dr. Alcala: Gospodo delegati! Svršili smo rad i dopustite da progovorim nekoliko riječi: Kad smo jučer ušli u ovu dvoranu, kao što su mnogi primjetili, spopao nas je neki neprijatni osjećaj, naročito zbog toga, što u nedjelju nije bilo elektrike, ali hvala Boгу postepeno se sala sve više osvjetljivala tako, da kad smo došli do konca našega rada mislim da možemo biti potpuno zadovoljni. Naš rad bio je velik, opsežan i valjan. Imajmo na umu, da smo donijeli nekoliko vrlo važnih rezolucija, medju njima ona o dovršenju naše halučke farme. To treba svakome da bude jedan sveti amanet. Svatko mora da se zauzme, da se ta svota što prije sakupi. Najzad ta suma nije velika i ona će se sa malim trudom sakupiti. Ostvarenjem prihvaćenih rezolucija ima dosta rada. Treba uložiti samo malo volje i požrtvornosti da postignemo sve ono, što je sadržano u tim rezolucijama. Ali zato ćemo onda moći biti potpuno zadovoljni sa našim radom. Pored toga držim da je svaki od Vas dobio obilje poticaja i mnoge upute te razjašnjenja o tome, šta ima u toku ove godine da radi. I samo od nas zavisi da li će ovo Savezno Vijeće biti korisno. Ja se nadam, da će, kako članovi Saveznog Odbora i članovi Radnog Odbora, a isto tako i pojedini delegati i svi cionisti raditi u svom krugu da ispunimo sve one zadatke, koje smo danas primili na sebe. Veseli nas beogradjane, što ste vi jednoglasno pristali, da se Keren Hajesod prenese u Beograd. To je jedna obaveza za nas beogradjane, a na prvom mjestu za našeg prijatelja Lazu Avramovića i ja mislim, da ćemo uprijeti sve sile, da idućeg puta ne ćemo morati kazati, da odbor Keren Hajesoda nije potpuno ispunio svoje dužnosti. Keren Hajesod je naš glavni finansijski izvor, to je onaj finansijski organ, koji ima da osigura budžet za obnovu Palestine. Moramo da što više radimo i kao što smo bili ove godine zadovoljni s Keren Kajemetom, nadam se da ćemo iduće godine biti zadovoljni sa rezultatima Karen Hajesoda. Za to Vam dajemo Lazu Avramovića kao taoca u toj stvari.

Svima se zahvaljujem što ste marljivo saradjivali na ovom Vijeću i svojim marom, trezvenim i ozbiljnim raspravama omogućili dobar uspjeh ovoga Vijeća. Nadam se, da će rad u narednoj godini biti koristan i dobar, pa želim da se s dobrim rezultatima opet vidimo na godinu na slijedećem Vijeću. Heda! Svi ustaju i pjevaju »Hatikvu«.

Uslijed izvještaja o Saveznom Vijeću, morale su uobičajene vijesti izostati.

SIROMAŠAN DJAK

instruirao bi učenike nižih razreda realke i trgovačke akademije iz svih predmeta. Ponude na upravu lista.

Balfourova deklaracija

Vihor, što se bio razmahao nad cionističkim redovima neposredno prije 14. kongresa, a i iza njega, kada je već posve popustio. Na mahove još se samo čuju udarci vjetra kroz naše redove, a uzrokom im biva po koji žešći govor ili življa debata. Inače se strasti slegoše, pa će sve opet da potekne svojim normalnim tokom. Sjednica Akcionog Odbora, koji upravo zasjeda u Berlinu, nije na poslijekongresnom stanju ništa, ili tako reći ništa izmijenila. Status quo ante karakteristične su riječi za stanje što danas vlada u cionističkom pokretu. Možda čudno, i za izvanjeg posmatrača poslije one mnoge vike znak prikrivene slabosti.

No ipak tome nije tako. Cionizam je idejni pokret, a i idejni pokreti često će se uporediti sa živom vodom. Ideja je pokretu izvor, i iz njega izvire sve što je u pokretu živo. Korito, koje vodu od izvora pa do ušća prima, to je za pokret masa, i što je ta masa više sredjena, vaspitana i svijesna svog momentanog položaja to će tok života u pokretu, a i sam pokret teći normalnije, izrazitije i ispravnije. Što su rijeci obale, nasipi i druge gradjevine, da joj fiksiraju tok, ne puštajući joj, da se razlijeva, to su pokretu dogadjaji u njemu i izvan njega.

Do Ugande cionizam je malen gorski potok, što časom nabuja preko mjere, a časom biva suh, te misliš, presahnut će. Iza Ugande do 1917. godine cionizam liči na nemirnu vodu, koja nikako ne nalazi pravog toka. Doista pred balfourovski cionizam nema izrazitog pravca ni u politici, ni u gospodarskoj formi nove židovske zajednice u Palestini. Predbalfourovski cionizam lavira u politici između Engleske, Njemačke i Turske, a forma zajednice sred pokušaja još se ni ne zamjećuje.

Balfourova je deklaracija ona gradjevina i utvrda na obalama cionističkog pokreta, koja cionizmu daje stalan smjer i iza koje on liči toku mirne, široke rijeke.

Kao politički dogadjaj prvog reda, Balfourova deklaracija jednim potezom skida sa tapeta političko pitanje cionizma kao pitanje njegova opredjeljenja. Ima još političkih pitanja u cionizmu, ali prvo i najvažnije riješeno je 2. novembra 1917., ako sve posmatramo sa gledišta one politike, iz koje rezultiraju politički dogadjaji sadašnjice i doglednih dana. Pa desilo se u svijetu što mu drago, budući politički dogadjaji ne će pasti s neba, oni će bez sumnje izvirati iz današnjih.

Jedno stoji i sigurno je: cionistički pokret i Erec Jisrael kao njegov konkretni cilj vezani su Balfourovom deklaracijom i sanremskim zaključkom za Britansko carstvo i Ligu Naroda. Na tome se ništa ne može promijeniti, i svaki onaj, koji hoće za Palestinu mirni razvoj u političkom i ekonomskom pogledu, taj mora željeti, da se obe ove veze i oba odnošaja nastave i dalje, da se sveudilj upotpunjuju, pa da se između cionističkog pokreta s jedne, a Britskog Imperija i Lige Naroda s druge strane iskristalizira izvjestan odnos političkog stabiliziranja. To zahtjeva u današnjem koncertu sila od cionizma i svih njegovih in-

stitucija naprosto politički rezon i zdrav razum.

Zato je i bila izlišna sva ona politička vika na posljednjem kongresu. Htjeti u cijonizmu novi politički kurs, isto je, što i izbaciti ga iz njegova političkog toka. Da ponovimo: cijonistički pokret danas poput mirne široke rijeke teče svojim koritom, što ga omedjašuju Balfourova deklaracija i sanremški zaključak. Za veliku rijeku promjena je korita gotovo uvijek loš znak. Ona se zamuljuje. A najžešći protivnik sadašnjeg političkog kursa to cijonizmu ne bi želio.

Židovski je narod još vrlo mlad u politici. Tek ima nekoliko decenija, što on politički misli i politički živi. Umjetnost političkog stvaranja je tradicija, a te u nas nema. Potrebno je da politički živi i da politički djeluju generacije, e da bi se u jednog naroda stvorio širok pogled i puna samosvijest, bez kojih elemenata nema politike. Jednoga ima u nas Židova mnogo: emocije, i tom emocijom kao u svemu vazda mi operiramo i u politici, ne znajući, da emocija redovno ne poznaje realnosti. Ona vodi do tačke, s koje ima tek skok u neizvjesnost ili skok u ponor, gdje se lomi hrptenica.

Doista, na dan 2. novembra neka svaki cijonista uvidi, da je bio ispravan put kojim je pošao cijonizam sa 14. kongresa. Neka se strasti slegnu i neka svatko ozbiljno i zbiljski prione radu. Hajim Weizmann kaže: »Starat ćemo se o političkim i ekonomskim interesima cijonizma i čuvat ćemo ih, ali mjerilo nastojanja naših u oba smjera bit ćemo sami mi i sami naši napori.«

O. R.

Sjednica Akcijonog Odbora SVJETSKE CIJONIST. ORGANIZACIJE.

U srijedu započela je u Berlinu sjednica Akcijonog Odbora Svjetske Cijon. Organizacije, kojoj su pribivali članovi cijonističke Egzekutive dr. Weizmann, Sokolov, profesor Pick, Sprinzak, Van Vriesland, članovi finansijskog i gospodarskog Vijeća dr. Feiwei, dr. Halpern, Najdić, Rosenblatt i S. Schocken, od predsjedništva Akcijonog Odbora Motzkin, Farbstein i Levite, predsjednik Kongresnog Suda odvjetnik Gronemann, Kongresni odvjetnik dr. Barth, članovi Akcijonog Odbora: Blumenfeld (Berlin), Dr. Chajes (Wien), Farchy (Bugarska), dr. Goldstein (London), dr. Hamtke (Berlin), Dr. Hindes (Varšava), Levite (Varšava), dr. Mosinson (Tel Aviv), dr. Rosenblatt (Lodz), dr. Rufeisen (Čehoslovačka), dr. Schmorak (Lvov), dr. Thon (Krakov), Usiškin (Jerusalem), rabin Berlin (Jerusalem), rabin Brodt (Varšava), Levin-Epstein (Varšava), rabin Nurok (Libau), rabin Rubinstenin (Vilna), dr. Katzenelson (Jerusalem), dr. Levinsohn (Varšava), Idelsohn (Berlin), Locker (Berlin), Mereminski (Palestina), Grünbaum (Varšava), inž. Stricker (Wien) i zamjenici sa pravom glasa: prof. Brodecki (Engleska), Heftmann (Varšava), dr. Klee (Berlin), dr. Rottenstreich (Sombor), dr. Federbusch (Lvov), dr. Feldmann (Varšava), dr. Rabin (Bratislava), Garfunkel (Kovno), dr. Hellmann (Berlin), dr. Weltsch (Berlin) i dr. Waldmann (Wien).

Sjednicu otvara predsjednik Motzkin hebrejskim pozdravom te naglašuje ugodnu činjenicu, da su gotovo svi članovi Akcijonog Odbora došli na sjednicu. Taj živi interes najbolje će uvjeriti naše protivnike, da naš aktivitet nije popustio. Konačno predlaže dnevni red, koji se uz male preinake prima.

Dr. Katzenelson želi, da se protokoli sjednica šalju svim članovima Akcijonog Odbora, a isto tako neka se izdadu povjerljivi komuniqueji o svim sjednicama.

Prof. dr. Weizmann u jednosatnom govoru izvješćuje o političkom radu, koji je izvršen od minuloga kongresa. Ova politička nastojanja odnosila su se naročito na one tačke, kojima se je bavio i kongres, a poglavito novim zakonom o imigraciji. Dr. Weizmann nadalje izvješćuje o svojim pregovorima sa odlučnim faktorima engleske vlade i sa raznim ličnostima u Ženevi.

Nakon toga prelazi se na političku debatu, u kojoj učestvuju gg.: Levite, Katzenelson, Usiškin, Mereminski, Grünbaum i dr. Rabin. Generalni tajnik Israel Koen čita dopis Kolonela Kische u kojem žali, da uslijed važnih poslova ne može doći na sjednicu.

Dr. Weizmann odgovara na pojedine primjedbe, koje su stavljene u političkoj debati, a zatim se izabire komisija, koja se imade baviti pitanjem izbora Egzekutive.

U sjednici od četvrtka, dne 22. o. mj. čita generalni tajnik Koen pismo Kolonela Kische, u kojem se bavi pitanjem odgoje.

Zatim se raspravljalo o učešću Vaad Leumi odnosno »Asefat hanivharim« u palestinskoj Egzekutivi.

XIV. kongres raspravljao je o tome pitanju i prepustio je konačnu odluku o tome, da dva zastupnika Vaad Leumija stupe u palestinsku Egzekutivu, Akcijonom Odboru. U debati učestvovao je i predsjednik Vaad Leumija David Jellin kao gost, te je u oduljem govoru razlagao stajalište Vaad Leumija. O svim prijedlozima, koji su u toj stvari izneseni glasovat će se u drugoj sjednici.

Iza toga se prešlo na raspravu pitanja, koja su u savezu sa šekelom te o njima izvještava tajnik organizacije dr. Lauterbach. Prema zaključku kongresa podijeljena je Akcijonom Odboru ovlast, da za tri zemlje iznimno snizi cijenu šekela, pa Egzekutiva predlaže, da se ustanovi za Palestinu šekel sa 3 piastera, za Rusiju i Jemen sa 6 penca, pa su prijedlozi Egzekutive primljeni.

Dr. Lauterbach nadalje izvješćuje o odredbama, koje su nužne kod provedenja jedinstvenog šekela. Kongres zaključio je samo princip jedinstvenoga šekela, a prepustio je izradbu detaljnijih odredaba A. O. Izabrana je komisija, koja se ima baviti proučavanjem tih prijedloga i podnijeti Akcijonom Odboru izvješće. Zatim se raspravljalo o »pitanju organizacije kontrolnog organa«, pa ima jedna komisija da izradi formulaciju za prijedloge, koji su izneseni.

U sjednici od četvrtka navečer raspravljalo se o londonskom budžetu Egzekutive, ali nije stvoren nikakav zaključak, jer se debata odgadjala i prelazi se na raspravu palestinskog budžeta. Na prijedlog Grünbaum-

Katzenelson imat će jedna komisija da plenumu podnosi detaljirane prijedloge o provedenju palestinskog budžeta.

Nakon pauze od 1 i pol sata nastavlja se moćna sjednica u kojoj dr. Weizmann u svoje ime kao i u ime Sokolova daje izjavu, da mu je Kongres povjerio sastav Egzekutive, koju imaju predložiti Akcijonom Odboru. Takva je lista sastavljena, ali pojedine grupe nisu izjavile svoju spremu da stupe u Egzekutivu, pa je uslijed toga stvaranje Egzekutive prepušteno Akcijonom Odboru. Zastupnici ljevice, Hitahdut i Poale-Cijon, izjavili su ponovno, da ne će stupiti u Egzekutivu.

IZBOR EGZEKUTIVE.

Pri završetku lista dobili smo obavijest, da je Akcijoni Odbor u svojoj sjednici od nedjelje, dne 25. o. mj. zaključio, da se službovno vrijeme Egzekutive, koja je bila birana na XIII. kongresu, produkuje do XV. kongresa.

Vodstvo se prema tome sastoji od gg.: dr. Hajim Weizmann, Nahum Sokolov, Josef Cowen, Louis Lipsky, kao londonska Egzekutiva, Kolonel F. H. Kisch, prof. H. Pick, S. A. van Vriesland, I. Sprinzak, kao palestinska Egzekutiva. Postoji nada, da će dr. Artur Ruppin, koji je otklonio izbor na XIV. kongresu, ipak ostati u Egzekutivi. Nadalje pripadaju Egzekutivi zastupnici finansijskoga i gospodarskoga vijeća gg. dr. Bertold Feiwei, dr. Georg Halpern i Isak Najdić.

Razne vijesti

WEIZMANN I SOKOLOV U KONFERENCIJI NOVINSTVA.

Weizmann o Krimskom projektu.

Povodom sjednice Akcijonoga Odbora priredila je cijonistička organizacija za Njemačku konferenciju novinstva, u kojoj su učestvovali preko stotinu novinara cijele Njemačke i inozemstva. Sokolov izvjestio je o poteškoćama, koje se imaju svladati kod naseljavanja Židova u Palestini i koje naročito nastaju u stvaranju hebrejskog i židovskog seljačkog staleža. Danas možemo reći, da su oba ova problema već riješena.

Profesor Weizmann istakao je, da po njegovom mišljenju polagano popušta otpor Arapa. U protimbi prema drugima on drži, da su industrijalne mogućnosti Palestine neznatne i da će se buduće gospodarstvo temeljiti na poljoprivredi. Zatim se opširnije izjavio o krimskom projektu, o kojem je među ostalim rekao ovo: Cijonisti ne smatraju krimski projekt kao konkurenciju protiv cijonizma. Drugo je pitanje, kako se ruska vlada drži prema cijonistima. I tu valja ustanoviti, da se proganja hebrejski jezik i da cijoniste nisu u stanju da izgrade svoju organizaciju u Rusiji, jer ih tamošnje vlasti smatraju kontrarevolucionarnima, te zatvaraju pojedine cijoniste i deportiraju ih, a samo katkada se u osudi o deportaciji dopušta iseljenje u Palestinu.

Ne možemo reći pod kojim će se formama razvijati rusko kolonizaciono djelo i da li se ne pretjeravaju dimenzije. Jedno stoji, da je nastao pokret među židovskom masom, koja je socijalno unište-

na i izbačena iz svojih prijašnjih zvanja, da dodje do zemljišta, i do produktivnoga rada, što im je bilo onemogućeno pod carističkim režimom i da dosadašnja ruska vlada podupire taj pokret. Mi cioniste možemo samo da pozdravimo to djelo. Ono će donijeti riješenje za 10.000 židovskih obitelji. Ali na istoku stanuju još 6 milijuna Židova i njihov položaj traži riješenje. Cilj je mnogih Židova Palestina, u koju se sad prosječno svakoga mjeseca useljuju 3000 Židova. Ruska židovska kolonizacija može da stvori dom za 10.000. Palestina ali je narodna domaja.

Palestina pred mandatskom komisijom.

Mandatska komisija Lige Naroda raspravljala je u prisutnosti britskog zastupnika Ormsby Gore izvješće o upravi Palestine i Transjordanije.

Britski zastupnik dao je razjašnjenja o problemu uprave i židovskoj imigraciji. Izjavljuje, da je mandatska vlast nastojala da kod upravnog personala primjenjuje istu proporciju, koja postoji između raznih elemenata pučanstva. Nadalje razlaže, da je imigracijom i to ne samo imigracijom radnoga pučanstva već i dolaskom kapitala i industrije, zemlja postala bogatijom. Židovska imigracija u god. 1924. iznosila je 12.858 kraj ukupne imigracije od 13.553 osoba.

Imigracija se kontrolira, da ne bi prešla preko kapaciteta zemlje. U poljoprivredi naišli su židovski imigranti ponajprije na teškoće, jer nisu bili vični tome radu. Ali oni su se brzo uživili u poljoprivredu i postizavaju povoljne rezultate.

Morris Rottenberg o proširenju Jewish Agency i Keren Hajesod radu u Palestini. Nakon svoga povratka u Palestinu, koga je bio pošao poslije bečkog kongresa, izjavio je Morris Rottenberg, blagajnik američkog Keren Hajesoda, novinarima svoje mnijenje o zaključku kongresa glede proširenja Jewish Agencya i o radu Keren Hajesoda u Palestini. Najvažniji rezultat kongresa je podupiranje proširenja Jewish Agencya. Dana je time mogućnost, da se pristupi organizovanju proširenja Agencya tako, da će sve sile židovskoga života saradivati na izgradnji židovske domaje.

Moj posjet u Palestini još me više uvjerio, da je izgradnja Palestine zadaća od toliko velikih proporcija i tako vanrednih mogućnosti, da iziskuje i zašlužuje potporu svih stvaralačkih snaga u židovskome svijetu. Kad je kongres glasovao za proširenje Jewish Agencya, oslonio se je u velike na mišljenje i korake, koji su došli do izražaja u Non-Partisan konferencijama, koje stoje pod vodstvom Marshalá i koji su dokumentirali ozbiljnu želju novih sila da saraduju na izgradnji židovske domovine. Opravdana je nada, da će se sad bez gubitka vremena pristupiti organizaciji proširenja Jewish Agency, da ona ispuni što prije velike nade, što se u nju stavlja.

O svojim utiscima o radu Keren Hajesoda u Palestini koji je vrlo pomno proučio, izjavio je g. Rottenberg ovo:

»Prošao sam cijelu zemlju i čvrsto sam uvjeren, da je Palestina vanredna prilika za židovski kulturni i duševni razvitak. Rezultati koji su u tako kratkom vremenu postignuti u poljoprivrednim naseobinama kao i u gradovima, koji se brzo razvijaju, potiču nas na rad i omogućuju nam predodžbu o onome, što bi se još moglo uraditi, kad bi u još većoj mjeri stajao na raspolaganje kapital javnoga i privatnoga karaktera.

Nitko ne može a da ne bi bio duboko ganut, promatrati marnost i odvažnost, s kojom se židovski muševci i žene iz svih dijelova svijeta podvrgavaju teškim zadacima izgradnje, a da ne pojača u sebi vjeru, da su Židovi u stanju pretvoriti Palestinu iz sadašnjeg zapuštenog stanja u plodnu zemlju.

Keren Hajesod je velik faktor u procesu palestinskog razvoja. Djelovanje Keren Hajesoda usko je skopčano sa židovskim životom u kolonijama i gradovima te je u prvo vrijeme neop-

hodna pomoć, kojom se omogućuju da kolonisti postanu ekonomski samostalni. Još će neko vrijeme razvoj izgradnje zavistiti o većim novčanim sredstima, koja mora Keren Hajesod staviti na raspolaganje. Vrlo je ugodna činjenica, da sve više rastu prihodi palestinskoga pučanstva.»

Gosp. Rottenberg posjetio je i Lord Plumera, Vrhovnog Komesara za Palestinu te je s njime govorio o židovskom radu u Palestini. »Imao sam dojam, da je ozbiljna želja Lorda Plumera, da provede britsku politiku glede osnutka židovske narodne domovine.»

Iz Jugoslavije

SJEDNICE SAVEZNOGA ODBORA.

U subotu 17. i nedjelju 18. oktobra održane su u Zagrebu sjednice Saveznoga Odbora, na kojima su se pretresala pitanja Saveznoga Vijeća, naročito glede budžetnog predloga Sav. Vijeću.

*

U ponedjeljak 19. o. mj. na večer sa- stao se na prvu sjednicu na Sav. Vijeću izabrani novi Savezni Odbor. Sjednici je predsjedao predsjednik Saveza g. Dr. David Alkalaj (Beograd). Za potpredsjednike Saveza izabrana su gg. Dr. Fridrik Pops (Beograd), Dr. Moric Levi (Sarajevo), Dr. Julije Dohany (Karlovoselo) i Dr. Beno Stein (Zagreb); za tajnike gg. inž. Oton Rechnitzer i Hans Hochsinger; blagajnika imade kooptirati R. O., dok do daljnega imade voditi blagajničke poslove g. David Spitzer. Zamjenikom blagajnika bira se gosp. inž. Izrael Mevorach. U R. O. biraju se slijedeća gg.: Dr. Beno Stein, David Spitzer, Dr. Marko Horn, inž. Izrael Mevorach, Dr. Oskar Spiegler, Dr. Marko Bauer, Drago Steiner, Hans Hochsinger, inž. Oton Rechnitzer i zastupnik Saveza Žid. Oml. Udruženja g. Filip Reiner. Jugoslavenski Okrug Svjetskog »Makkabi« Saveza imenovat će naknadno svog izaslanika za S. O. U zemaljsko povjerenstvo Keren Kajemeta izabrani su g. Dr. Hugo Bauer kao pročelnik, a kao članovi gg.: Izrael Mevorach, Rikard Herzer, Josip Hoffmann, Dr. Oskar Heim, Dr. David Alkalaj (Beograd), Simo Leović (Beograd), Vilko Ornstein (Vinkovci) Aleksa Steiner (Vukovar), Josef Virag (Novisad), inž. Ljudevit Freundlich (Osijek) time, da S. O. može naknadno popuniti ovo povjereništvo, a u kuratorij Keren Hajesoda gg. Laza Avramović kao pročelnik, te gg. Dr. David Alkalaj, Dr. Salomon Alkalaj, Dr. David Albala, Avram Koen, dok će ostale članove na predlog kuratorija imenovati S. O. Upraviteljem Palestinskog Ureda izabran je g. Drago Steiner. U redakcionalni odbor službenoga glasila »Židov« izabrana su slijedeća gg.: Dr. Beno Stein, Dr. R. Rosner, Dr. Alfred Singer, Hans Hochsinger i Filip Reiner, dok se redakcija »Židova« povjerava g. Joelu Rosenbergeru.

Raspravljalo se nadalje na sjednici o provedenju prenosa Uprave Keren Hajesoda u Beograd. Sav. Odbor primio je nadalje na znanje, da će odsad uprava Keren Kajemeta u Zagrebu redovito svakog mjeseca izvješćivati članove Sav. Odbora te se Mjesne Organizacije o stanju sabirnoga rada za K. K. L.

Iz sjednice Radnog Odbora. Radni se odbor u svojoj sjednici od 21. X. 1925., kojoj su pribivali i gg. Lav Stern i dr. Alfred Singer, bavio

organizacijom rada u Radnom Odboru i u uređima S. C. J. (Savez »Židov«, Keren Kajemet, Keren Hajesod). Potpredsjednikom Radnog Odbora izabran je g. David Spitzer, a univerzitetski referat preuzimlje dr. Horn, koji će, prema riješenju Saveznog Vijeća, sa kuratorijem, što se ima osnovati, poduzeti korake za univerzitetsku biblioteku. Raspravljalo se o službenom glasilu, te je redakcionom odboru određen pravac. Zatim se vijećalo o provedbi prenosa uprave Keren Hajesoda za Jugoslaviju u Beograd.

Čita se dopis Egzekutive Cijonističke Organizacije u stvari šekela, pa će se Radni Odbor obratiti na Egzekutivu radi odmjeranja njegove visine. Zaključeno je, da se pozovu Mjesne Organizacije, da proslave godišnjice Balfourove deklaracije od 2. novembra i da iskoriste ovu priliku za darivanje Keren Kajemetu.

Dosadanjem tajniku Radnog Odbora dru. Singeru, koji je imenovan tajnikom Keren Kajemeta, izrazuje Radni Odbor zapisničku hvalu za njegov dosadanji rad.

SVIM MJESNIM CIJONISTIČKIM ORGANIZACIJAMA !

Po osmi puta se vraća dan, kad je engleska vlada dala židovskome narodu svečano obećanje, da će mu pomoći kod stvaranja njegove narodne domaje u Palestini. Drugim novembrom 1917. završava period emancipovanja i započinje političko nacionalni odsjek u historiji židovskoga naroda.

Pozivljemo sve Mjesne Cijonističke Organizacije, da taj dan svečano proslave i da upotrebe tu priliku, sad kratko iza kongresa i Saveznoga Vijeća, da podvostručnim marom porade na svemu onome, što je u prošloj godini propušteno, te pojačanjem cijonističke svijesti i povećanim prinosima za naše fondove pridonesu za zajednički cilj obnove Erec Jisraela.

Weizmann je iza kongresa upravio na sve nas apel, koji treba da nadje odziva u radu svakoga pojedinca.

Cioniste Jugoslavije! 2. novembra neka bude podstrek da dadete dostojan odgovor na poziv vodje!

Radni Odbor:

Hans Hochsinger v. r. **Dr. B. Stein** v. r.
tajnik. predsjednik.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Pozivamo Vas na rad u novoj godini, koju započinjemo s akcijom na dan proslave obljetnice

Balfourove deklaracije.

Na konferenciji povjerenika primljen je do znanja povišeni budžet, pa treba s toga upeti sve sile, da pojačamo naše napore i da povećamo prihode K. K. L.

U mjesecu novembru ne će osim akcije na dan obljetnice Balfourove biti drugih akcija, ali zato **treba iskoristiti cijeli mjesec novembar za ispražnjivanje i smještenje novih škrabica (kasica).** Ostvarimo našu lozinku: u svaku židovsku kuću jedna škrabica K. K. L.!

Javite smjesta uspjeh akcija.

Očekujemo, da će rezultat biti povoljan i ispuniti nade, koje stavljam u Vaš rad.

Uprava Keren Kajemet.

Kraljev odgovor. Na brzojavni pozdrav, što ga je Savez Cijonista u Kraljevini SHS upravio sa svoga Saveznoga Vijeća, Njegovom Veličanstvu Kralju, primio je ovaj odgovor:

Beograd, 21. X. 1925.

Gospodinu dr. Davidu Alkalaju, predsjedniku kongresa Cijonista

Zagreb.

Prijatno dirnut toplim izrazima odanosti podnesenim u ime Kongresa Cijonista, održanog u

Zagrebu, Njegovo Veličanstvo Kralj blagovoleo je narediti, da se učesnicima kongresa izjavi Njegova i Njegovog Veličanstva Kraljice srdačna zahvalnost.

V. d. šefa kabineta
Punomoćni ministar
Janković v. r.

Štampa i Sav. Vijeće. Svi su se zagrebački dnevni osvrnuli na zasjedanje Sav. Vijeća, a »Obzor«, »Novosti« i »Riječ« imali su svoje posebne izvjestioce, koji su u svojim listovima donijeli opširnije prikaze o Sav. Vijeću. Od urednika zagrebačkih novina vidili smo na S. V. g. Parmačevića, od »Riječi«, g. Karu, od »Novosti« i g. Habeduša od »Hrvatske Metropole«. »Novosti« su donijele i slike nekih istaknutih lica sa Sav. Vijeća, crtane od g. Kare, urednika »Novosti«. Jedino »Jutarnji List« i »Večer« nisu donijeli (kao ni kod otvorenja sveučilišta u Jerusolimu!) nikakovih vijesti. To treba da se zabilježi i upamti. I neke beogradske i sarajevske novine donijele su vijesti i prikaze Sav. Vijeća.

PLENARNA SJEDNICA SAVEZA JEVIJSKIH VEROISPOVEDNIH OPŠTINA.

Na 25. i 26. o. mj. sastao se u Beogradu Savezni Odbor na vijećanje. Prisutni bijahu: predsjednik dr. Hugo Spitzer (Osijek), podpredsjednik dr. Friedrich Pops (Beograd), generalni sekretar prof. Ivan Kohn (Beograd), Vrhovni rabin dr. Isak Alkalaj (Beograd), dr. Hubert (Vel. Bečkerek), dr. Hugo Kon (Zagreb), Lav Stern (Zagreb), Bela Friedmann (Osijek), dr. Adolf Klein (Subotica), dr. Brandeis (Zemun), dr. Lustig (Novisad), Rafajlo Finci (Beograd), Laza Abramović (Beograd), dr. Oskar Spiegler (Brod), dr. A. Herzl (Pančevo), dr. Bukić Pijade (Beograd), dr. Horowitz (Beograd), dr. Vidor (Subotica) i rabini dr. Fischer (Vršac), dr. Ungar (Osijek), dr. Margel (Zagreb), dr. Urbach (Zemun), dr. Frankfurter (Vinkovci).

Generalni sekretar izvještava o radu Saveznog odbora od posledne sednice. Taj se rad sastojao u glavnom u intervencijama kod oblasti, a naročito kod Ministarstva vera povodom žalbi pojedinih članova protiv svojih opština, nadalje u stvarima državljanstva Jevreja, povodom angona Jevreja i u stvarima promene statuta pojedinih opština. Savez našao je uvek kod ministarstva vrlo lep prijem, uspio je gotovo u svim slučajevima, te imade vrlo malo nerešenih stvari. Šezdesetpet opština prihvatilo je uzor-statut po nacrtu dra. Huga Spitzera i Avram D. Levi-a, Brčko, što je lep uspeh obzirom na to, da se naš Savez proteže na više pravnih područja, pa su otuda nastale referentu izvesne teškoće. Savez je imao mnogo posla u sporovima između filijalnih opština i njihovih glavnih opština. Općenito se opaža kod filijalnih opština tendencija, da se otupe od svojih glavnih opština, čak i onda, ako spadaju istom obredu. Ministarstvo vera izdalo je uredbu o dodacima na skupoću našim sveštenicima, prema kojoj će svi jevrejski sveštenici dobiti takove dodatke. Ministarstvo vera obraća se u svim jevrejskim stvarima administrativne naravi na naš Savez. U stvarima verske prirode obraća se ministarstvo na vrhovnog rabina. Iznimka se pravi kod novih ortodoksnih opština, koje su osnovale svoj vlastiti Savez, što ga je odobrilo Ministarstvo vera, a da prije nije pitalo naš savet. Svega je bilo 324 direktnih interevencija kod ministarstva.

Iz izvještaja blagajnika Laze Avramovića (Beograd), razabire se, da su prihodi Saveza iznosili od 16. V. 1924. do 24. X. 1925. din 277.678.50, od koje su svote opštine doprinele oko D 244.000.— Potrošeno je kroz to vreme din. 204.249.30, od toga za plate oko din. 117.000.—, a za kiriju din. 56.000.—. Za seminar unišlo je kroz to vreme din. 31.800.—.

U generalnoj debati sudelovali su gotovo svi članovi odbora.

Vrhovni rabin dr. Alkalaj priznaje administrativni rad Savezne kancelarije i izvršnog odbora. Konstatuje, da Savez još nije našao uvaženje kod vlade, koja se obraća na Savez i na Vrhovnog rabina samo u pogledu sitnica, dok u krupnim stvarima vlada ne pita ni Savez ni Vrhovnog rabina, nego donosi rešenja mimo njih, a na intervenciju pojedinih narodnih poslanika. Najhitnija je naša potreba, da se naše stanje uzakoni. U istome pravcu govore i dr. Kon i dr. Vidor. Dr. Kon ističe, da je glavna zadaća Saveza, da brani jedinstvo jevrejstva. Dr. Vidor ističe, da je Savez premalo radio za jevrejske škole i vlada je premalo podupirala iste. Dr. Klein konstatuje, da je

Savez premalo popularan, niti razumiju svagdje, kako je potreban taj Savez. Pojedine opštine previše brane svoju autonomiju. Snaga i autonomija našega Jevrejstva, nije u preteranim autonomijama opština nego u čeličnoj autonomiji Saveza. Potrebno je, da javnost bude bolje upućena u rad Saveza. Lav Stern konstatuje, da je odnos vlade prema jevrejskoj zajednici predratne Kraljevine Srbije bio mnogo bolji nego odnos posleratnih vlada prema Jevrejstvu, ma da ranije nije postojao Savez jevrejskih opština. To najbolje pokazuje, da naš Savez nije uspio da zadobije kod vlade nužni autoritet. Dr. Brandeis drži, da mnoge poteškoće dolaze odatle, što postoji izvesno nepoverenje vlade prema novim krajevima, a mnogo su krive i intervencije nejevrejskih narodnih poslanika u jevrejskim stvarima.

Dr. Pops osvrće se na sve iznesene primedbe, iznosi historijat osnutka Saveza ortodoksnih opština i nacrtu Zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima te nacrtu Zakona o verskoj zajednici Mojsijevaca u Kraljevini SHS. Mnoge nedostatke tih zakonskih predloga moći će se ispraviti.

U zaključnoj reči generalne debate konstatuje predsedatelj dr. Hugo Spitzer, da je statut Saveza odobren po vladi, on je dakle obavezan i za nas i za vladu tako dugo, dok se taj statut ne promeni ili dok se ne donesu novi zakoni.

Nakon toga se izvještaji izvršnog odbora uzimaju do znanja.

Prelazi se na raspravu o predlozima Zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima i Zakona o verskoj zajednici Mojsijevaca u Kraljevini SHS. Oba nacrtu pročitana su i to predlog Zakona o Jevrejskoj veroispovesti pročitano je prema novom nacrtu, što ga je izradio sam izvršni odbor. Nakon toga se razvila opširna, najpre generalna, a zatim specijalna debata, u kojoj su sudelovali gotovo svi, a najviše zagrebački članovi odbora, koji su doneli opširne elaborate. Interkonesijonalni zakon, iako je sa gledišta legislativne tehnike vrlo slab, priznat je sa gledišta jevrejskih interesa kao diskutabilna baza za izradbu definitivnog zakona. U pogledu zakona o jevrejskoj veroispovesti primljen je jednoglasno predlog Lava Sterna, da izvršni odbor na temelju primedaba generalne i specijalne debate imade u kratkom roku načiniti novi nacrt toga zakona, priposlati taj nacrt svim opštinama i članovima odbora, nakon čega se u kratkom roku imade ponovno sastati Savezni Odbor, da definitivno zaključi redakciju toga zakonskoga predloga. Načelno se ide zatim, da taj zakon kraj sve kratkoće bude toliko iscrpan, da ne bude potreban još i poseban statut, o kojemu se govori u dosadanjem nacrtu zakona, a koji bi dozvoljavao Ministarstvu vera, da reguliše sve one stvari, koje nijesu u zakonu sadržane.

Najviše se debata zadržala na delokrugu Vrhovnog rabina. Mišljenje velike većine članova bilo je, da Savez kao predstavnik Jevrejstva imade zadnju reč u svim jevrejskim pitanjima. U posve verskim pitanjima može Savez donositi odluke samo temeljem mišljenja Rabinskog Sinoda, kojemu predsedava vrhovni rabin. Znači, da Rabinski Sinod i Vrhovni rabin deluju u krilu Saveza kao njegovi organi u verskim stvarima. Otklanja se jedno hierarhičko uredjenje, koje zadire u autonomiju opština ili krnji autoritet Saveza. — U stvari bračnoga prava neka se kod bračnih sporova uvede stanje, koje danas vredi u Hrvatskoj i Slavoniji. — U pogledu vođenja matrikula zaključeno je, da ih vode rabini kod opština, i u njihovo ime.

Nakon toga rešavani su podnesci. Sa 7:6 glasova, predsedatelj nije glasovao, zaključeno je, da se Ministarstvu vera preporuča, molba zagrebačkih Sefarada, koji traže samostalnu sefardsku opštinu. Podneseni nacrt pravila za tu Sefardsku opštinu imade izvršni odbor oceniti i dovesti u sklad sa uzor-statutom. Ministarstvo se imade upozoriti, da prema zakonu, koji vrijedi u Hrvatskoj i Slavoniji, na teritoriji jedne verske opštine ne smije da se obrazuje druga opština iste vere.

Prima se predlog Vrhovnog rabina u pogledu koraka, koje imade izvršni odbor poduzeti kod vlade u cilju, što skorijega osnutka jevrejskog seminara.

Lav Stern traži, da Savez stane u življu kontakt sa jevrejskom i nejevrejskom javnosti, služeći se pri tome naročito jevrejskom štampom. Predsjednik zaključujući ovo teško i plodno većanje, apeluje na sve općine i na jevrejske faktore, da se podvrgnu autoritetu Saveza.

OSIGURAN DOM »MAKABIJA« U ZAGREBU.

Saznajemo, da je upravnom odboru Žid. gomb. i sportskog društva »Makabi« u Zagrebu uspijelo za dugi niz godina osigurati društveni dom, koji će nakon obavljenih opsežnijih adaptacija odgovarati ne samo svojoj prvotnoj svrsi t. j. za gimnastički i sportski rad, već moći poslužiti i većim javnim priredbama »Makabija« i ostalih naših društava.

Prostorije se nalaze u Palmotićevoj ul. br. 22, te će po svom centralnom položaju vanredno odgovarati svojim svrhama.

Sama dvorana, koja ima oblik Hrvatskog Sokola u Zagrebu, bit će jedna od najprostranijih u Zagrebu (cca. 270 m². visine 15 m), a imat će galerije i sve nuzgredne prostorije, kako za gimnastičke svrhe, tako i za javne priredbe. Sveukupne radnje s pregradnjama imadu se izvršiti u roku od dva mjeseca.

Razumije se samo po sebi, da će adaptacija i uredjenje takve moderne i higijenske dvorane i nuzprostorija iziskivati velika novčana sredstva, no društvena je uprava uvjerena, da će je kod izvođenja ove namisli svojski i izdašno podupirati sva naša javnost, u prvom redu odgovorni faktori našeg javnog života, članstvo »Makabija«, brojni prijatelji i pristaše društva, kojima je na srcu zdrav i harmoničan razvoj naših mladih generacija.

Na čelu ove akcije stoji zaslužni predsjednik »Makabija« g. Julije König, industrijalac i poznati židovski javni radnik, koji ni kraj današnjih teških prilika ne preza, da se jednim odlučnim naporom i prema »Makabiju« jednom iskupi zadana riječ.

Generalna skupština Bar-Giora, Udruženja cionističkih visokoškolaca iz kraljevine SHS u Wien. Dne 9. X. 1925. održana je generalna skupština, na kojoj je staro predsjedništvo održalo referat o radu prošloga semestra. Nakon podijeljenog apsolutorija izabrano je aklamacijom novo predsjedništvo i to: Jakob H. Kalderon, abs. med. (Beograd). Članovi predsjedništva: Mihael Engelman, stud. tehn. (Osijek). Alfred Platzner, abs. phil. (Osijek). Arje Weinberger cand. rer. com. Novo izabrani predsjednik Kalderon iznio je u kratkim potezima smjernice budućega rada: »Bar-Giora« ima uglavnom ove godine da se bavi poglavito pitanjima Palestine. Teme o razviku Palestine u svakom pogledu bit će predmet raspravljanja na našim sjednicama. Ostale jevrejske teme, kao što su one iz literature, povijesti itd., isto će tako dolaziti na dnevni red, no one će ove godine biti za nas od sekundarne važnosti. Mi hoćemo ove godine da damo našim sjednicama a i cijelom našem radu poglavito palestinocentrički karakter, i to iz sljedećih razloga.

»Bar-Giora« ima danas oko 70 seniora, od kojih se većina povukla u svoj privatni život, a za cionizam ne pokazuje nikakova interesa. Mi držimo, da je akademsko građanstvo u prvom redu pozvano, da djeluje cionistički u naše tako slabocionistički prosvjećene krajeve. Medjutim to žalost nije slučaj u ovoj mjeri, u kojoj bi to moralo biti. Ne znajući pouzdano kakav je razlog neučetvovanju naših seniora u javnom cionističkom radu, ipak držimo, da nijedan razlog ne opravdava njihovu neaktivnost. Mi hoćemo, da u buduću stajemo na put tome, mi hoćemo, da naši članovi, koji sada odlaze iz »Bar-Giore« budu agilni u našem javnom radu dolje u Jugoslaviji. Toga radi držimo, da je potreban palestinocentrizam u našem društvu. On mora doći do što jačeg izričaja kod nas. Još dok smo u »Bar-Giori« mora se u nama ukorjeniti briga za dobro i napredak Palestine, a ako se do toga dopre, biti će nemoguća neaktivnost u Jugoslaviji. Mi trebamo danas ljude, koji će djelovati aktivno u nas, i mi hoćemo da iz naših redova dademo takove ljude.

Osim izloženog velika će se važnost i nadalje pokloniti odgoju grupe mladih, te će se produžiti njen rad, koji se isto bavi isključivo palestinskim pitanjima. To je grupa, koja se sastaje jedamput sedmično, ne računavši u to našu redovitu sedmičnu sjednicu.

Nadalje se mnogo tretiralo pitanje naimenovanja seniora. Mi hoćemo, da naši seniori steknu dovoljno jevrejskog znanja izlazeći iz »Bar-Giore«. Budući da je to vrlo važno pitanje, mi još nijesmo donijeli siguran zaključak, no kako izgleda, uvest će se ispiti za seniore. O tome ćemo docnije pisati u »Židovu«, a za sada samo toliko.

Za Kerem Hajesod naši članovi plaćaju mjesečno lijepe sume. Tako smo prošle godine skupili

sumu od 3000 Dinara, a za Keren Kajemte oko D 4000.—, te smo na taj način prekoračili kontingent za 33 posto. Iznosimo ove brojke zato, da one posluže kao primjer dolje kod nas.

Na sva izložena pitanja nadovezala se oduža debata, iz koje se vidjelo, da su članovi složni, da suradjuju u spomenutom pravcu.

XXVII. Red. Glavna skupština Ž. N. A. D. »Judeje«. U četvrtak dne 22. o. mj. na večer otvara u Vijećnici Izrael. Bog. Općine XXVII. Red. Gl. Skupštinu predsjednik Filip Reiner. U svome govoru razlaže položaj i stanje »Judeje« u prošlom semestru; s obzirom na omladinske prilike u Zagrebu te prilike u »Judeji«, prikazuje potrebu orijentacije »Judeje« u smjeru jednog akademskog kluba, koji treba da u zajednici zagrebačke žid. omladine vrši svoje posebne zadatke i tako upotpunjuje rad cjelokupne omladine. Pozdravlja posebno izaslanika R. O. S. C. J. inž. Otona Rechnitzera, zač. seniora g. dr. A. Lichta i člana Hanhage S. Ž. O. U. Cvi Rothmüllera. Čita opširno pismo člana Hanhage S. Ž. O. U. i bivšeg predsjednika »Judeje« Šaloma Freibergera iz Würzburga, u kojem on razlaže zadatke »Judeje«. Zvonko Rosenberger drži referat o XIV. Cijon. Kongresu i III. Kongresu Svjetskog Saveza Cijonist. Visokoškolaca. Tajnik Samuel Romano čita tajnički izvještaj. U ljetnom semestru održana su 4 uspješna diskusiona sjela o aktuelnim cijonist. i žid. pitanjima za akademičare i ostalo građanstvo, te nekoliko sastanaka i purimska veselica. Marljivo se radilo za židovsku listu kod gradskih izbora. Priredjena akademija u Narodnom Kazalištu prigodom otvorenja sveučilišta u Jerusolimu najveća je priredba što ju je »Judeja« do sada priredila. Uredjena je društvena kavana. Društvo broji oko 150 članova, no trebat će još mnogo rada da se sve članove dostatno priljubi uz društvo. »Judeja« je bila zastupana kod raznih žid. i nežid. priredaba, a spominje napose VI. slet S. Ž. O. U., Sav. Vijeće, Sav. Jevr. Visokoškolaca i III. Kongres Svjet. Saveza Cijonist. Visokoškolaca u Beču. Sudjelovalo se kod sabiranja za Prosvjetni Savez. Rad »Judeje« je u mnogočemu manjkav i trebat će ga još nadalje izgrađivati. Blagajnički izvještaj drži Licika Kollmann. U debati koja se je nadovezala na izvještaje sudjeluju Avram Pinto, Zv. Rosenberger, Cvi Rothmüller i g. dr. A. Licht, te se govornici bave zadacima »Judeje« u novom semestru, pa iznašaju kako da se izgradi rad »Judeje« u jednom akad. klubu, koji odgovara potrebama i članova »Judeje« i zagr. žid. oml. udruženja. Nakon podijeljenog apsolutorija starome odboru, bira se za zimski semestar 1925.—26. slijedeći novi odbor: Predsjednik Moše Schweiger, cand. jur.; Potpredsjednik: Filip Reiner, cand. jur.; Tajnik I. Samuel Romano st. med.; Tajnik II.: Albert Alkaly, st. phil.; Blagajnik: Licika Kollmann, st. pharm.; Knjižničar Eliezer Levi, st. phil.; Odbornici: Br. Gostl, st. med., Zvonko Rosenberger, cand. jur. i Feri Schossberger st. med.; Revizori: Luj Schöntag, aps. techn. i Josef Levi, aps. med. Kod eventualija je izabran g. dr. Juda Levi seniorom »Judeje«.

Diskusiono sjelo Ž. N. A. D. »Judeje«. U petak 16. o. mj. održalo se u Vijećnici Izrael. bog. općine diskusiono sjelo, koje je otvorio predsjednik »Judeje« Filip Reiner te naglasio važnost ovoga sjela s obzirom na prošli Cijon. Kongres i Vijeće Saveza Cijonista Jugoslavije. Istaknuo je da time »Judeja« nastavlja niz sjela, koja su posvećena aktuelnim cijon. pitanjima i događajima te među akademičarima i ostalim građanima u jednu ruku djeluju informaciono, a u drugu daju mogućnost, da se povede diskusija, koja je često veoma potrebna. U uvodnom referatu analizirao je poznatom vještinom prikazivanja i dubokim poznavanjem predmeta g. dr. Aleksandar Licht događaje i zaključke prošlog cijon. kongresa te stanje cijonističkog pokreta u Jugoslaviji s obzirom na Savezno Vijeće. Na taj referat nadovezala se interesantna debata u kojoj su sudjelovala gg. D. Steinhard, M. Schweiger, dr. O. Braun, Zv. Rosenberger, Drago Steiner i Lav Stern. Nakon zaključne riječi g. dr. A. Lichta završeno je sjelo u pol 1. s. posl. pol. noći. Ovo sjelo, koje je bilo veoma dobro posjećeno, a debata bila na dostatnoj visini, pokazuje potrebu ovakvih sjela, pa zato treba »Judeja« nastaviti priređivanjem takovih sjela. U zadnjem semestru održana su diskusiona sjela o slijedećim temama: pitanja kolonizacije Palestine, narodni Židovi i državni izbori, aktuelna cijonist. pitanja, problemi

XIV. cijon. kongresa, Savez Jevr. Visokoškolaca, Fabian Society.

Jevrejski sei. stud. klub u Zagrebu obdržavao je na 17. X. 1925. I. gl. skupštinu, te je na istoj izabran slijedeći odbor: Predsjednik: dr. Juda Levi. Tajnik: Izidor Levy, stud. med. Blagajnik: Ašer Kabiljo, cand. ing. Odbornik: Ješua Kajan, stud. jur. Revizor: Avram Montijas, cand. med.

Intimne muzičke večeri. Ernst Bloch jedan je od veoma uvažanih modernih kompozitora, a poznat je u širokom muzičkom svijetu i kao židovski kompozitor. Na programu I. Intimne muzičke večeri, koju priređuje Hrvatski Glazbeni zavod u Zagrebu u petak dne 30. oktobra u 8 sati na večer, nalaze se i dvije njegove židovske kompozicije i to: Meditation hebraique i »Iz jevrejskog života«. Preporučamo našoj židovskoj javnosti da posjeti taj koncert, da se tako upozna s tim kompozicijama, koje su u vanjskoj nežidovskoj i židovskoj stručnoj kritici naišle na dobar prijem.

Promocije: Naši sumišljenici, članovi akademskog društva »Bar-Giore« u Beču, gg. Jakob Haas i Žiga Kišicky, promoviraju na 29. o. mj. na bečkom sveučilištu na čast doktora sveukupne medicine. Srdačno čestitamo!

Iz redakcionalnoga odbora »Židova«. Novoizabrani redakcionalni odbor održao je u srijedu 27. o. mj. svoju prvu sjednicu, na kojoj je govoreno o redakcijskoj izgradnji lista.

Izraelitska bogoštovna općina u Zagrebu. Pozivaju se svi porezovnici Izraelitske bogoštovne općine u Zagrebu, da zaostali bogoštovni prinos — obzirom na 1. oktobra t. g. dospjeli zadnji obrok — odmah uplate, jer će im se u protivnom slučaju prouzročiti nepotrebni ovršni troškovi.

Šport i gimnastika

OSNUTAK OKRUGA SVJETSKOGA SAVEZA ŽIDOVSKIH GOMBALAČKIH I SPORTSKIH DRUŠTAVA »MAKABI« ZA KRALJEVINU SHS.

Izvještaj o Konstituirajućem Vijeću »Okruga«, u nedjelju, dne 18. oktobra 1925. u dvorani plesnog zavoda »Tucić«.

U 8 sati pr. p. otvara ispred pripravnoga odbora gosp. dr. Oton Braun Vijeće i konstatiravši da je Vijeće pravovremeno putem javnih glasila sazvano i sa dnevnim redom i tačnom naznakom vremena obdržavanja prijavljeno kr. redarstvenom ravnateljstvu, pozdravlja delegate, izaslanike židovskih gimnastičkih i sportskih društava te sekcija oml. udruženja. Naročito pozdravlja gg. dra. A. Singera, zastupnika Saveza Cijonista Jugoslavije i Cvi Rothmüllera, zastupnika Saveza žid. Oml. Udruženja. Razloživši u kratkim potezima svrhu i zadatke »Okruga« proglašuje Vijeće otvorenim.

Dr. A. Singer u ime Saveza Cijonista Jugoslavije isporučuje srdačni pozdrav Vijeću, koje ima da ispuni važnu zadaću osnutkom okruga Saveza žid. gomb. i sportskih društava »Makabi« za našu kraljevinu. Naš rad na polju tjelesnog preporeda dosad je bio suviše rastrgan i zato nije mogao imati onaj uspjeh, koji bi bez sumnje kraj materijala s kojim raspoložemo, morao uz valjanu organizaciju postići. Uvjereni smo da će osnutak ovoga okruga dati našim gomb. i sportskim društvima novoga poticaja na rad i da će se doskora pokazati lijepi rezultati ozbiljnog, trezvenog i napor-nog rada. Neka Vaš budući rad opravdava naše, koje stavljamo u osnutak ovoga Saveza.

Gosp. Cvi Rothmüller u ime Hanhage S. Ž. O. U. pozdravlja osnivanje Okruga, jer želi, da se njime sistematizira i intenzivira sportski rad. Savez žid. Oml. Udr., koji je dosad uzalud nastojao postići sintezu duševne i fizičke odgoje, s radošću očekuje rad Okruga, koji će pomagati svim silama.

Iza toga se konstituira Vijeće: za predsjedatelja bude izabran g. dr. Oton Braun, za bilježnike gg.-a: Samojlo Deutsch i Dragan Pfeifer.

Gosp. Josip Pribram drži referat o stanju žid. sporta i gimn. u svijetu, s osvrtom na historijat Svjetskog Saveza »Makabi« i ovogodišnju kongresnu gimn. i športsku svečanost u Wienu te vodeće ljude i ličnosti u pokretu.

Gosp. Samojlo Deutsch drži referat o histo-

riju i stanju žid. sporta u Jugoslaviji, govori o uzrocima, zbog kojih nije sport mogao da organiziran u SŽOU napreduje onako, kako bi to trebalo da bude. Prikazuje u kratkim potezima najpreče zadatke Okruga i izražuje nadu, da će rad njegov biti uspješan.

Pošto su referati primljeni na znanje, budu po pripravnom odboru predložena pravila uz neke male preinake prihvaćena.

Kao sjedište Okruga je određen Zagreb.

G. dr. Braun predlaže u ime Kandidacionog odbora slijedeći odbor okruga:

Predsjednik: dr. Dragutin Zwieback. Potpredsjednik: Ing. Đuka Kon. Tajnik I.: Josip Pribram. Tajnik II.: Arpad Halm. Blagajnici: Žiga Strauss i Vlatko Hirschl. Odbor: Filip Reiner, Kohn Alko, dr. Ivan Spitzer svi iz Zagreba. Revizori: Aleksa Klein (Novi Sad) i Slavko Deucht (Zagreb). Časni sud: Dr. Petar Schwarz (Novi Sad), dr. Oton Braun (Zagreb), Ivo Almuli (Beograd), dr. Nikola Tolnauer (Osijek), dr. Rikard Stern (Zagreb). Cijela ta listina bude aklamacijom primljena.

Kod točke ustanovljenje visine članarine zaključeno je, da svaki član Okruga putem svog društva plaća godišnje Din. 10.— kao članarinu. Tu je uračunata članarina Weltverbandu.

Budući da je time dnevni red Konstituirajućeg Vijeća bio iscrpljen zaključuje predsjedatelj gosp. dr. Braun Vijeće.

VJESNIK SAVEZA ŽID. OML. UDRUŽENJA.

Broj 7.

28. X. 1925.

Bitolj. (»Atehija«.) Uslijed pomanjkanja sposobnih ljudi za kulturni i odgojni rad, radi se samo za K. K. L. među omladinom i među građanstvom.

Koprivnica (»Herut«) 27. IX. održana je IV. red. glavna skupština, kojoj radi bolesti predsjednika predsjedava h. Zl. Heinrich. On čita poruku predsjednika h. Branka Heinricha, koji traži veći intenzitet i disciplinu u radu, čega prošle godine nije bilo u dovoljnoj mjeri. Beriš Wolfensohn drži tajnički referat. Rad u početku godine bio je intenzivan, ali pod kraj popustio je. Održavana su 8 sjela, uspješna Hanuka-zabava, proslava otvorenja Univerze i Bjalikovo popodne. Nevezani sastanci pretvoreni su u vezane, što se pokazalo od potrebe. Radu su mnogo smetale razne razmirice. Rad s djecom i rad za KKL bio je uspješan. Djeca su osnovala svoj sportski klub. H. Šalamon izvještuje o blagajni. Iz referata h. Wertheima vidi se, da knjižnica obuhvata 439 knjiga. U debati govori h. Joža Milhofer i daje upute za budući rad, koji treba da se vodi po cofejskom uzoru. Izabran je slijedeći novi odbor: Predsjednik: Beriš Wolfensohn; Potpredsjednik: Branko Heinrich; Tajnik: Pavao Wertheim; Blagajnik: Ervin Šalamon; knjižničar: Rudi Einhorn. Zlatan Heinrich bira se seniorom »Heruta«. — Izgledi za budući rad su povoljni.

Paris. U Parisu nalaze se na studijama oko 10 saveznih članova, pa se upravo radi na tom, da se osnuje savezna grupa.

Ruma. Prije sleta radilo se na tome, da se uz cofejski kibuc ponovno osnuje oml. udr. »Teodor Herzl«. Poslije seta se od toga odustalo i pokretači obnove »T. H.« stupili su u cofejski kibuc.

Vinkovci. Žid. omlad. udruženje likvidiralo je, a osnovane su 3 pokusne ženske Cofejske kvuce. Radi se na osnutku jedne muške kvuce. Knjižnica bivšeg omlad. udruženja stoji na uporabu čitavoj omladini.

Virovitica (»Bar-Kohba«). Na glavnoj skupštini izabran je slijedeći novi odbor: Dr. Josip Snger, predsjednik; Milan Feldmann, potpredsjednik i kulturni referent; Selina Bing, tajnik i odgojni referent; Milan Bing, blagajnik; Viktor Goldberger; knjižničar i povjerenik za žid. listove; Srećko Weismann, Olga Engel i Julio Bing (povj. KKL), odbornici; Zvonko Ungar, Ernest Goldberger, Franjo Engel, revizori. — Društvena pravila su po drž. vlasti potvrđena. Rade dvije grupe: stariji i djeca. Stariji imaju redovite i nevezane sastanke jednom tjedno sa predavanjem, referatom iz »Židova« i iz Vjesnika SŽOU. Teme predavanja: rješavanje osnovnih cijon. pitanja. Slijede debate. Djeca se sastaju 2 put tjedno. Priča se i čitaju priče, igra se i bavi se sa Klebearbeit. Djeca imade 16. Rad za KKL je organizovan i intenziviran. Od roš-hašane do danas sakupljeno je 2.359 D. 50 p. (Tora darovi, škrabice, zastavice za S. Toru). Kontingent za prošlu radnu godinu premašen je. — Ovo mlado društvo se lijepo razvija, jer radi ljubavlju, sistematski i na svim poljima.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leisrael)

Iskaz darova br. 1. za vrijeme od 1. do 22. oktobra

OPĆI DAROVI.

Vrbanja:	100.—
Zagreb: Prigodom rođendana Josipa Cohena daruju: Josip Cohen 25, R. Herzer 10, dr. Marko Bauer 10, Dr. Leo Sussmann 10, Iso Cohen 10, Slavoljub Deutsch 10, Ignjat Neusser 10, Dragoila Sussmann 5, Delka Schwarz 10	100.—
Djakovo: za kalendare 55, opći dar 85	140.—
Zagreb: M. Schönbaum za izgublenu okladu o. d. 200, N. N. 100, gđjica Müller za izgublenu okladu Szilagyi-Kardos 20	320.—
Ruma: za prodane kalendare	60.—
Split: za prodane kalendare	75.—
Bijeljina: za prodane kalendare	55.—
Našice: za prodane kalendare	25.—
Novi Bečej: Imre Königsberger	10.—
	885.—

OTKUP ČESTITANJA.

Split: Moric Š. Finci 30, Hajim Kamhi 20, Izrael Altarac 20, Rifka ud. Albahari 20, Hajim Kabiljo 20, Salamon Druttler 20, Salom M. Finci 20, Salamon Elazar 20, Jakov Kabiljo 20, Viktor M. Altaras 45, Josef Š. Finci 30, Markus Finci 30, Albert Finci 30, David Papo 30, Braća Altaras 20, M. Kajon 20, Lelio Hajon 20, Isak Hajon 20	435.—
--	--------------

ŠKRABICE.

Zavidović: Alter Baris 52, Santo Altaras 40, Albert Musafija 8.50, Volko Pilez 15, Vladimir Govičar 10, Haim Kabiljo 6, Ester Musafija 19, Ester Altarac 11	161.50
Virovitica: Ruža Rechnitzer 92, Adolf Bing 65, Olga Engl 40, Julijo Bing 30, Srećko Weissmann 25, Cecilija Feldman 25, Udova Rosenfeld 20, Jakob Krauss 15, Zvonko Ungar 10, Julio Schwarz 10, »Bar-Kohba« 10, Josip Bialka 10, Hanzi Bialka 6, Djula Schwartz 4, Dežo Stark 2.50, Adolf Springer 2	366.50
Ruma: Sig. Reich 83, Josip Braun 50, Kibuc hacofim 17, Gabor Wessel 41.25, Bernard Stein 17, Šandor Stein 18, Julije Heršković 15	241.25
Zagreb: A. Rosenberger 25, dr. A. Licht 111.30, Šmule Deutsch 65.75	202.05
Našice:	126.70
Novi Bečej: Geza Weiss 68, Geza Schlesinger 2, dr. Mor Grün 210, B. Herzler 3, Sam. Krausz 12, Bog. Općina 14, Ney Bernat 14, Naftali Vilim 2, dr. Dežo Kanitz 70, I. Ornstein 10	405.—
Debeljača: S. Epstein 90, Jakob Geduldig 17, Jakob Kolb 50, Simeon Kolb 10, Mavro Spitzer 25, Ignac Stein 24.25, Bela Sugar 30, dr. E. Feuer 66.25	313.50
	1816.50

TORA DAROVI.

Križevci: Pollak Salamon 100, Josip Goldberger 50, Samuel Grossmann 100, Vlatko Hirschl 50, Ladislav Hirschberger 100, Lavoslav Schwarz 50, Vilko Schwarz 100, Arnold Hoffmann 100	650.—
Beograd: Dr. David Alkalaj 300, Avram I. Baruh 200, Moša P. Levi 200, dr. Salamon I. Adanja 200, Marko Albahari 200, Jakob A. Adanja 100, David M. Levi 100, Isak J. Farchi 50, Raf. M. Finci 100, Žak Jonatan 200, Nisim J. Benarajo 200, dr. Jakov Čelebenović 500, Avram D. Farchi 200, Lazar J. Kalmić 300, Sima Kazes 30, Samujlo Amar 100, Juda Varon 120, Salamon Koen 50, Leon Sid 50, Moreno Koen 200, Mihael Levi 50, David Adut 20, Jakov Menaše 20, Buko Romano 50, Lazar Konfino 20, Moše Mevorah 100, Binja Baruh 20, Sami A. Pesach 100, Ašer R. Talvi 50, Menahem Azriel 100, Haim J. Levi, Valjevo 1000, Menahem	

M. Koen 50, Haim Ovadia 50, Moša S. Medina 20, Kalman B. Lebl 100, B. Fleischer 100, Žak Fried 50, Ing. E. Deutsch 200, Josip Deutsch 100, Ed. Stein 100, Šandor Bauer 500, Mih. Weiss 100, Josip B. Isak 50, Jakob M. Alkalaj 200, Jakob M. Levi 50, Nahman A. Levi 500, Uziel Efraim 200, Haim D. Alkalaj 50, Avram Fingerhut 125,

7475.—

Ruma: Sigmund Reich 25, Aleks. Popper 100, Karlo Steine r50, Noki Reich 10, Joža Heršković 10, Samuel Wessel 100, Bernhard Stein 50, Makso Weiss 50, Josip Keller 10, Adolf Gross 25, Vilim Schönfeld 30,

460.—

Našice: Po 50 din. David Kremmer, Deže Eisler i Herman Salzberger

150.—

Novi Bečej: Nina Gotlieb 25, Ziegler Daniel 50, Hamburger Dežo 10, Weiss Jene 20, Naftali Ignac 20, Weiss Albert 25, dr. Deže Kanitz 100, Kanitz Odön 30, Ney Jene 25, Ornstein Jakob 50, Weiss Aron 25, König Andor 25, Geza Schlesinger 50, Artur Schlesinger 50, Imre Königsberger 10, Ziegler Miksa 100, Denes Laszlo 25, Geza Weiss 100, Ernő Krausz 20, dr. Mor Grün 50, Krausz Samu 25, Löbl Andor 10, Bela Pollak 10, Viktor Schlesinger 10, dr. Mor Grün 20, Kalman Polgar 30, Ney Bernat 20, Geza Weiss 20,

955.—

9690.—

HERZL AKCIJA.

Našice: za 10 diploma

250.—

DAROVI ZEMLJE.

Zagreb: Robert Fürst 100,

100.—

Ruma: Samoopozivanje

694.—

Split: Sabrano na Purim po kućama 454, S. Rosenzweig, Biće prilog 100, prig. Hanukat Habajit u kući Isak Hajon 420,

974.—

Našice: Prigodom zaruka H. Mermelstein — I. Stern sabrano 360.

360.—

2128.—

DAROVNA KNJIGA.

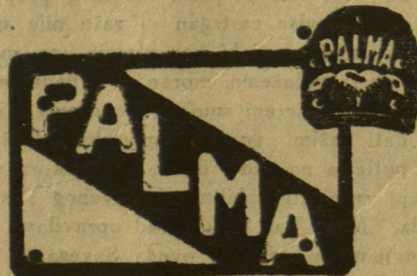
Zagreb: Prig. vjenčanja Klara Hafner — Alfred Müller

500.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije	6329.50
Bosne	216.50
Vojvodina	1683.50
Srbija	7475.—
	Dinara 15704.50

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67
Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, ve- liki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže- najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, vele- posjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno proto- koliranu tvrtku „MACHER“

Natječaj

Kod Židovske bogoštovne općine u Slav. Požegi imade se popuniti mjesto

rabina

Natjecati se mogu državljani SHS, koji su svršili visoku rabinsku školu ili se iskazuju svjedodžbom triju rabinskih autoriteta.

Propisno obložene molbe sa naznakom dosadašnje djelatnosti imadu se do uključivo 20. novembra o. g. predati kod potpisane općine.

Rabin imade ujedno podučavati školske obvezanike na pučkoj školi i kr. veli- koj gimnaziji.

O izboru odlučuje glavna skupština, koja ujedno ustanovljuje beriva rabina.

Pravo na putne troškove imaju samo oni, koji budu nakon predloženih ponuda po općini posebno pozvani.

Dr. Oskar Brichta,
predsjednik.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okvira
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

כשר

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Anđžela, Petrinjska ulica 26.

Solidna i dobra podvorbna, vazda svježna i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu mol!

Restauracija „KARMEL“

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjavici: DIANA Telefon broj 23-66

MOLINO

žutica platno

šifoni

vata (za poplune)